

На основу члана 27. става 1. тачке 4. Статута града Пожаревца („Службени гласник града Пожаревца“ број 2/2008), Скупштина града Пожаревца, на седници од 10.04.2009. године, донела је

Стратегију одрживог развоја

за период 2009. - 2013. године

Ова стратегија је израђена у сарадњи између града Пожаревца и његових становника, уз савете и вођство Програма подршке општинама северо-источне Србије финансираног од стране Европске Уније.

Април 2009
www.mspne-serbia.org

Град:	Пожаревац, ул.Дринска бр.2, 12000 Пожаревац
Врста документа:	Стратегија одрживог развоја града Пожаревца 2009.-2013. године Усвојено од стране Скупштине града Пожаревца 10.04.2009. године
Одговорна особа:	Миодраг Милосављевић, Градоначелник града Пожаревца
Председавајући Партнерског савета:	Миодраг Милосављевић, Градоначелник града Пожаревца
Градски координатор:	Јелена Петровић, шеф Одсека за буџет и финансије Градске управе града Пожаревца
Заменик координатора:	Јасмина Миленковић, Шеф Групе за послове инвестиција, пројеката и привређивање Градске управе града Пожаревца
Координатори радних група:	Сања Марјановић, Сарадник извршења буџета Градске управе града Пожаревца Ивана Шајатовић, Шеф Одсека за финансирање друштвених делатности Градске управе града Пожаревца
Чланови локалног партнерског тима:	Горан Петровић, начелник Браничевског округа Миомир Илић, председник Скупштине града Пожаревца; Славољуб Матић, одборник Скупштине града Пожаревца; Душан Вујићич, одборник Скупштине града Пожаревца; Саша Ваљаревић, одборник Скупштине града Пожаревца; Владимир Вила, члан Градског већа града Пожаревца; Миодраг Стојковић, директор ЈП „Дирекција за изградњу града Пожаревца“; Звонимир Благојевић, директор ЈП „Топлификација“ Пожаревац; Радиша Илић, ГМЗ Костолац; Славица Вукашиновић, шеф Одсека за трезор Градске управе града Пожаревца; Петар Рајић, начелник Одељења за привреду, финансије и трезор Градске управе града Пожаревца
Председавајући радних група:	Вера Шеовић, ЈП „Дирекција за изградњу“ Пожаревац - радна група за инфраструктуру и животну средину; Богдан Живановић, секретар Основног

задружног савеза Пожаревац - радна група за пољопривреду;
Василије Балдић, секретар Туристичке организације Пожаревац - радна група за привреду и туризам;
Мирољуб Трифуновић, СДИТОП Пожаревац - радна група за људске ресурсе и социјалну заштиту

Експерти МСПНЕ програма:

Timothy Madigan, ЕУ регионални координатор за развој за Браничевски и Подунавски округ;
Миња Стефановић, општински координатор за Браничевски и Подунавски округ;
Славка Зупан, експерт за регионални развој;
Слађана Милошевић, експерт за тренинг општинских координатора;
Саша Дедеић, асистент на пројекту

Датум:

10.04. 2009. године

Садржај

САДРЖАЈ.....	4
0 УВОДНА РЕЧ.....	6
1 УВОД.....	7
ПРИСТУП: СТРАТЕШКИ И ПАРТНЕРСКИ ПРОЦЕС.....	7
ПРОЦЕС УСВАЈАЊА СТРАТЕГИЈЕ И ПРОМЕНЕ.....	9
СТРАТЕШКИ ОКВИР.....	10
2 АНАЛИЗА ТРЕНУТНЕ ДРУШТВЕНО - ЕКОНОМСКЕ СИТУАЦИЈЕ И ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	11
2.1 Основне информације.....	11
2.2 Географски и историјски подаци: Територија кроз време и простор.....	11
2.2.1 Положај и величина.....	11
2.2.1 Историјски подаци: Територија кроз историју.....	13
2.3 Животна средина и природни ресурси.....	17
2.3.1 Природни ресурси.....	17
2.3.2 Употреба природних ресурса у садашњости и загађеност.....	19
2.4 Људи: демографија, образовање, људски потенцијал.....	25
2.4.1 Демографски трендови.....	25
2.4.2 образовање.....	27
2.4.3 Здравље људи и социјална ситуација.....	31
2.5 Локална економија и тржиште рада.....	35
2.5.1 Макроекономска позиција општине.....	35
2.5.2 Предузећа и радна места.....	37
2.5.3 Незапосленост.....	39
2.5.4 Пољопривреда.....	40
2.5.5 Туризам и култура.....	42
2.6 Анализа постојећих секторских стратегија и програма.....	46
2.7 Анализа институционалног оквира подршке и јавних сервиса.....	47
2.8 Буџетски извори.....	53
3 SWOT АНАЛИЗЕ ЗАЈЕДНО СА ГЛАВНИМ ТРЕНДОВИМА И ПИТАЊИМА ЗА БУДУЋНОСТ.....	56
3.1 SWOT АНАЛИЗА ГРАДА ПОЖАРЕВЦА.....	56
3.1.1 SWOT: Привреда и туризам.....	58
3.1.2 SWOT : Пољопривреда и рурални развој.....	59
3.1.3 SWOT : Људски ресурси (образовање, здравље, социјална питања.....)	60
3.1.4 SWOT: Окружење, Енергија, Инфраструктура и приступачност.....	61
3.2 Закључци: конкурентне предности, главни трендови, могуће интервенције.....	61
4 СТРАТЕГИЈА: ВИЗИЈА, МИСИЈА, ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТИ.....	63
4.1 Визија.....	63
4.2 Мисија и Вредности.....	63
4.3 Стратешки циљеви, приоритети и мере.....	64
5 ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ И МЕРЕ ДЕЛОВАЊА.....	66
5.1 ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 1: РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ.....	66
5.1.1 Мера 1.1: Изградња и реконструкција инфраструктуре у градским насељима (Пожаревац и Костолац).....	66
5.1.2 Мера 1.2.: Изградња инфраструктурних објеката у сеоским насељима.....	66
5.2 ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 2: ЗДРАВИЈА ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	67
5.2.1 Мера 2.1: Заштита животне средине.....	67
5.2.2 Мера 2.2.: Повећање зелених површина (у градским насељима).....	67
5.3 ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 3: РАЗВОЈ ПРИВРЕДЕ.....	67
5.3.1 Мера 3.1: Припрема подручја за улагање инвеститора.....	67
5.3.2 Мера 3.2.: Унапређење сарадње између приватног и јавног сектора.....	68
5.4 ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 4: РАЗВОЈ ТУРИЗМА И КУЛТУРЕ.....	68

5.4.1 Мера 4.1: Изградња и реконструкција туристичке инфраструктуре.....	68
5.4.2 Мера 4.2.: Промовисање културног наслеђа у сврху туризма.....	68
5.5 ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 5: РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ И БОЉА ОРГАНИЗОВАНОСТ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОЂАЧА	69
5.5.1 Мера 5.1: Примена нових технологија и знања у области пољопривреде.....	69
5.6 ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 6: КВАЛИТЕТНИЈА СОЦИЈАЛНА И ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА.....	69
5.6.1 Мера 6.1.: Ширење мреже услуга и сервиса социјалне и здравствене заштите ...	69
5.6.2 Мера 6.2.: Повећање информисаности грађана о облицима социјалне и здравствене заштите.....	70
5.7 ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 7: КВАЛИТЕТНИЈЕ ОБРАЗОВАЊЕ.....	70
5.7.1 Мера 7.1.: Повећање квалитета у образовним установама.....	70
6 АКЦИОНИ ПЛАН: ЛИСТА ПРОЈЕКТА УКЉУЧУЈУЋИ ВРЕМЕНСКИ РАСПОРЕД И ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН	71
ПРИОРИТЕТ 1: РАЗВОЈ ИНФРАСТРУКТУРЕ.....	71
МЕРА 1.1. - ИЗГРАДЊА И РЕКОНСТРУКЦИЈА ИНФРАСТРУКТУРЕ У ГРАДСКИМ НАСЕЉИМА. 71	
МЕРА 1.2. - ИЗГРАДЊА ИНФРАСТРУКТУРНИХ ОБЈЕКТА У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА.....	73
ПРИОРИТЕТ 2: ЗДРАВИЈА ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	74
МЕРА 2.1. - ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	74
МЕРА 2.2. ПОВЕЋАЊЕ ЗЕЛЕНИХ ПОВРШИНА.....	75
ПРИОРИТЕТ 3: РАЗВОЈ ПРИВРЕДЕ.....	76
МЕРА 3.1. - ПРИПРЕМА ПОДРУЧЈА ЗА УЛАГАЊЕ ИНВЕСТИТОРА.....	76
МЕРА 3.2. - УНАПРЕЂЕЊЕ САРАДЊЕ ИЗМЕЂУ ПРИВАТНОГ И ЈАВНОГ СЕКТОРА.....	77
ПРИОРИТЕТ 4: РАЗВОЈ ТУРИЗМА	77
МЕРА 4.1. - ИЗГРАДЊА И РЕКОНСТРУКЦИЈА ТУРИСТИЧКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И КУЛТУРНИХ ОБЈЕКТА.....	77
МЕРА 4.2. - ПРОМОВИСАЊЕ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА У СВРХУ ТУРИЗМА.....	79
ПРИОРИТЕТ 5: РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ И БОЉА ОРГАНИЗОВАНОСТ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОЂАЧА.....	79
МЕРА 5.1. - ПРИМЕНА НОВИХ ТЕХНОЛОГИЈА И ЗНАЊА У ОБЛАСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ.....	79
ПРИОРИТЕТ 6: КВАЛИТЕТНИЈА СОЦИЈАЛНА И ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА.....	80
МЕРА 6.1. - ШИРЕЊЕ МРЕЖЕ УСЛУГА И СЕРВИСА СОЦИЈАЛНЕ И ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ... 80	
МЕРА 6.2. - ПОВЕЋАЊЕ ИНФОРМИСАНОСТИ ГРАЂАНА О ОБЛИЦИМА СОЦИЈАЛНЕ И ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	81
ПРИОРИТЕТ 7: КВАЛИТЕТНИЈЕ ОБРАЗОВАЊЕ.....	81
МЕРА 7.1. - ПОВЕЋАЊЕ КВАЛИТЕТА У ОБРАЗОВНИМ УСТАНОВАМА.....	81
7 ИНТЕР - СЕКТОРСКЕ ТЕМЕ	83
7.1 Пол и једнакост.....	83
7.2 Животна средина.....	84
7.3 Смањење сиромаштва.....	84
7.4 Просторно и урбано планирање.....	86
8 ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА	87
8.1 Институционални оквир.....	88
8.2 Међуопштинска и међународна сарадња	90
8.3 Мониторинг и евалуација.....	91
8.4 Јавност и информисање.....	91
9 ЛИТЕРАТУРА.....	92
10 ПРИЛОЗИ.....	92
11 ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	92

0 Уводна реч

Поштовани суграђани,

Доношењем Одлуке Скупштина града Пожаревца о приступању изради Стратегије одрживог развоја града Пожаревца 2009-2013, наша локална заједница је изразила своју јасну жељу и потребу да плански приступи решавању проблема и питања од значаја за дугорочни развој града Пожаревца.

Циљ израде Стратегије одрживог развоја, јесте јасна процена потенцијала локалне самоуправе, идентификација области у којима се може остварити напредак, као и дефинисање оквира рада за будуће активности чијим спровођењем ће се допринети укупном напретку у нашој заједници.

Планирање нашег развоја засновано је на анализи друштвено-економског стања локалне заједнице и њеног окружења и одређивању кључних области за унапређење квалитета живота становништва.

Стратешким планирањем локалног одрживог развоја, заснованим на концепту партнерства јавног и приватног сектора, наша локална самоуправа је почела да остварује једну од својих кључних улога – она постаје истински сервис локалне заједнице и поуздан развојни партнер. Стратегија одрживог развоја одражава заједницу која предузима заједничке напоре за стварање повољне „климе“ за инвестирање, стварање конкурентне предности у односу на друге локалне заједнице у земљи и иностранству, повећање запослености и подизања нивоа и квалитета живота у складу са европским и светским стандардима.

Веома је важно истаћи да су у процесу израде овог планског документа учествовали грађани, представници јавних институција и предузећа, привреде, невладиног сектора, политичких странака и локални стручњаци и појединци који су желели да дају свој допринос.

Наш план одрживог развоја заснован је на нашим реалним снагама, предностима али и вредностима које ћемо поштовати у њеној имплементацији. Међутим план као такав није сам по себи довољан, већ морамо уложити даље напоре у његовој примени, кроз активно спровођење планираних акција и циљева.

Визија нашег развоја је реална и остварљива и заједничком акцијом свих заинтересованих страна, верујемо да ћемо успети да је достигнемо.

С посебним поштовањем
Миодраг Милосављевић, дипл.правник
Градоначелник града Пожаревца

1 Увод

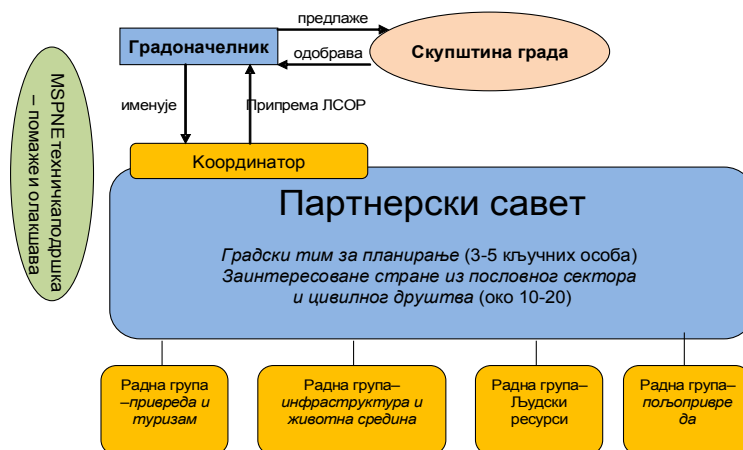
Ова стратегија је израђена у сарадњи између града Пожареваца и његових грађана, уз савете и вођство Програма за подршку општинама северо-источне Србије подржаног од стране Европске Уније. Процес је започео одлуком Скупштине општине Пожаревац дана 21.12.2007. године и завршен је коначним усвајањем стратегије дана 10.04.2009. године од стране Скупштине града Пожареваца.

- **Пристап: стратешки и партнерски процес**

Закон о локалној самоуправи дефинише израду, усвајање и реализацију стратегије локалног развоја као једну од главних одговорности општина (чланови 18 и 30 закона, Службени Гласник Републике Србије, 09/02 и 33/02). Ни институционални оквир, нити процедура или садржај ових докумената нису прописани законом или подзаконским актима. Какогод, неке одредбе закона могу се применити у процесу израде, усвајању и реализацији стратегије локалног закона.

Током нашег рада следили смо **Водич за општинско развојно планирање развијен од стране експертског тима MSPNE програма** у октобру 2007. године и индивидуални акциони план усвојен од стране локалног Партнерског савета. Локално развојно планирање по први пут представља **стратешки и партнерски процес** кроз који заинтересоване стране (стејкхолдери)¹ из јавног, пословног и цивилног сектора оцењују локалне потенцијале, уочене могућности за бржи друштвено-економски развој и побољшање животних услова у локалној заједници. Процес је био фокусиран на заједнички рад и доношење заједничке одлуке (плана) о будућности локалне заједнице.

Слика 1: Организациона шема

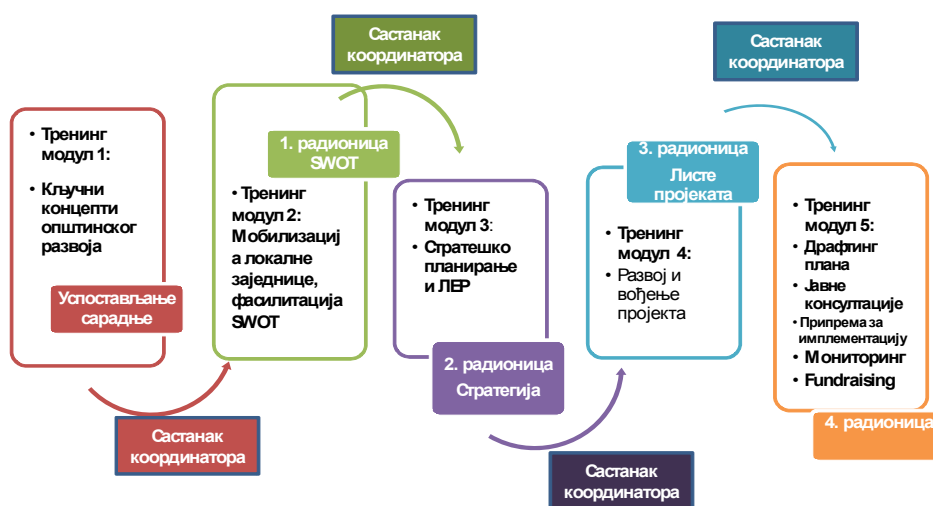

¹ страна на коју утичу или која може утицати на активности локалне самоуправе

- **Главни принципи: од учешћа до одрживости**

- **Приступ "од доле ка горе":** Стратегија је вођена и развијена од стране локалне управе и наших заинтересованих страна, не од стране експерата. Експерти су обезбедили само савет, тренинг локалних координатора и исцрпну стручну и техничку подршку. Језгро локалног тима је обучено пре сваког корака процеса планирања, а завршена стратегија је усвојена од стране Скупштине града.
- **Активно учешће и отвореност:** Процес је био отворен за јавност кроз учешће представника цивилних и пословних организација и општинских представника у телима установљеним за израду ове стратегије: Партнерски савет (10+7 чланова) и четири тематске радне групе (89 учесника). Поред тога, јавност је редовно информисана путем штампе, а и упитник је био понуђен грађанима путем интернета (90 одговора грађана, види Анекс 2). Различите интересне групе су разматрале нацрт стратегије кроз процес јавне расправе и консултација, који је трајао између септембра и октобра 2008. године. Укупно је око 200 људи било укључено у процес. На овај начин, капацитет администрације као и заинтересованих страна је значајно повећан и нова мрежа сарадње је успостављена. Види Анекс 1 - листа учесника.
- **Радионице, а не састанци:** Током процеса, организовано је и одржано је по 3 радионице са члановима радних група за сваку област коју покрива стратегија, затим округли сто поводом јавне расправе о Нацрту стратегије, и низ других дешавања као што су саопштења за јавност у медијима и на званичној интернет презентацији града Пожареваца, што је дало свим учесницима могућност да буду саслушани и да кажу нешто о будућности њихове заједнице.

Слика 2: Процес планирања у 5 фаза

- **Једнак однос према свима:** Не постоје разлике. Радили смо заједно и имали смо једнак однос према свима, без обзира да ли се ради о представницима политичких партија, пословним људима, представницима невладиних организација, пољопривредницима, просветним радницима, социјалним и здравственим радницима, младим људима и сл. Поносни смо да су 30 % свих учесника биле жене, док приближно 5% припада старијим генерацијама.

- **Кратак, јасан и фокусиран:** Овај документ је кратак и разумљив људима који треба да га усвоје и имплементирају, а и онима који ће имати користи од његове реализације.
- **Приврженост принципима одрживости:** Кључни принцип примењен при одређивању наше визије, циљева и приоритета јесте принцип одрживог развоја. Наш град ће настојати да искористи своје ресурсе на начин да одговори на потребе наших грађана, водећи рачуна о животnoj средини. Ми верујемо да ће данашње потребе постојати, не само у садашњости, већ и у неодређеној будућности. Одрживи развој се не фокусира искључиво на захтеве окружења већ је свеобухватно подељен на три битна дела: одрживост животне околине (заштита), економска одрживост (развој) и друштвена одрживост (развој). Због тога ова стратегија повезује мултидисциплинарне потенцијале и капацитете и представља их као кључне елементе нове стратегије одрживог развоја.

Слика 3: Мултидисциплинарни концепт одрживог развоја

Извор: http://en.wikipedia.org/wiki/Sustainable_development

- **Равнотежа потенцијала, потреба, идеја, ресурса и капацитета:** Наша стратегија није "листа лепих жеља". Она одражава стварне потребе, као и реалну процену наших ресурса, компаративних предности, финансијских могућности и капацитета наше заједнице.
- **Основна процена тренутне ситуације:** У циљу одређивања реалне локалне развојне стратегије урађена је анализа тренутног степена развоја. Све доступне информације и подаци, у време израде плана, су коришћени али треба их узети са извесном резервом због недостатка довољних података, њихове застарелости или обезвређивања (нпр. загађење, телекомуникације, бруто друштвени производ,...)
- **Процес усвајања стратегије и промене**

На крају процеса, дискутовано је о завршном предлогу стратегије и он је усвојен од стране Скупштине града. Стратегија покрива период од 2009. до 2013. године, док су визија и стратешки циљеви постављени за дужи временски период који прелази те оквири. Када говоримо о имплементацији, у обзир ће се узети **правило N+2**, што значи да пројекти који су

одобрени за финансирање до 2013. године, могу бити имплементирани до 2015. године, када је и крајњи рок за мерење резултата заснованих на индикаторима.

Токим имплементације осигураће се редовно надгледање и годишње извештавање о постигнутим резултатима. Ако се при томе уоче неке битне промене или нове чињенице од важности за њену реализацију Скупштина града може донети одлуку о изменама и допунама Стратегије.

Акциони план је оперативни део документа и самим тим више флексибилан. Након достављања годишњег извештаја о реализацији Стратегије, Скупштина града може овластити Градско веће града Пожаревца да усагласи Акциони план и изврши измене и допуне сходно потребама.

• Стратешки оквир

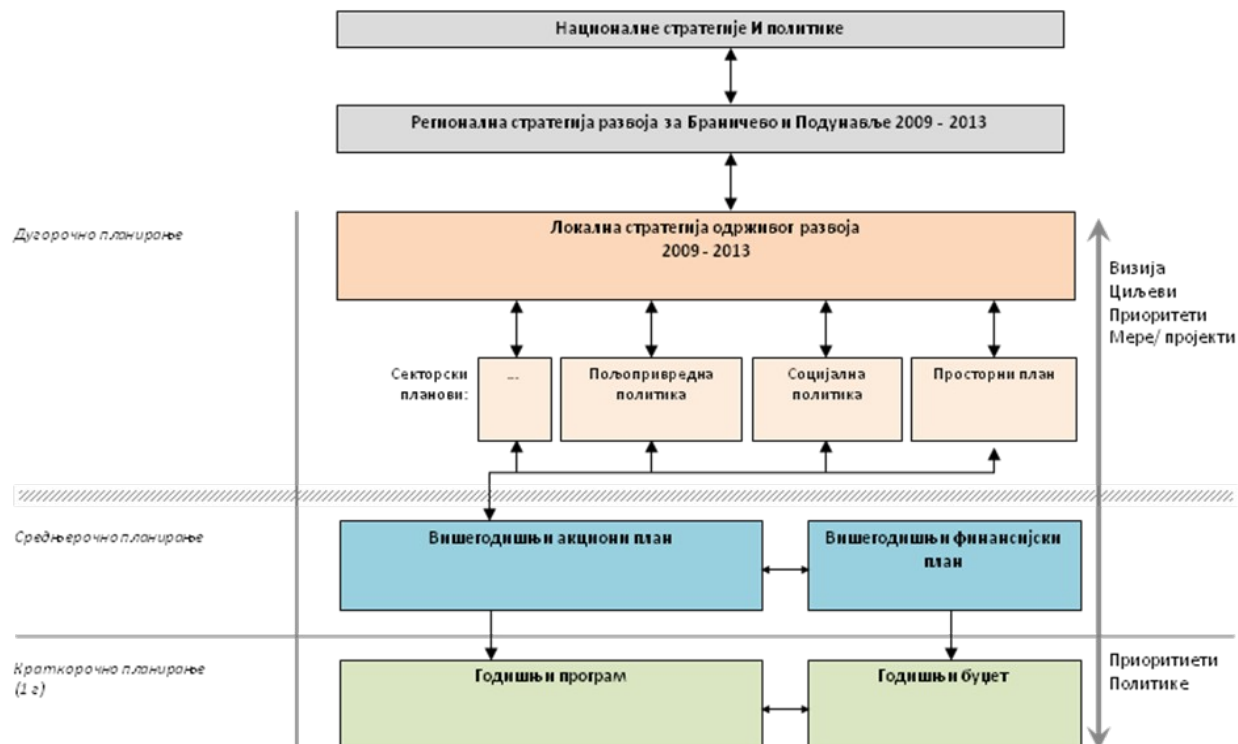
Стратегија одрживог развоја града Пожаревца је најважнији стратешки документ града за период 2009-2013, премда град не може деловати самостално у циљу решавања свих својих проблема. Он треба да препозна важност међу-општинске сарадње и сарадње са националним нивоом.

Предложена визија, стратешки циљеви и приоритети следе главне правце свих релевантних националних стратегија, а посебно:

- Стратегија одрживог развоја Републике Србије
- Стратегија развоја пољопривреде Републике
- Стратегија развоја социјалне заштите Републике Србије
- Стратегија за смањења сиромаштва у Републици Србији

Са друге стране, она пружа општи оквир за будући развој било ког секторског плана или просторног плана. Такође она је добра основа код годишњег планирања буџета, али и вишегодишњег планирања буџета (чија се примена очекује увођењем Програмског буџетирања), где би се приоритети предвиђени овом стратегијом могли рефлектовати.

Слика 4: Стратешки оквир

Извор: Municipal Development Program, Elaboration of the municipal strategic development plan document, methodology and approach, MSP, November 2007, revised by MSPNE

НАПОМЕНА: Крајем 2007. године, односно током процеса израде Стратегије одрживог развоја града Пожаревца, донети су прописи на републичком нивоу којима се уређује

систем локалне самоуправе: Закон о локалној самоуправи, Закон о територијалној организацији РС, Закон о главном граду и Закон о локалним изборима. Доношењем наведених закона општина Пожаревац је добила статус града.

Стратегија одрживог развоја града Пожареваца рађена је за целокупну територију на којој се простире и укључује 2 градска насеља (Пожаревац и Костолац) и 25 сеоских насеља.

2 Анализа тренутне друштвено - економске ситуације и заштите животне средине

2.1 Основне информације

Табела 1: Основни профил града Пожареваца

	2002		
	Пожаревац	Браничевски округ	Република Србија
Величина области у km ²	481	3,865	88,361
% обрадиве земље	73.38	62.87	65.90
Број становника	74,902	200,503	7,498,001
Број активних становника	33,371	89,273	3,398,227
Удео активног становништва	44.55	44.52	45.32
Број незапослених	6,412	9,787	904,494
% незапослених	19.21	10.96	26.62
% запослених у пољопривреди	3.34	6.02	4.90
% запослених у индустрији	60.23	51.43	45.95
% запослених у сектору услуга	36.73	42.50	49.08

Извор: Републички Завод за статистику - Попис 2002. године

2.2 Географски и историјски подаци: Територија кроз време и простор

2.2.1 Положај и величина

- Град Пожаревац, средиште плодног Стига, смештен између три реке

Град Пожаревац, налази се у североисточном делу Србије на осамдесетак километара југо-источно од Београда, налази се на 44. степену, 37. минути и 12. секунди северне географске ширине и на 21. степену, 11. минути и 23. секунди источне географске дужине, у седишту плодног Стига, између три реке: Дунава, Велике Мораве и Млаве.

Територија града Пожареваца простире се на површини од 481 км², у 25 сеоских и 2 градска насеља (Пожаревац и велики енергетски центар Костолац). Град је како привредни и културни,

тако и административни центар и седиште Браничевског округа, а територијално се додирује са градом Смедеревом (дужина границе 30км), општинама Велико Градиште (17км), Мало Црниће (17 км), Жабари (4 км) и са општинама Ковин и Бела Црква на северу.

Географски положај, локација и природни фактори, допринели су да територија града Пожареваца буде увек атрактивна за насељавање становништва.

Према попису становништва из 2002. године, у граду Пожаревацу живи 74.902 становника.

Захваљујући географско-стратешком положају и конфигурацији терена, преко територије града развијала се саобраћајна мрежа, тако да су данас на подручју града Пожареваца, осим ваздушног, заступљени сви видови саобраћаја.

Друмски саобраћај одвија се на магистралним, регионалним и локалним путевима. Најзначајнији путни правац представља магистрални пут М-24 (веза са ауто-путем Београд-Ниш, од скретања до самог града има око 20 км), и М-25.1 (Пожаревац-Голубац-Кладово). Мрежу регионалних путева чине саобраћајнице Р-103 Костолац-Пожаревац-Жабари, Р-105 Речица-Набрђе, Р-1076 Дубравица-Мало Црниће, Р-108а од М-15.1 код Берања-Средњево и Р-214а Пожаревац-Љубичево-Смедерево. Укупна дужина путева на територији града Пожареваца износи 183 км, од чега се 165 км сврстава у категорију са савременим коловозом. Магистрални путеви чине 48 км, а мрежа локалних путева 64 км савременог коловоза. Иако је повезаност насеља у граду Пожаревацу задовољавајућа, још увек је недовољно изграђена локална мрежа путева, као и мрежа са савременим коловозом. Један од приоритета у саобраћају, јесте измештање свих магистралних праваца из грађевинског реона града Пожареваца изградњом одговарајуће обилазнице.

Град Пожаревац се налази на веома значајној прузи Београд-Бор-Зајечар, која повезује Тимочку крајину и целу источну Србију са мрежом железничких пруга Републике Србије. Од осталих железничких праваца треба поменути везу са пругом Велика Плана-Смедерево и Пожаревац-Костолац (захваљујући коме је косточачки басен повезан са осталим мрежама железничких пруга у земљи).

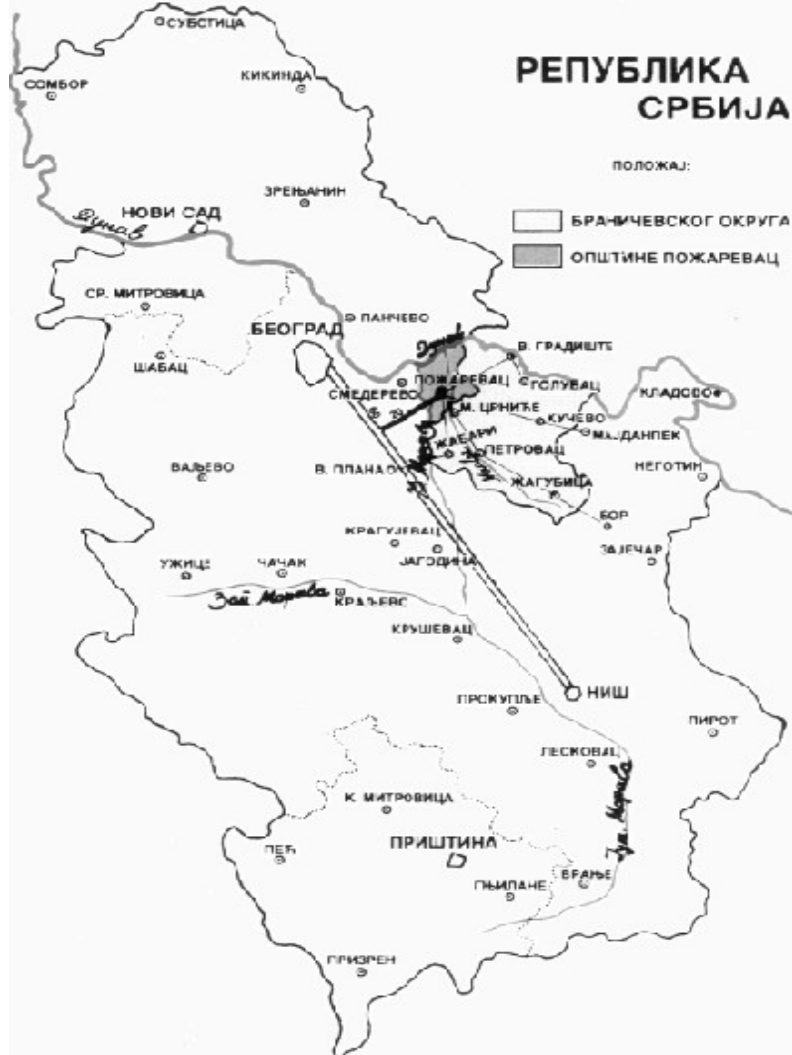
Посебан саобраћајни, привредни и економски значај за град Пожаревац има река Дунав која дужином од 13 км, представља природну границу према Војводини, односно јужном Банату. Налазећи се на ушћу Велике Мораве у Дунав, као и на ушћу Млаве у Дунав, град Пожаревац спада у ред малог броја градова и општина са изузетно повољним условима за коришћење водених токова за још веће саобраћајно повезивање са другим деловима Србије. Међутим, поред ослањања на овако значајан пловни пут, речни саобраћај није развијен у оној мери у којој то услови дозвољавају.

Ваздушни саобраћај није развијен на територији града Пожареваца, а најближи аеродром је „Никола Тесла“ у Београду. За изузетне случајеве постоје и услови за слетање хеликоптера и мањих авиона, а у Костолцу се налази и мањи аеро-клуб.

Табела 2: Величина и становништво - град Пожаревац/Браничевски округ/Србија (упоредни преглед)

	Површина у km ²	Становништво			Густина насељености	Број насеља
		1991	2002	Пораст или пад становништва 2002 - 1991		
Пожаревац	481	78.054	74.902	-3.152	155,7	27
Браничевски округ	3.865	220.225	200.503	-19.722	51,9	189
Србија	88.361	7.576.837	7.498.001	-78.836	84,9	6168

Мапа 1: Географски положај Браничевског округа и града Пожаревца

Извор: Интернет

2.2.1 Историјски подаци: Територија кроз историју

- 1476 - Пожаревац се први пут помиње као насељено место

На простору данашњег града Пожаревца, између Костолца и села Дрмно, на ушћу реке Млаве у Дунав, простирао се древни град Виминацијум, изграђен у време римске Империје. У њему су првих деценија наше ере боравили ратници римске империје IV и VII легије. Недалеко од

Виминацијума, на самом ушћу Мораве у Дунав, био је саграђен још један римски град - Маргум. Ту се извесно време ковао новац, а трговина је била развијена.

Према записима из 256. године, Виминацијум је био центар Римске провинције Горња Мезија. Због хунских освајања, у 5. веку Римљани су потпуно потиснути са ових простора. Многи освајачи походили су овај крај: Авари, крсташи, Турци, који су се најдуже задржали, затим Немци, Аустријанци, Бугари. Поуздано се зна да су Срби, дошавши на Балканско полуострво у VI и VII веку, били организовани у племена, која су се даље делила на братства, родове и породичне задруге. На челу племена био је племенски старешина, а њему су помагали кнезови и војводе. Племе је заузимало простор који је чинио географску и економску целину, звану жупа, а касније кнежевина. Познате кнежине биле су: Моравска, Голубачка, Хомоље, Звижд, Млава, кнежевина Рамска...

Пожаревац се први пут помиње 1476. године, мада је према неким непотврђеним траговима постојао још 1458. године. Има више претпоставки како је настало име Пожаревац. У неким документима постојало је село Попурежа, затим Пожареније код Приштине одакле је досељен изван број живља.

- **Прва школа 1733. године. Премијера Ромеа и Јулије на Балкану 1842. године**

Пожаревац је имао бурну прошлост, али је посебно постао познат након закључења „Пожаревачког мира“ 1718. године између Аустроугарске и Турске којим је окончан аустроугарски-турски рат. Прва школа и једна од најстаријих у Србији, основана је у оквиру локалне православне цркве још 1733. године (данас носи име Доситеја Обрадовића). Град доживљава процват доласком књаза Милоша Обреновића на власт. Његовом заслугом у Пожаревцу је 1819. подигнута Саборна црква, двор-конак (1825. године), нова чаршија (1827. године) и на крају, за време његове друге владавине, Љубичево (1860. године, чије је уређење наставио велики кнез Михаило). Године 1842. Пожаревљани су добили позориште, где је одржана и премијера „Ромеа и Јулије“ и уопште неког дела Виљема Шекспира на Балкану. На територији града Пожаревца, налазе се изузетно богати и бројни археолошки локалитети, од којих су најважнији: „Виминацијум“ (Костолац), „Маргум“ (Дубравица), локалитет из бронзаног доба „Рукумија“ (код Брадарца), локалитет из праисторијског доба „Малинац“ као и бројна друга налазишта који су трагови богате прошлости и активности становништва овога краја. У атару Кличевца, пронађена је и светски чувена „Велика мајка“ (Кличевачки идол) из бронзаног периода.

- **Културно-историјска вертикала Костолаца**
(текст археолога Драгане-Спасић Ђурић, stakeholdera-a LA21)

Веомо су ретка насеља која у својој историји имају културно-историјску слојевитост какву има Костолац. Са континуитетом живота од 8. миленијума представљају праву ризницу цивилизацијских трагова у којима се рефлектују најзначајније балканске и европске културе.

Дунав је у значајној мери одредио његов историјски развој, уз све друге природно-геолошке и стратешке погодности које су га, током десетина векова, учиниле једним од најзначајнијих пунктова у овом делу Подунавља. Снага и чврстина његове војске и бедема, одлучивали су често о опстанку царства: најпре римског, затим византијског а потом српског.

Ужа и шира територија Костолаца обилују локалитетима и прворазредним сведочанствима из свих историјских епоха. У том смислу је од посебног значаја завршетак Сопотске греде тј. Зараван на изданку Сопотског брда, лево од реке Млаве, који се као највиша тачка издиже изнад данашњег села Костолац. Данас познат по велелепној задужбини капетана Тодића, овај плато на суштински али и симболичан начин (као највиша кота ове територије), сублимира културно-историјску вертикалу Костолаца.

Исходи досадашњих историјско-археолошких проучавања показују да се први трагови живота појављују током 6. миленијума и трају континуирано, све до савременог доба.

Најстарији период се везује за балканске неолитске цивилизације: старчевачку и винчанску културу чији су најзначајнији трагови забележени на дунавском Острову (локалитет Селиште), где се данас налази депонија пепела Термоелектране «Костолац».

У 3. миленијуму п.н.е, у време металације и израстања аграрно-сточарских култура у металуршке, овај крај поново постаје значајан центар првих металурга бакра, а читава култура добија епонимни назив баш по првим локалитетима на којима је забележена у Костолцу и Бадену (баден-Костолац). И данас у светској литератури фигурира назив «Костолачка култура». Оно што би требало посебно истаћи је чињеница да је она откривена на самом завршетку Сопотског брда, на локалитету Мали и Велики град.

Након ње, на територији Костолца се смењују културе бронзаног и гвозденог доба, све до IV века п.н.е, до доласка Келта који овде оснивају свој логор и живе на овом простору до доласка Римљана, у I веку н.е. Келтски трагови су археолошки потврђени на ископавањима на ширем простору Костолца: на обали Дунавца код данашње Фабрике индустријске опреме (ФИО) «Минел» , на Малом и Великом граду, на падини Сопотског брда код данашњег ФИО «Прим»-а, а најстарија келтска некропола у источном делу Подунавља из IV-III века пре н.е., потиче такође из Костолца. Она непобитно потврђује да је за Келте, у време њихове инвазије на Грчку, ова територија била од прворазредног стратешког и животног значаја. Бројни локалитети, како праисторијски, тако и историјски су уништени изградњом Површинских копова «Костолац», нарочито поља «Кленовник» и поља «Ђириковац».

Историјски период, широј јавности познат по римском Виминацијуму, метрополи римске провинције Горње Мезије, поново је избацио у први план Костолац и овај део дунавске границе, стратешке линије за одбрану царства током неколико векова. Покрете варварских племена на левој обали Дунава контролисала су утврђења од којих се једно налазило на десној, а друго на левој обали реке Млаве, тј. На Сопотском платоу.

Приликом археолошких истраживања почетком 20. века, регистровани су остаци утврђења из Јустинијановог времена, чију изградњу у првим деценијама VI века помиње Прокопије. То је период византијског Виминакиона који ће кратко оживети војну и економску снагу некадашњег античког Виминацијума.

Већина истраживача се слаже да средњовековни град Браничево настаје на простору античког Виминацијума, тачније на брегу крај леве обале Млаве. На овом простору постоји велика густина средњовековних налаза.

Иако су многа питања из византијске историје овог простора остала нерешена, нарочито оснивање епископије и обнова некадашњег црквеног седишта, вероватно је словенски град настао на месту рановизантијског Виминацијума, најкасније до средине IX века. Само име насеља води порекло од словенизиране латинске речи «castell» што значи утврђење. Међутим, још увек није доказано да ли је у том периоду епископ столовао у Браничеву или у насељу које је никло на рушевинама античког Маргума (ушће Велике Мораве у Дунав и почетак Дунавца, рукавца који пролази поред Виминацијума. Седиште епископа у Браничеву поуздано се помиње тек у повељи Василија II, која је 1019/20. године издата за Охридску архиепископију.

Браничево је било једно од најзначајнијих подручја српских земаља у средњем веку. Његов положај на Дунаву као вековној граници царства и његова улога у немирним временима XII века привлачили су пажњу савременика који су о њему оставили драгоцене податке. Тако византијски историчари Јован Кинам и Никита Хонијат више пута спомињу Браничевски град као место сукоба Византије и Угарске. Тај период, XII век, уједно је најзначајније раздобље у историји Браничевског града.

Највећи успон Браничевског града забележен је у време успостављања византијске власти након победе Василија II, када је Браничево, заједно са Београдом, постало главно утврђење на овом делу дунавске границе. Тада је у њему била стална војна посада што је представљало битан услов напретка. Из историјских извора се зна да је током XII века журно рађено на обнови утврђења.

Осим византијских историчара, Браничево помињу и европски путници, ходочасници или учесници крсташких похода. Током 1072. године Дунавом је, до Браничева, стигао саски војвода Хенрик Лав, да би одатле, копном наставио пут ка Светој земљи. Истим путем пошли су и учесници Другог крсташког похода 1147. године. Прво су у великом броју наишли крсташи немачког краља Луја VII. До Браничева је 1189. године стигла и крсташка војска на челу са Фридрихом III Барбаросом, где их је дочекао византијски заповедник града.

После слома византијске власти, током првих деценија XIII века, за власт у овом делу се боре Мађари са обновљеном бугарском државом. Крајем XIII века, браничевска област коначно улази у састав српске државе. Том приликом су вођене жестоке борбе о чему је драгоцене податке забележио архиепископ Данило II. Након тога, Браничево се готово не спомиње. Усамљено звучи вест да је крајем четврте деценије XV века деспот Ђурађ Бранковић, био присиљен да Мурату II преда «свој веома богати град, звани Браничево». То је уједно и последњи изричити помен овог града.

Остаци утврђења браничевског града обухватају зараван на изданку Сопотске греде, лево од реке Млаве, односно вис изнад данашњег села Костолац. Ту се и данас јасно уочавају две утврђене целине: Мали град где се данас налази сеоска црква, и Велики град, који се простире нешто јужније. Главни део утврђења представљао је мали град, чији се скоро квадратни облик разазнаје у облицима терена.

Након дугог периода турске владавине и економске стагнације, сопотски плато поново добија на свом значају оснивањем рудника 1870. године. Његовим отварањем, започет је период економског и културног препорода. Све до 1915. године Костолац се развијао тако да је за кратко време постао најзначајнији рударски центар с пристаништем, млином и фабриком стакла.

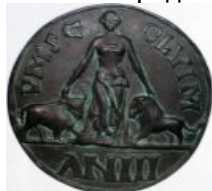
Пресудне борбе током I светског рата, између војника Браничевског одреда и Аустро-угарске, вођене су на Сопотском брду.

Српска војска није одолела снажном непријатељу, а Сопотско брдо је било прекривено телима српских родољуба.

Круну вишемиленијумске богате прошлости Костолаца, представља изградња Храма Св. Великомученика Георгија (1923-1925.г), задужбине бродарског капетана и бродовласника из Београда драгутина В. Тодића и његове супруге, Лепосаве. Тела српских јунака која су том приликом нађена, саграђена су у гробници незнатих јунака браничевског одреда.

Овом велелепном српском светињом архитектонски је овековечен простор Малог и Великог града, јасно манифестујући културно-историјску вертикалу Костолаца.

Слика 5: Предмети пронађени на локалитету «Виминацијум»

Извор: www.museum-po.org.yu

График 1: Историјске прекретнице

Година	Историјски догађај/прекретница
3 миленијум п.н.е	Костолац постаје значајан центар првих металурга бакра
IV век п.н.е	Долазак Келта на простор око Костолаца
I век п.н.е,	Долазак Римљана на простор око Костолаца
1072	У Браничево стигао саски војвода Хенрик Лав
1189	У Браничево стигла и крсташка војска на челу са Фридрихом III Барбаросом
1476	Пожаревац се први пут помиње као насељено место
1718	Пожаревачки мир-потписан мировни споразум између Аустрије и Турске

1804	Пожаревац ослобођен од Турака
1821	У Пожаревцу основан први суд у кнежевини Србији
1853	Започела са радом Ергела у Љубичеву
1870	У Костолцу основан рудник
1918	15.октобра-Пожаревац ослобођен од Немаца и Бугара у I Светском рату
1925	Изграђен Храм Св. Великомученика Георгија у Костолцу
1944	15.октобра-Пожаревац ослобођен од Немаца у II Светском рату

Слика 6: Историјске фотографије Пожаревца

Извор: Интернет

2.3 Животна средина и природни ресурси

2.3.1 Природни ресурси

- Пожаревац у умерено климатском појасу, саставни део Панонске низије са 99,3% плодног земљишта

Подручје града Пожаревца, налази се у умерено климатском појасу. Средња годишња температура ваздуха на највећем делу територије креће се око 11°C. У току јануара месеца температура се креће око -1°C, а у току јула око 23°C. Просечна годишња количина падавина износи 635мм.

Територија града Пожаревца саставни је део дна Панонске низије са апсолутним висинама између 69 и 30 метара и релативном висином од 225 метара. Централно место у рељефу града Пожаревца заузимају четири основне геоморфолошке целине:

- 1) **Поморавље** (површине 194,7 км²) - шира просторна целина чији се крајњи североисточни део налази између Велике Мораве (на западу), Пожаревачке греде (на истоку) и рукавца Дунава (на северу). Карактерише га нагиб терена који није већи од 3%;
- 2) **Пожаревачка греда** (греда Сопот) - раздваја Поморавље од Стига правцем север-југ. У оквиру града издиже се до висине од 237 метара, има укупну површину од 54,2 км² и ширину од 1 км²;
- 3) **Стиг** (површине од 172 км²)- целина која се простире источно од Пожаревачке греде, чији се један део налази на територији општине Мало Црниће. Већи део овог простора је раван и има мањи нагиб од 3%, док је остали део виши и са стрмијим падинама;
- 4) **Костолачко приобаље Дунава** (заузима површину од 69,9 км²) - простор у оквиру кога је Дунав изградио речна острва и алувијалну раван, која је изградњом енергетског и пловидбеног система Ђердап, била редовно плављена.

Постојећа геолошка подлога, условљава формирање врло плодног педолошког слоја од значаја за пољопривредну производњу. Педолошки састав земљишта одликује се скоро искључиво плодним типовима, при чему чернозем, гајњача и остала хумусна земљишта чине 99,3% плодног земљишта). Сетвена структура је делимично усклађена са природним условима, али нису у довољној мери развијени могући интензивни видови пољопривредне производње.

Град Пожаревац, налази се на ушћу Велике Мораве у Дунав, као и на ушћу Млаве у Дунав. Водни ресурси пружају услове за развој и афирмацију туризма, саобраћаја и спортског риболова.

Подручје града Пожареваца сиромашно је шумама. Укупна површина шума и шумских засада износи 2.176 ха. Степен шумовитости општине је 4,5% и далеко је испод просека Браничевског округа и Републике, што је последица крчења шума за потребе проширења пољопривредних површина. Природна разноврсност вегетације указује на широк избор биљних врста које би требало користити у проширивању површина под шумама, заштитним и украсним зеленилом у циљу побољшања квалитета животне средине. Према биогеографским показатељима, територија града Пожареваца лежи у зони континенталних мешовитих шума и шумо степа.

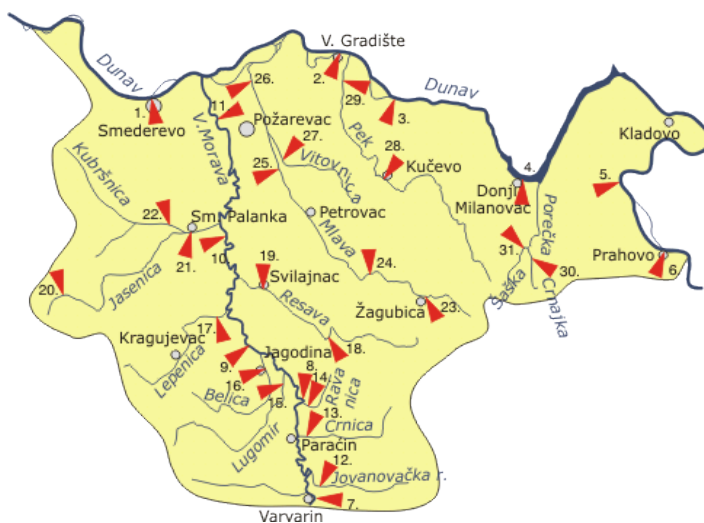
Утврђена су три локалитета која су подвргнута законској заштити:

- 1) **Споменик природе „Пругово“** који ужива III категорију заштите - у оквиру атара насеља Пругово, представља забран површине 2,5 ха, некада га је сачињавала група од 20 стабла храста лужњака, а тренутно је витално само 1 стабло. Стараоци овог парка су МЗ Пругово и Покрет горана Пожаревац, заштићен је 1974. године, а данас је делимично уређен;
- 2) **Споменик природе у Драговцу „Код камене ћуприје“** - чине стабала храста лужњака (површине 20 ари). И овај локалитет је био под заштитом је од 1960. године, сада његова заштита није одређена;
- 3) **Споменик природе у Љубичеву** - представља комплекс површине 400 ари. Локалитет је био заштићен од 1971. године. Данас заштита није одређена, а делимично је уређен;

Од других предела посебних природних одлика, може се поменути и локалитет „Маргум“ (површине око 190 ха на територији града Пожареваца), и „Растовача“ (површине 15 ха).

За заштићена природна добра Неопходно је ажурирање евиденције у смислу нивоа њихове заштите од стране овлашћене републичке институције (Завод за заштиту природе Србије), а за пределе посебних природних одлика потребно је дефинисање режима њихове заштите и развоја на локалном или републичком нивоу. Пошто је тренутно стање наведених природних добара незадовољавајуће, локална самоуправа би требало да да већи значај њиховом очувању и одржавању, у смислу одређивања стараоца и одређивања већих финансијских средстава за њихов развој.

Мапа 3: Мрежа вода

Извор: Званични сајт РХМЗ Србије

Слика 7: Споменик природе и Ергела «Љубичево»

Извор: Интернет

2.3.2 *Употреба природних ресурса у садашњости и загађеност*

- **Потенцијали: рудна богатства, минералне сировине, водни ресурси, атрактивни локалитети за развој одређених видова туризма**

У коришћењу природних ресурса евидентни су сукоби интереса између две, у основи супростављене делатности: рударства и пољопривреде.

Лигнит (нискокалорични угљ) представља најважнији енергетски потенцијал Републике и имаће доминантну улогу у енергетици у дугорочном периоду. Костолачки угљени басен у ужем смислу обухвата подручје око 100 км² са градским насељем Костолац као средиштем, а у оквиру града Пожаревца. Овде се налазе резерве лигнита које су процењене на око 400 милиона тона угља са 4 лигнитска слоја калоричне вредности до 2.400 калорија. Данас су активна три површинска копа: “Дрмно”, “Кленовник” и “Ћириковац”. У будућем периоду даљи развој и унапређење производње лигнита биће оријетнисани на проширењу капацитета на површинском копу “Дрмно”, уз примену најсавременије опреме, и постепено затварање копова “Ћириковац” и “Кленовник”, чија су лежишта делимично исцрпљена, а производња захтева веома сложену технологију која је економски неисплатива. За отварање и експлоатацију рудника са подземном експлоатацијом “Пољана” урађени су пројекти пре петнаестак година, међутим због недостатака средстава заустављена је његова реализација.

Привредно друштво „Термоелектране и копови Костолац“ д.о.о. на коповима Ћириковац и Дрмно, годишње производи око 6,5 милиона тона угља, а блокови термоелектрана Костолац А и Костолац Б око 4,5 милијарди KWH електричне енергије. Поред електричне, термоелектране овог привредног друштва после обављених реконструкција турбина, обезбеђују и потребне количине топлотне енергије за потребе топлификационих система Костолаца, Пожаревца и Старог Костолаца. Реконструисане турбине блокова Термоелектране Костолац А, у могућности су да обезбеде довољне количине топлотне енергије за даље ширење топлификационог система на подручју града Пожаревца.

Досадашњим истраживањима откривена су три нафтно-гасна поља: Маљуревац-Бабушинац, Брадарац-Маљуревац и Острово-1. У наредном периоду истиче се потреба даљих и обимнијих истражних радова на откривеним лежиштима нафте и гаса као и на изналажењу нових резерви.

Према истраживањима утврђено је присуство великог броја минералних сировина: магнетит, рутил, гранит, циркон, епидот, турмалин. Од неметалних минералних сировина најзначајнија су налазишта за идустрију грађевинског материјала и то: налазиште глине и кварцног песка, шљунка и песка дуж токова Велике Мораве и Дунава. Сагоревањем угља у термоелектранама настаје електрофилтерски пепео за израду грађевинског материјала. Резерве су процењене на око 2 милиона тона годишње.

Изградњом рудника и термоелектрана, нагло су повећани негативни ефекти на животну средину (загађење и уништавање земљишта, регулација водотокова, промена квалитета ваздуха, промена квалитета површинских и подземних вода, депоновање пепела и шљаке и депоновање јаловине, ширење насеља, смањење обрадивих површина и даљи притисак на

ограничене и угрожене ресурсе). Последице се могу ублажити равномернијим и пажљивијим трошењем ресурса, улагањем у нове технологије, улагањем у ревитализацију нарушених екосистема и бригом читаве друштвене заједнице о стању и квалитету животне средине.

* Извор: Утицај рударења и енергетских капацитета у браничевском округу на животну средину - Ђорђевић-Милорадовић Јасминка

Највреднији потенцијал града представља пољопривредно земљиште, које обухвата 73,38 % укупних површина, у чијој структури преовлађују обрадиве површине (97,8%). За пољопривредну производњу веома су битне педолошке карактеристике земљишта. Највећи део земљишта (99,3%) припада плодним типовима земљишта (чернозем, смоница и гајњача и алувијално-делувијални наноси). Сетвена структура је делимично усклађена са природним условима, али нису у довољној мери развијени могући интензивни видови пољопривредне производње.

Површинска експлоатација угља условљава заузимање великих површина земљишта, као и потпуно руинарање и уништавање животног простора свих биоценоза које су на тим просторима постојале од шумских, шумо-степских до културних које су биле под пољопривредном производњом. Данас је за потребе површинских копова угља, депоновања јаловине, објекте и постројења, у региону Костолца заузето око 3000 ха земљишта, што чини око 6,11% територије града Пожаревца. Губици су велики ако се зна да је у питању високо квалитетно земљиште типа чернозема, које се раније сматрало стандардним квалитетом земљишта у Европи. Губици због неселективне откривке су још већи. Тако настају депоније јаловине са смешом геолошких слојева (глина, песак, шљунак, лес, чернозем) које су земљишта лошег квалитета. Селективна откривка угља, конзервирање и чување површинског слоја, чернозема и квалитетна техничка припрема депонија јаловине, као и потпуна ревитализација и враћање овог земљишта првобитној намени су једини начин да се спрече велики губици.

* Извор: Утицај рударења и енергетских капацитета у браничевском округу на животну средину - Ђорђевић-Милорадовић Јасминка

Развојни значај водног потенцијала зависиће првенствено од његове заштите, очувања и уређења. Богатство вода (река Млава, Велика Морава и Дунав) ствара могућности за примену система наводњавања пољопривредних површина у сушним периодима, ради остварења високе и стабилне биљне производње.

Атрактивност за развој одређених видова туризма пружају бројни локалитети који су подвргнути законској заштити: Комплекс Љубичево, регионални парк "Пругово", Споменик природе у Драговцу. Потребно је интензивније радити на уређењу и одржавању ових локалитета, како би се искористили потенцијали које пружају за развој туризма.

Водоводни систем града Пожаревца снабдева се из алувиона реке Велике Мораве преко два водоизворишта: „Меминац“ и „Кључ 1“. Међутим, деградацијом воде на изворишту „Меминац“ дошло је до његовог искључења из система водоснабдевања 2000. године, тако да је данас једино преостало извориште у функцији, извориште „Кључ 1“, које обезбеђује граду Пожаревцу просечно 300 лит/сец. Утицај повезаности хидролошког режима Дунава, Велике Мораве и Млаве на подизање нивоа подземних вода и повећану могућност њиховог загађења, још увек је изражен и представља велики проблем заштите изворишта за водоснабдевање. За град се може рећи да има добру заштиту од површинских вода, међутим постоји велики проблем високог нивоа подземних вода који није неутрализован ни постојећим црпним станицама. Основни проблем је одвођење атмосферских вода због недовољне изграђености атмосферске и фекалне канализације. Нажалост, данас је и ово извориште угрожено отпадним водама које се подземно процеђују, тако да је неопходно преузети одговарајуће мере заштите изворишта.

Костолац се снабдева водом из изворишта „Ловац“ са просечно 100 лит/сец.

У граду Пожаревцу, осим градских подручја Пожаревца и Костолца, из јавног градског водовода, водом за пиће се снабдевају још само 4 сеоска насеља. Непостојање водоводне инфраструктуре у удаљеним сеоским насељима, јесте један од највећих проблема, у којима локално становништво користи индивидуалне бунаре, како за пиће, тако и за напајање стоке. Квалитет воде која се користи је незадовољавајући, а посебно је изражено присуство нитрата у пијаћој води. Овај проблем нагомилан је у претходном периоду и као такав представља приоритет у решавању.

Током 2008. године. усвојен је Генерални развојни план водоснабдевања општине Пожаревац до 2030. године. Овим планом препознате су потребе града Пожареваца у области водоснабдевања, дефинисан је начин дугорочног решавања водоснабдевања града Пожареваца, израђен је план оперативних активности у вези решавања проблема водоснабдевања којим су утврђене и исказане финансијске величине за његову реализацију, како по активностима тако и по годинама.

Систем каналисања отпадних вода је сепарациони и датира још из 1962. године, као и постројење за пречишћавање отпадних вода. Због равничарског терена у већем делу града, отпадне воде се препумпавају системом фекалних црпних станица, а препумпана вода гравитира ка градском постројењу за пречишћавање отпадних вода које је на локацији код градског Хиподрома. Недовољност капацитета за пречишћавање отпадних вода и уливање атмосферских вода у канализациони систем фекалних вода, представља главни проблем када је у питању одвођење отпадних вода. Поред комуналних вода, отвореним сабирним каналом (Брежански канал) упуштају се и отпадне воде околних индустријских објеката у Велику Мораву.

Градска депонија комуналног отпада Пожареваца, налази се на локацији „Јеремијино поље“, и иста је лоцирана око 2км од града, на којој се врши нехигијенско и несанитарно депоновање отпада. Депонија је у експлоатацији од 1985. године, није заштићена и на њој се одлаже и индустријски отпад који није комунални. Услед преоптерећености, депонија се временом све више шири и на простор који није иницијално био предвиђен за ту намену. Велики проблем представља и постојање више мањих „дивљих депонија“ које се стварају на многим локацијама у рубним деловима града.

На систем за водоснабдевање прикључено је 87,75% укупног броја домаћинстава, на канализациону мрежу прикључено је 10,09%, на систем за пречишћавање отпадних вода 27,23%, а на топлификациони систем 7,97% домаћинстава. Годишње по становнику прикупи се 667,5 кг отпада (0,66 тона).

Снабдевање електричном енергије града Пожареваца врши се преко основне мреже трафостаница снаге 220/110 kV, 110/35 kV, 350/10 kV и 10/0,4 kV. У будућности се рачуна са новим објектима снаге 110 kV - трафостаницом и далеководом.

Са топлификацијом Костолаца почело се 1986. године а 1996. године је покренут је систем за грејање и у Пожаревацу. Укупна инсталисана снага потрошача топлотне енергије градских насеља Пожареваца и Костолаца износи 130 MW. Топлотни извор за даљинско грејање су Термоелектране „Костолац А“ и „Костолац Б“ који је довољан да снабдева топлотном енергијом Костолац, Пожаревац и околна сеоска насеља. Изграђен је магистрални вреловод Костолац-Пожаревац дужине 12 км. На магистралном вреловоду предвиђени су прикључци за следећа насељена места: Костолац, Кленовник, Ђириковац и Пожаревац. Укупан конзум свих потрошача је 315 MW.

Подаци о топлотном конзуму

Коначна снага топлификационог система	315 MW
Снага топлификационог система на дан 01.11.2008	85 MW
Коначна снага зонских топлопредајних станица	215 MW
Снага зонских топлопредајних станица на дан 01.11.2008	75 MW
Коначна снага индивидуалних топлопредајних станица	100 MW
Снага индивидуалних топлопредајних станица на дан 01.11.2008	10 MW

Подаци о корисницима

Коначни број корисника	Индивидуалних	11.000
	Пословних	2.000
Број прикључених корисника на дан 01.11.2002	Индивидуалних	6000
	Пословних	350

Употребом топлотне енергије остварују се значајне уштеде у потрошњи чврстих и течних горива, електричне енергије, рудног богатства, уштеде у погледу простора за складиштење угља као и могућност коришћења топлотне енергије за стакленике. Такође, прикључењем топлификационог система градских насеља Пожаревац и Костолац са околним насељима на трајни извор топлоте у ТЕ „Костолац“ смањује се број извора емисије аерозагађења (укида се 10.000 димњака индивидуалних котларница и 50 димњака снаге 2-5 MW). Термоелектрана омогућава примену одговарајућих постројења за санацију аерозагађења, а такође се у комбинованој производњи топлотне и електричне енергије смањује и топлотно загађење околине. Све ово омогућује повољније решавање еколошких услова.

На територији града Пожаревац у току је реализација пројекта изградње магистралног гасовода од Осипаонице до Пожареваца, а ради се и на ширењу гасоводне мреже у самом граду.

Главна телефонска централа налази се у Пожаревцу, а повезана је са крајњим централама у Костолцу, Братинцу, Пољани, Кличевцу и Дубравици. Пожаревац има децентрализовану месну мрежу са издвојеним ступњевима на Сопоту, код Спортског центра и на Забелском путу.

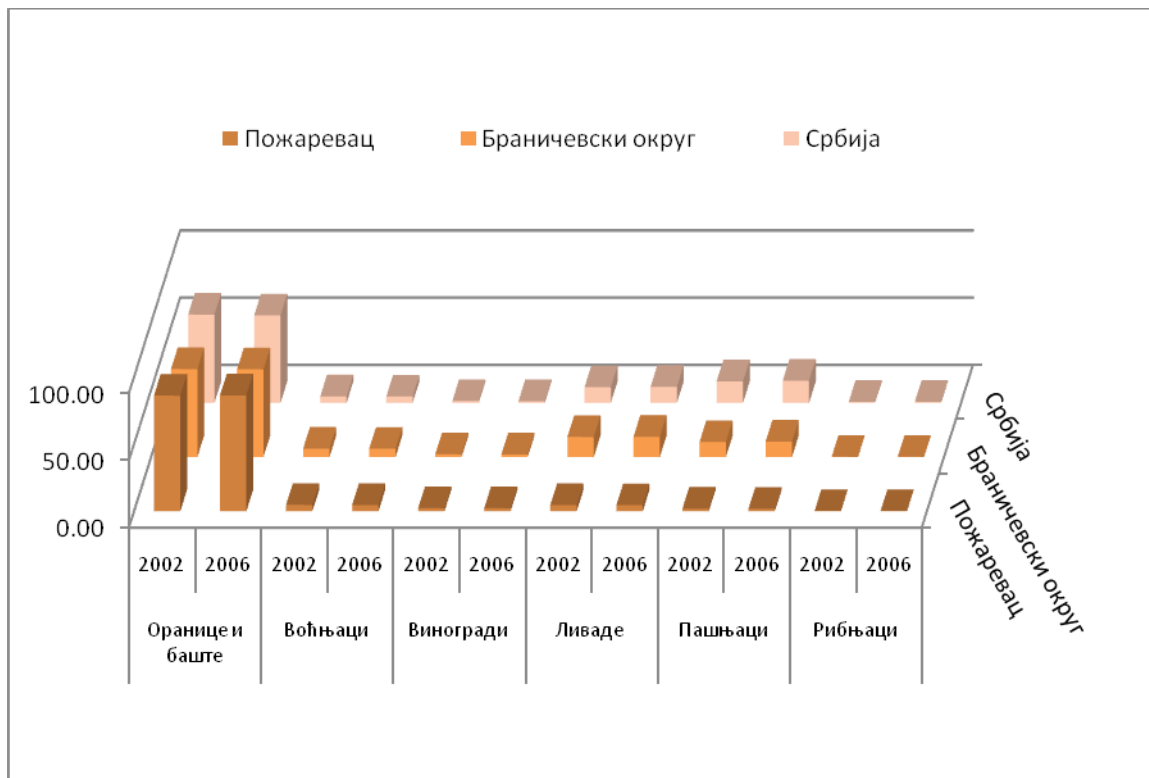
Кабловско-дистрибутивну мрежу на територији града Пожареваца, поставља, опслужује и одржава предузеће „СББ“ из Крагујевца.

График 2: Искоришћеност земљишта у граду Пожаревцу

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

График 3 : Структура искоришћености земљишта у граду Пожаревцу у односу на Браничевски округ и Републику Србију

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

Табела 3: Основни подаци о комуналном систему у општини Пожаревац

Комунални систем	Смеће		Отпадне воде		Водосна- бдевање	Градски систем грејања	
	Становни- штво 2002	Број домаћин- става 2002 година	Количина скупљеног смећа (у тонама)	Број домаћинстава са прикључком на канализацион у мрежу	Број домаћинстава са прикључком на систем за пречишћавање отпадних вода	Број домаћинстава без прикључка на систем водоснабдевања	Број домаћинстава са прикључком на градски систем грејања
Браничевски округ	200,503	63,229	65,400	10,820	26,100	17,338	6,011
Пожаревац	74,902	24412	50,000	7,560	20,400	9,175	5,973

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

Слика 8: Привредно друштво «Термоелектране и копови Костолац»

Извор: www.tekostolac.co.yu

- **Велика потреба за више зелених површина у градским насељима**

Због свог специфичног географског положаја и близине познатих загађивача („Термоелектране и копови“ Костолац и „US Steel“ - Смедерево), град Пожаревац спада међу најугроженије градове у Србији.

Пожаревац са око 50 ха зелених површина, не може се сврстати у градове који воде рачуна о свом окружењу. Наиме, малим фондом зеленила (чак ни 1 м² по становнику у односу на светски тренд од 25 м² по становнику), можемо се сврстати у сиромашне урбане средине у којима нема довољно простора за различите категорије зелених површина.

У граду постоји један „Градски парк“ који датира још из доба Књаза Милоша, „Сунчани парк“ који је настао 70-их година (чија је функција доведена до нивоа трга заузимањем зелених површина поплочаним стазама и бистама), блоковско зеленило око објеката колективног становања старијег датума (нови стамбени објекти не садрже површине под зеленилом), Спомен парк Чачалица, неуређен комплекс „Тулба-Табана“ и Хиподром. Сви тргови и мање зелене површине због дугогодишњег запостављања у одржавању и уређењу изгубиле су своју функцију. Многе зелене површине уништене су постављањем гаража и других привремених објеката, трафо-станица, паркинга и других објеката.

Дрвореди који су некада посађени угрожени су неконтролисаним постављањем подземних и надземних инсталација, паркирањем возила на тротоарима и нередовним одржавањем и обнављањем. У новоформираним улицама чак и не постоје могућности за формирањем дрвореда због хаотичног и непланског постављања комуналне инфраструктуре и формирања узаних тротоара којима једва да се могу кретати пешаци.

Данас постоје проверени докази да зелене површине од најмањих и најједноставнијих, као што су скверови и дрвореди, до врло сложених као што су паркови и парк-шуме, захваљујући својим основним елементима-биљкама, могу у разним правцима да делују позитивно на средину насеља-града, побољшавајући квалитет ваздуха, земљишта и воде. Посебно утичу на квалитет архитектонских и урбанистичких решења и слике града, а самим тим и на психички позитивна стања човека, побуђујући пријатне догађаје у сагледавању градског предела.

Вегетација има важну улогу, поред пречишћавања градског ваздуха од прашине и гасова и у регулисању температуре и влажности ваздуха урбане средине. Зелени засади позитивно утичу на регулисање режима ветрова, показују изразито фитонцидно дејство, делују на смањење буке...

Град Пожаревац је дејством негативних утицаја Термоелектране и копова Костолац, издувних гасова, нарочито у зимском периоду изложен прекомерном загађењу ваздуха. Ако се упореди ваздух у градским насељима са оним у приградским зонама где је више зеленила, може се констатовати да у њему има знатно мање кисеоника, а више прашине, тешких метала од издувних гасова, бактерија и вируса.

Зелене површине упијају из ваздуха угљен-диоксид и обогаћују га кисеоником. За 1 сат, површина од 1 ха зелених површина засада, апсорбује 8л угљен-диоксида. Тако 1 ха шумепарка, издваја кисеоник који задовољава потребе активности 30 људи. За град Пожаревац са око 50.000 становника у градским насељима пожаревац и Костолац, потребно је 1.700 ха површине под зеленилом како би се остварила равнотежа у продукцији и потрошњи кисеоника. Имајући у виду да нема више од 50 ха што уређених, што неуређених зелених површина, може се закључити да се градска подручја града Пожаревца, са аспекта неког лекара-шумара, могу сврстати у тешког плућног болесника, са честим асмастичним нападима.

Зелене површине битно утичу на температуру ваздуха у градским насељима где разлика између асфалтираних и зелених површина може бити и преко 10 °С. Лишће има велику способност апсорбовања прекомерне инсолације и рефлексије, а поред тога, биљке испаравају одређену количину воде, чиме доприносе већој влажности ваздуха (ако је на изграђеним површинама 35% воде, у парку је 70%). Поједине врсте биљака садрже значајне заштитне материје-фитонциде, који имају функцију да убијају или успоравају развој неких бактерија-ваздух паркова садржи 200 пута мање бактерија него ваздух изнад улица. Зелени засади су једно од поузданих средстава заштите од буке, смањујући ниво буке за 5-10%. Већи проценат упијања буке имају вишеспратни засади.

Зелене површине су уточиште за одмор и рекреацију после радног времена, када је радним људима потребно опуштање. Зелена боја листова, присуство фитонцида у ваздуху, повећан садржај кисеоника, имају повољан физиолошки утицај на нервни систем човека и побољшавају му здравље и радне способности. Због тога се може рећи да зелени амбијент, који доказано има здравију и бољу микроклиму од осталих градских простора, стварају најбоље услове за одмор и релаксацију.

Већина радних просторија, а све више и стамбених, опремљено је вештачком климатизацијом, којом се само врши пребацивање топлог ваздуха из затвореног простора у спољашњу средину. Једно стабло које транспирише 400л воде дневно, представља замену за 5 просечних клима уређаја који раде 19 сати. Дрво које засењује објекат далеко је ефикасније јер не производи нежељене отпадне продукте (воду, топлоту, буку...) у процесу расхлађивања, не користи електричну енергију и ради све боље и више како године пролазе.

Пожаревац, као и околина изложени су повремено јаким ударима кошаве, која некада достиже олујну јачину. Ветрозаштитни појасеви могу умањити брзину ветра за 50%, а тај максимум се остварује на удаљености 10-15 висина стабала која сачињавају појас.

Све наведено, веома је значајно као разлог да се што пре промени однос према зеленилу као делу урбаног простора и схвати значај и улога коју пружа у стварању услова за одрживи развој града Пожаревца.

2.4 Људи: демографија, образовање, људски потенцијал

2.4.1 Демографски трендови

- Негативан природни прираштај, пад стопе фертилитета, миграциони процеси

Град Пожаревац простира се на површини од 481 км², што представља 0,54% од укупне територије Републике Србије. Према попису становништва из 2002. године, у граду живи 74.902 становника, са густином насељености од 152 становника на км². Од укупног броја становника, 8,59% чини пољопривредно/сеоско становништво.

Кретање становништва на подручју града карактеришу: низак наталитет, повећање стопе морталитета и миграциони процеси.

Негативан природни прираштај, пад стопе фертилитета, миграциони процеси, демографско пражњење руралног подручја града Пожаревца, неповољна старосна структура активног становништва, јасно указују да сви аспекти радне снаге у наредном периоду могу представљати један од проблема и једно од значајних ограничења развоју града.

Тежиште развоја града Пожаревца у наредном периоду неопходно је ставити у функцију решавања ових проблема. То подразумева такве развојне програме којима би се, уз активну популациону политику на нивоу државе, привредни и социјални развој приближио домаћинству, пре свега породицама чији су чланови млађе старосне доби и који располажу могућностима за бављење производњом у пољопривреди и ван пољопривреде.

Табела 4: Природно кретање становништва у 2006. години

Општина/ Округ	Бр. становника (попис 2002.)	Бр. живорођене деце 2006.	Укупан бр. умрлих 2006.	Стопа наталитета	Стопа општег морталитета	Природни прираштај	Стопа природног прираштаја
Пожаревац	74902	808	1049	10,8	14	-241	-3,2
Браничевски округ	200503	1660	3178	8,3	15,9	-1518	-7,6

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

Табела 5: Старосна структура

Становништво по старости	Становништво по старости - 1991 година					
	Деца предшколског узраста (испод 7 година)	Деца школског обавезног узраста (7- 14год)	Становништво старости од 15-27 година	Становништво старости од 28-60 година	Становништво старости преко 60 година	Укупно
Браничевски округ	19082	23018	42348	78,134	57643	220,225
Пожаревац	7024	8716	14816	31,717	15781	78,054
Становништво по старости	Становништво по старости - 2002 година					
	Деца предшколског узраста (испод 7 година)	Деца школског обавезног узраста (7- 14год)	Становништво старости од 15-27 година	Становништво старости од 28-60 година	Становништво старости преко 60 година	Укупно
Браничевски округ	13819	18036	31520	82,216	54912	200,503
Пожаревац	5439	7024	12913	33,094	16432	74,902
Становништво по старости	Становништво по старости - 1991 година (у процентима)					
	Деца предшколског узраста (испод 7 година)	Деца школског обавезног узраста (7- 14год)	Становништво старости од 15-27 година	Становништво старости од 28-60 година	Становништво старости преко 60 година	Укупно
Браничевски округ	8.66%	10.45%	19.23%	35.48%	26.17%	220,225
Пожаревац	9.00%	11.17%	18.98%	40.63%	20.22%	78,054
Становништво по старости	Становништво по старости - 2002 година (у процентима)					
	Деца предшколског узраста (испод 7 година)	Деца школског обавезног узраста (7-14год)	Становништво старости од 15-27 година	Становништво старости од 28-60 година	Становништво старости преко 60 година	Укупно
Браничевски округ	6.89%	9.00%	15.72%	41.00%	27.39%	200,503
Пожаревац	7.26%	9.38%	17.24%	44.18%	21.94%	74,902

Извор: Републички завод за статистику Републике Србије

Табела 6: Етничка структура (упоредни преглед град Пожаревац/Браничевски округ/Република Србија)

Етнички састав према попису из 2002. године			
	Браничевски округ	Град Пожаревац	Србија
Срби	174.818	68.779	6.212.838
Црногорци	412	262	69.049
Југословени	690	275	80.721
Албанци	26	21	61.647
Бошњаци	10	4	136.087
Бугари	48	33	20.497
Буњевци	2	2	20.012
Власи	14.083	109	40.054
Горанци	3	0	4.581
Мађари	121	67	293.299
Македонци	319	174	25.847
Муслиманци	88	39	19.503
Непознато	9.883	5.137	513.866
Укупно:	200.503	74.902	7.498.001

Извор: Завод за статистику Републике Србије-Попис 2002. године

Роми- демографски подаци: На подручју града (локалне самоуправе) Пожареваца, по подацима из пописа 2002. године, живело је 2.603 Рома. Иако процентуално врло значајан, овај податак је и тада као и сада био у битном несагласју са чињеничним стањем, будући да Рома има знатно више (поготово имајући у виду да се на попису многи Роми изјашњавају као припадници неког другог народа). Опште знан феномен да многи Роми, расељена лица са Косова и избегла лица из суседних република, нису евидентирани путем пописа, али и они најсиромашнији Роми који из различитих разлога нису обухваћени постојећим евиденцијама, током 2008. године додатно је потврђен значајним повећањем броја Рома који су се пријавили државним органима да би добили лична документа и остварила право на упис „бесплатних акција“ (у локалној самоуправи још увек није извршена прецизна обрада структуре лица која су током последњих месеци остварила право на добијање личних докумената, али према незваничним подацима међу тим лицима има неколико стотина Рома). Према подацима Повереништва Комесаријата за избегла и расељена лица РС, на територији града Пожареваца у периоду од 1992. до 2007. године евидентирано је 5.600 избеглих и прогнаних лица из Босне и Херцеговине и Хрватске, од којих 2/3 чине Роми. Дакле, само на основу ових званичних државних извора, Рома на подручју града Пожареваца има око 5.000, од којих највећи број живи у Костолцу.

2.4.2 Образовање

- **Предшколско, основно, средње и високо образовање**

Систем образовања и васпитања треба да припреми младе нараштаје и целокупно становништво за континуиран развој привреде и друштва у целини. Оно такође треба да обезбеди квалитетно образовање, које осигурава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

Мрежу образовних установа у граду Пожаревацу чине: 1 предшколска установа, 8 основних, 7 средњих и 1 висока школа.

Предшколско васпитање и образовање одвија се у Установи „Љубица Вребалов“ која у свом саставу има осам објеката за целодневни боравак, програм припреме за школу у граду и сеоским насељима, као и понуду више специјализованих облика рада (музичка радионица, енглески језик, плесна радионица, спортско забавиште...). Такође, најмлађима су омогућени излети, зимовања и летовања са вршњацима.

Табела 7: Укупан број деце у Установи у 2007. години

Укупно у Установи	Број деце	Број група
Јаслице (од 1-3 год.)	400	21
Вртић (од 3-7 год.)	1070	33
УКУПНО	1470	54

Извор: Годишњи извештај о раду за 2006/07 годину, Установе за предшколско васпитање и образовање деце "Љубица Вребалов" у Пожаревцу

Велики проблем Установе је недостатак простора за смештај нове деце. Преко четири стотине захтева родитеља за боравак деце у вртићу је остало неиспуњено, због недостатка места.

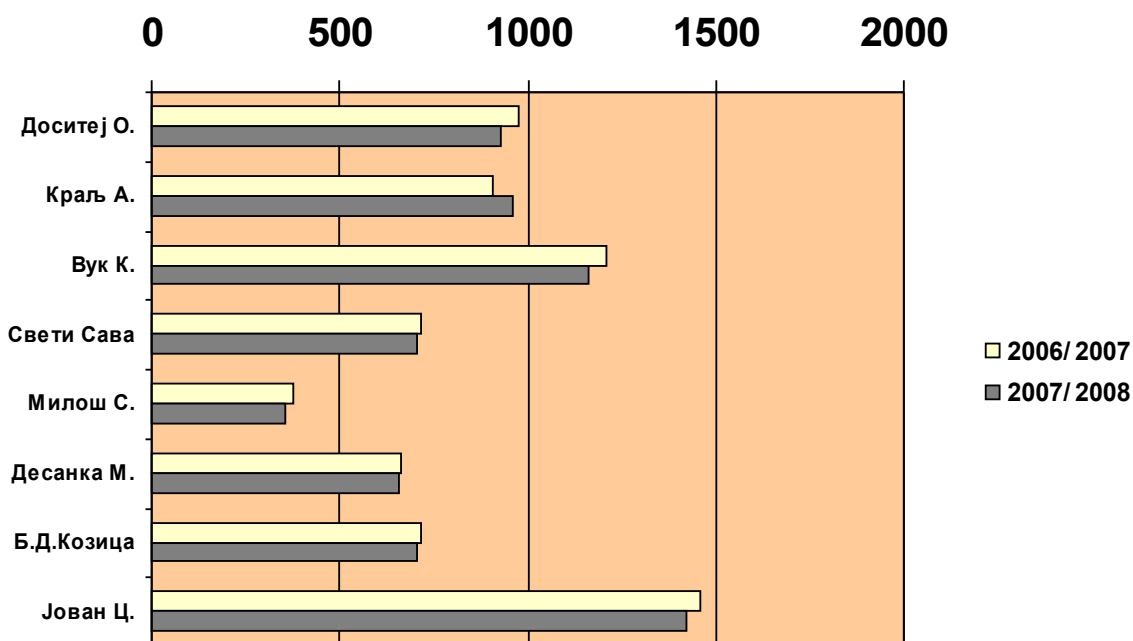
Основни циљ предшколског васпитања и образовања је целовит развој укупних потенцијала детета и напредовање у сваком од његових аспеката (физичког, сазнајног, социјалног и афективног бића).

Општи циљ предшколског васпитања и образовања је да се допринесе целовитом развоју детета предшколског узраста, тако што ће му пружати услове и подстицаје да развија своје способности и својства личности, проширује искуства и изграђује сазнања о себи, другим људима и свету.

Основно образовање и васпитање траје осам година и остварује се у два образовна циклуса. Први циклус обухвата први до четвртог разреда, а други циклус обухвата пети до осмог разреда. У оквиру основних школа постоји 8 централних школа и 24 издвојена одељења.

У школској 2007/2008. години, укупан број ученика од I до VIII разреда у школама за **основно** образовање и васпитање је **6.892**, што је мање у односу на укупан број у школској 2006/2007 години за **129** ученика. У школској 2006/2007. години укупан број ученика од I до VIII разреда износио је **7.021**.

График 4: Однос броја уписаних ученика у основне школе у школској 2006/2007 и 2007/2008 години

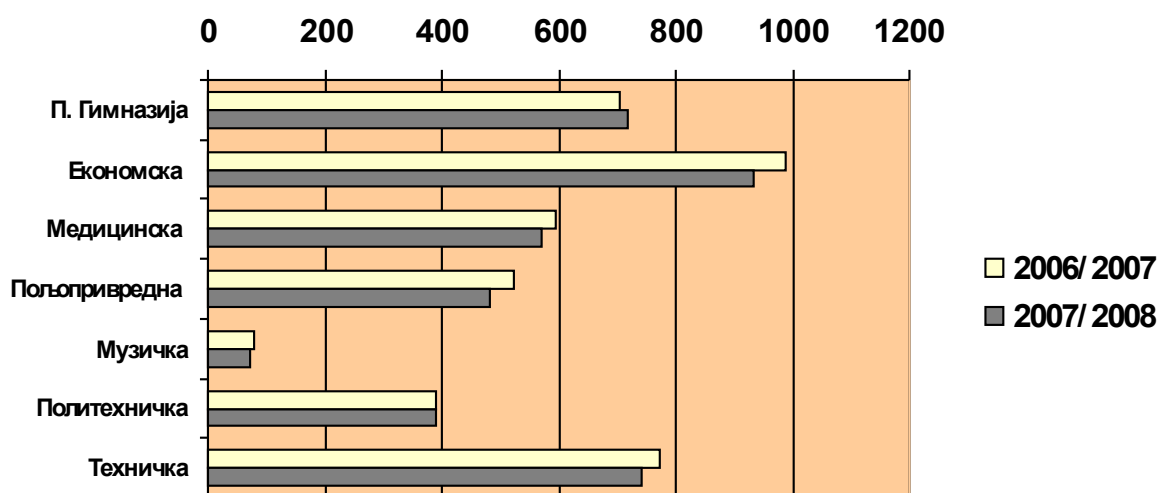

Извор: Извештај о упису ученика у основне и средње школе за школску 2006/2007

Средње образовање одвија се у 7 струковних средњих школа: Медицинска школа, Економско-трговинска школа, Пожаревачка гимназија, Пољопривредна школа са домом ученика „Соња Маринковић“, Политехничка школа, Музичка школа „Стеван Мокрањац“ и Техничка школа „Никола Тесла“ у Костолцу.

Образовни профили у средњим школама планирају се на бази структуре привреде и приватног предузетништва на територији локалне самоуправе, могућности запошљавања ученика који завршавају школовање као и на основу испуњености просторних и кадровских услова и постојеће опремљености школе за одређене образовне профиле.

График 5: Однос броја уписаних ученика у средње школе у школској 2006/2007 години и 2007/2008години

Извор: Извештај о упису ученика у основне и средње школе за школску 2006/2007

Посматрајући квантитативне показатеље, уочава се вишегодишња тенденција смањења броја ученика основних и средњих школа.

Што се тиче **високо-образовних** и истраживачких институција, оне су у Србији централизоване, тако да се истраживачки центри налазе углавном у Београду, док у Пожаревцу постоји само једна високо-образовна школа: Висока техничка школа струковних студија у Пожаревцу.

Образовна структура становништва има посебан значај у демографским истраживањима, с обзиром на утицај који има на природно и миграционо кретање становништва.

У образовној структури становништва старог 15 и више година, на подручју града Пожаревца, завршена средња школа је најчешћи вид образовања (48,54%), на другом месту је основно образовање (31,24%), док више и високо образовање има најмање учешће (11,14%). Оваква образовна структура указује на неопходност већег ангажовања на образовању становништва кроз доквалификацију, преквалификацију и програме перманентног усавршавања.

Током 2002. године основан је **Фонд за доделу стипендија и награда**, са основним циљем да стипендира студенте образовних профила који имају пребивалиште на територији града Пожаревца и за којима постоји потреба у привреди града, као и јавним предузећима, установама и организацијама чији је оснивач град Пожаревац. Фонд се финансира средствима буџета града Пожаревца и у школској 2007/2008. години стипендирао је 106 студената.

Предност Града Пожаревца је његов повољан географски положај и саобраћајна повезаност (близина) са високо-образовним центрима у Београду, Крагујевцу, Нишу, што би могло да

омогући виши ниво едукације локалног становништва, а тиме и могућност развоја локалне економије и раст запослености.

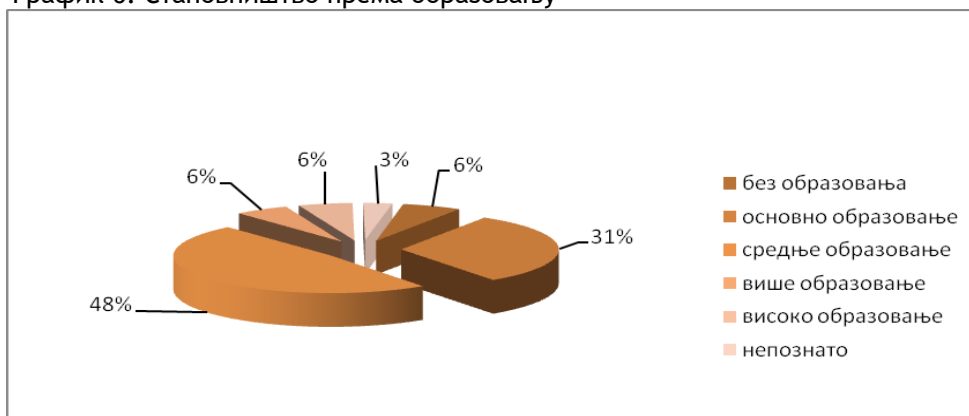
Табела 8: Образовна структура становништва

	Становништво преко 15 година старости према образовању						укупно
	без образовања	основно образовање	средње образовање	више образовање	високо образовање	непознато	
Браничевски округ	12.034	49.665	46.725	4.860	4.360	2.953	120.597
Пожаревац	3.114	15.934	24.761	2.841	2.841	1.521	51.012

	Становништво преко 15 година старости према образовању (у процентима)						укупно
	без образовања	основно образовање	средње образовање	више образовање	високо образовање	непознато	
Браничевски округ	9,98%	41,18%	38,74%	4,03%	3,62%	2,45%	100%
Пожаревац	6,10%	31,24%	48,54%	5,57%	5,57%	2,98%	100%

Извор: Завод за статистику Републике Србије

График 6: Становништво према образовању

Извор: Завод за статистику Републике Србије

- **Доживотно образовање/неформално образовање**

Неформално образовање све више излази из сенке у којој је било. Све је цењенији став да је могућност усавршавања кроз цео живот постала неопходна и да је неформално образовање то у потпуности омогућило.

С обзиром на природу формалног образовања и „правилима организовања“ тока учења, оно није могло увек држати корак са развојем нових знања и наставак неформалног образовања се управо на овим недостацима темељи. Дакле неформално образовање служи да употпуни формално и да пружи прилику да се приступи свим оним садржајима који су у формалном неприступачни или чак потпуно нетакнути. Неформално образовање се спроводи кроз активности као што су курсеви, семинари, предавања, конференције, радионице, разни типови тренинга, као и волонтирање.

Што се тиче овог вида образовања у граду Пожаревцу он није довољно развијен. Постоји неколико организација које пружају могућности неформалног образовања, међу којима Агенција за образовно педагошке услуге „CODEX“ пружа широк спектар области усавршавања и обуке:

1. Центар за стране језике -енглески, немачки, грчки, руски;
2. Школа рачунара - Windows XP, Word, PowerPoint, Excel, Access, Corel Draw, Internet, компјутеризована канцеларија, оператер на рачунару;
3. Књиговође и самосталне књиговође;

4. Пословни и пословно-технички секретари-дактилографија, кореспонденција и секретарско пословање, основна обука за рад на рачунару, пословна култура, правопис српског језика и енглески пословни језик;
5. Дактило оператери;
6. Обука за рад у медијима-спикер-водителј, ТВ сниматељ и камерман, радио и ТВ репортер, новинар, тонски и радио сниматељ;
7. Центар за занате - машинска струка, руковоаци уређајима и машинама, грађевинска и дрвопрерађивачка струка, услужне делатности, угоститељска и прехрамбена струка, ауто и електрострука, козметичари, фризери, масери, шминкери;
8. Култура и уметност.

2.4.3 Здравље људи и социјална ситуација

- **Град Пожаревац, према Уредби о плану мреже има три здравствене установе**

Здравствено стање становништва, као предуслов укупног економског развоја друштва, представља мултидимензионалну карактеристику популације и условљено је низом фактора, међу којима су: услови рада и живљења, животна средина и организација здравствене заштите.

Град Пожаревац према Уредби о плану мреже има три здравствене установе:

1. **Здравствени центар Пожаревац** (Дом здравља и Општа болница на територији града Пожаревца);
2. **Завод за јавно здравље Пожаревац** и
3. **Апотекарска установа Пожаревац.**

Здравствена заштита становништва обавља се у:

1. Дому здравља “Пожаревац” са службом у Костолцу и Малом Црнићу и
2. Општој болници “Др. Војислав Дулић ” Пожаревац.

Структура и територијална покривеност града установама основне здравствене заштите задовољавају потребе корисника.

Обезбеђеност лекарима на примарном нивоу (без специјалиста опште медицине), износи 0,5 лекара на 1000 становника, а лекарима на примарном и секундарном нивоу (Дом здравља, Општа болница и Завод за јавно здравље), износи 0,8 лекара на 1000 становника.

Дом здравља Пожаревац својим кадровским и материјалним могућностима припада типу здравствених установа изнад 30.000 становника и пружа здравствене услуге својим корисницима преко организоване: службе Опште медицине са хитном помоћи, Диспанзерске службе, Завода за медицину рада и Службе стоматологије. Финансирање институције врши се из буџета Републике Србије, буџета локалне самоуправе и од прихода од додатних делатности саме установе. Здравствена служба у Костолцу, пружа услуге у 5 насеља.

Општа болница “Др. Војислав Дулић” обухвата 6 објеката: стара зграда болнице, служба интерне медицине, зграда где су смештене службе неуропсихијатрије, кожног и инфективног, објекат у коме су смештене службе ОРЛ, ортопедије и очне болести, објекат у коме је смештена управа болнице и део администрације и зграда у којој је смештена патологија.

Завод за јавно здравље представља најзначајнију институцију јавно-здравствене заштите чији су задаци да прати, истражује и проучава здравствено стање и здравствену културу становништва, стање и квалитет животне средине, узроке, појаве и ширења заразних болести социјално-медицинског значаја, утицаје еколошких фактора на здравље, као и организацију, рад и развој здравствене службе и предлаже и предузима одговарајуће мере у циљу заштите и унапређења здравља људи. Основан је 1945. године и регистрован је за територију Браничевског и Подунавског округа.

Основне организационе јединице, односно Центри у оквиру Завода за јавно здравље Пожаревац су:

- Центар за хигијену и хуману екологију
- Центар за контролу и превенцију болести
- Центар за промоцију здравља, анализу, планирање, организацију здравствене заштите, информатику и биостатистику у здравству
- Центар за микробиологију
- Служба за правне и економско-финансијске послове.

Табела 9: Број становника по доктору медицине

	Број становника по доктору медицине		
	2000	2002	2005
Пожаревац	323	295	295
Браничевски округ	616	515	493
Република Србија	399	375	378

Извор: Завод за јавно здравље Пожаревац

Што се тиче квалитета опреме и објеката у којима се обавља здравствена заштита може се рећи да опште стање није на завидном нивоу:

-**Општа болница** - Стање медицинске опреме је у просеку лоше, у зависности од одељења и службе у болници. После редуковања капацитета према критеријумима Министарства здравља, у болници тренутно има 530 кревета. Болница има следећа одељења: **за лежеће пацијенте** (општа хирургија, урологија, ортопедија, офтамологија, оторинларингологија, гинекологија и акушерство, педијатрија и неонатологија, интернистичка служба-кардиологија, гастроентерологија, пулмологија, ендокринологија, нефрологија, дијализа) и **поликлиника и дијагностика** (рентген, и ултразвучни кабинет са компјутерском томографијом, лабораторија, трансфузија, физикална медицина и рехабилитација, патологија, апотека). Болница има 8 операционих сала (4 сале за општу хирургију, ортопедију и урологију и по 1 салу на гинекологији, офтамологији оторинларингологији и у породилишту). Просечна старост главне медицинске опреме је 20 година. Болница има укупно 5 ултразвучних апарата различитих произвођача и старости, са једном или две сонде по апарату. Актуелно нема исправан ендоскопски апарат, претходни је набављен 1987. године. Укупно има исправних 20 ЕКГ апарата, од којих су 5 набављени 2006. године. Рендген апарат је купљен 1976. године а сервисан 1986. године. ЕМНГ апарат и Холтер су купљени почетком 2009. године. Болница је 2005. године добила Скенер из донације Владе Народне Републике Кине и апарат актуелно због кvara не ради. Не поседује апарат за магнетну резонанцу. Болница актуелно има само једно амбулантно возило марке „мерцедес Вито“ у лошем стању. Опште стање објеката болнице је такође лоше, слаба изолација, стара столарија на неким деловима, стара и истрошена електро, водоводна и канализациона мрежа. Последња већа реконструкција рађена је 1996. године, када су замењени прозори на старој згради. У току 2007. године урађена је и замена неколико стаклених портала на згради неуропсихијатрије у оквиру донације Агенције за енергетску ефикасност. У оквиру болнице постоји и нов објекат који је првобитно грађен као зграда породилишта, и тренутно се не користи. Једна од могућности је да се у циљу реорганизације и дислокације појединих одељења и служби болнице, планира пренамена исте.

- **Дом здравља** - Поседује опрему старости 2-25 година. Укупно има 2 ултразвучна апарата и то 1 у пожаревцу и 1 у Костолцу. Укупно има 7 ЕКГ апарата (4 у Пожаревцу и 3 у Костолцу) од тога је један нов купљен 2005. године, а остали су 15-20 година старости. Дом здравља поседује 1 рентген апарат купљен 1976. године у Пожаревцу (редовно сервисан) и 1 у Костолцу. Такође поседује 1 мамограф из 2000. године у добром стању (донација АСДИ/VOCA) и кардио токограф у саветовалишту за труднице из 2007. године (донација Министарства здравља). 2006. године опремљена је гинеколошка цито-лабораторија (донација Светске здравствене организације WHO), 2007. године опремљен је превентивни центар (Европска агенција за реконструкцију). Стерилизатори и аутоклави су у веома лошем стању. Стоматолошка служба има веома старе стоматолошке столице (30 година) у Костолцу је само 1 нова (донација „ТЕ и Копови“ Костолац), 1 стари мали стоматолошки рентген у лошем стању и 1 орто-пан који није у функцији. Од возила има 5 санитета од чега је 1 комби возило ново из 2008. године (из средстава буџета града), 7 возила марке „Југо“ старости 7-10 година, од чега се 3 користе за

кућно лечење и 4 превозе дијализне болеснике. На свим објектима дома здравља су равни кровови у лошем стању и потребна им је санација. Потребна је целокупна санација канализационе мреже и санитарних чворова, као и реконструкција целокупне електроинсталације која је јако застарела. Крајем 2008. године Дом здравља је ушао у пројекат „Капитализација“ - то је пројекат за примарну здравствену заштиту који представља рад на регистрацији изабраног лекара, добијено је 80 рачунара и 40 штампача. Половина просторија је климатизована.

- **Главни носилац из делокруга социјалне заштите је Центар за социјални рад Пожаревац**

Главни носилац и реализатор активности из делокруга **социјалне заштите** на територији града Пожареваца је Центар за социјални рад Пожаревац.

Центар за социјални рад Пожаревац основан је 1961. године. Као установа социјалне заштите од посебног интереса у обезбеђивању социјалне сигурности и социјалног рада, Центар за социјални рад (у складу са Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада Центра за социјални рад од 01.06.2008. године):

1. У вршењу јавних овлашћења у складу са законом **одлучује о:**
 - остваривању права на материјално обезбеђење
 - остваривању права на додатак за помоћ и негу другог лица
 - остваривању права на помоћ за оспособљавање за рад
 - остваривању права на смештај у установу социјалне заштите
 - остваривању права на смештај одраслог лица у другу породицу
 - хранитељству
 - усвојењу
 - старатељству
 - одређивању и промени личног имена детета
 - мерама превентивног надзора над вршењем родитељског права
 - мерама корективног надзора над вршењем родитељског права.
2. У вршењу јавних овлашћења, у складу са законом, **обавља следеће послове:**
 - спроводи поступак посредовања-медијације у породичним односима (мирење и нагодба)
 - доставља налаз и стручно мишљење, на захтев суда, у парницама у којима се одлучује о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права
 - доставља, на захтев суда, мишљење о сврсисходности мере заштите од насиља у породици коју је тражио други овлашћени тужилац
 - пружа помоћ у прибављању потребних доказа суду пред којим се води поступак у спору за заштиту од насиља у породици
 - спроводи поступак процене опште подобности хранитеља, усвојитеља и стратеља
 - врши попис и процену имовине лица под старатељством
 - сарађује са јавним тужиоцем, односно судијом за малолетнике у избору и примени васпитних налога
 - спроводи медијацију између малолетног учиниоца и жртве кривичног дела
 - подноси извештај о испуњењу васпитних налога јавном тужиоцу, односно судији за малолетнике
 - присуствује, по одобрењу суда, радњама у припремном поступку, против малолетног учиниоца кривичног дела (саслушање малолетног учиниоца кривичног дела, саслушање других лица), ставља предлоге и упућује питања лицима који се саслушавају
 - доставља мишљење суду пред којим се води кривични поступак против малолетника, у погледу чињеница које се односе на узраст малолетника, чињеница потребних за оцену његове зрелости, испитује средину у којој и прилике под којим малолетник живи и друге околности које се тичу његове личности и понашања
 - присуствује седници већа за малолетнике и главном претресу у кривичном поступку против малолетног учиниоца кривичног дела
 - обавештава суд надлежан за извршење заводске васпитне мере и орган унутрашњих послова када извршење мере не може да започне или да се настави због одбијања или бекства малолетника
 - стара се о извршењу васпитних мера посебних обавеза
 - проверава извршење васпитне мере појачаног надзора од стране родитеља, усвојитеља или старатеља и указује им помоћ у извршењу мере

- проверава извршење васпитне мере појачаног надзора у другој породици и указује помоћ породици у коју је малолетник смештен
- спроводи васпитну меру појачаног надзора од стране органа старатељства тако што се брине о школовању малолетника, његовом запослењу, одвајању из средине која на њега штетно утиче, потребном лечењу и сређивању прилика у којима живи
- стара се о извршењу васпитне мере појачаног надзора уз обавезу дневног боравка у установи за васпитање и образовање малолетника
- доставља суду и јавном тужиоцу за малолетнике извештај о току извршења васпитних мера о чијем се извршењу стара
- предлаже суду доношење одлуке о трошковима извршења васпитних мера
- обавља друге послове утврђене законом
- врши и друге послове у складу са Одлуком о изменама и допунама Одлуке о додатним правима и облицима социјалне заштите у општини Пожаревац од 01.јула 1994. године.

3. Центар у вршењу јавних овлашћења пружа услуге социјалног рада и покреће судске поступке када је законом за то овлашћен.

У оквиру Центра за социјални рад Пожаревац ради Центар за дневни боравак деце и омладине ометене у развоју, који је отпочео са радом 2003. године, и представља облик социјалне заштите који је од посебног интереса за град Пожаревац и Браничевски округ. Специфичност Дневног центра, као социјалне установе се огледа у томе што обухвата више врста хендикепа и има организован дневни третман.

Евидентно је да је укупан број лица у стању социјалне потребе корисника услуга социјалне заштите континуирано све већи. Ово је резултат изузетног увећања обима послова везаних за област тзв. проширених права, односно броја лица који се упућују од стране локалне самоуправе ради остваривања права на једнократну новчану помоћ, као и послова који се односе на признавање права на туђу негу и помоћ и увећан додатак. Ови трендови су резултат економске ситуације, односно немогућности корисника да услед ограничавајуће законске регулативе, остваре права на материјално обезбеђење породице, док локална самоуправа није у могућности да становништву на други начин омогући обезбеђивање егзистенцијалног минимума.

Табела 10: Број корисника услуга социјалне заштите

	Број корисника услуга социјалне заштите								
	испод 18 година			изнад 18 година			укупно		
	2000	2002	2005	2000	2002	2005	2000	2002	2005
Пожаревац	589	627	918	761	849	1679	1350	1476	2597
Браничевски округ	2048	2327	2926	3338	3333	4442	5386	5660	7368
Република Србија	85553	100581	109268	179937	208123	220262	265490	308704	329530

Извор: Завод за статистику Републике Србије

• **Маргинализоване друштвене групе**

Маргинализација се разуме као обележје појединих друштвених група или делова популације чији вредносни систем, норме, обрасци понашања, стил живота и друштвени статус одступају од неких општеприхваћених друштвених вредности, што их маргинализује и отежава овај процес. Она такође значи и да су неки људи или неке групе људи осујећени, онемогућени или ограничени у животним, људским и друштвеним могућностима. Маргинализација је и један од показатеља развијености и демократичности неког друштва.

Под маргинализованим друштвеним групама у нашем контексту подразумевамо:

- Појединце и породице без прихода или са недовољним приходима
- Незапослене
- Старе и младе
- Наркомане и остале зависнике од психоактивних супстанци
- Физички хендикеперина људе
- Појединце који живе сами

- Психијатријске пацијенте који су отпуштени из установа за ментално здравље
- Појединце и породице у стању бескућништва
- Неписмене
- Роме, избегла и расељена лица

У задовољавању њихових основних потреба, попут потреба за радом, породицом, моћи, информацијама, здрављем, становањем, културним потребама или у односу на нпр. лица са инвалидитетом - ка приступу објектима и сл., а у зависности којој групи припадају (често у више у исто време), присутне су бројне баријере.

Често су те баријере узроковане како недовољним материјалним ресурсима тако и постојањем немогућности приступа информацијама које им могу помоћи да своје потребе задовоље или остваре нека од својих права.

У складу са циљевима Савета ЕУ, потребно је пажњу друштвене заједнице усмерити ка подстицању запослености ових група, обезбеђивању адекватних система социјалне заштите (укључујући шеме најнижих доходака који би омогућили да живе достојанствено), повећање могућности приступа најрањивијих пристојним условима становања, квалитетним, здравственим услугама и могућностима за перманентно образовање, спречавање раног напуштања школа и формалног образовања и обуке, смањење нивоа сиромаштва миграната и припадника етничких мањина на тржишту рада у истој мери у кој то учешће остварује и већинско становништво, отклањање сиромаштва и социјалне искључености међу децом што је кључни корак у борби против међугенерациског наслеђа сиромаштва, уз посебно усресређивање на рано интервенисање и ране образовне иницијативе за идентификацију деце и сиромаштва породице којима је потребна подршка.

Потребно је на нивоу Града ојачати институције и организације које могу помоћи у процесу изласка маргинализованих група из овог процеса, а пре свега утицати на смањење сиромаштва кроз нпр. упошљавање радно способних корисника права на материјално обезбеђење породице, а у виду рада у јавном интересу (нпр. јавних радова). Такође је потребно и могуће кроз постојеће ресурсе невладиних организација и институција које се баве заштитом припадника ових група успоставити редовне и систематске медијске кампање којим би се допрло до великог броја становника са територије нашег Града. За особе са инвалидитетом неопходно је у што краћем року омогућити физички приступ институцијама. Такође је потребно формирати програме помоћи деци и одраслима који су у ризику прераног напуштања процеса школовања као и саветовалишта за лица зависнике од психоактивних супстанци. Неопходно је формирати канцеларију за пружање правне помоћи лицима у стању социјалне потребе и формирати дневне боравке за старе и лица која су изашла из болница али услед здравствене угрожености породице нису у могућности да брину. Различити облици ванинституционалне социјалне заштите (помоћ у кући, неговатељице, персонални асистенти...) могу утицати на бољу информисаност и смањење маргинализације угрожених становника нашег Града.

2.5 Локална економија и тржиште рада

2.5.1 Макроекономска позиција општине

- **Најразвијеније подручје у Браничевском округу**

Град Пожаревац спада међу развијена подручја у Србији. Национални доходак по становнику је изнад просека у Републици. У укупном друштвеном производу Републике Србије, град Пожаревац учествује са 1,26%. Друштвени производ по становнику у 2005. години износио је 139.672,00 динара. Главну улогу у привреди Пожаревца имају прерађивачка индустрија, трговина, пољопривреда и вађење руде и камена. Према званичној статистици из 2005. године, индустрија учествује са 53,69% (од чега прерађивачка индустрија учествује са 23,27%), трговина на велико и мало са 17,44%, пољопривреда, лов, шумарство и водопривреда учествују са 16,28%, транспорт учествује са 8,56%, док остале делатности учествују са 4,03% у креирању националног дохотка.

Посматрано у односу на Браничевски округ, који се може сматрати привредно неразвијеним подручјем, Пожаревац има јаку привреду са неколико јаких привредних субјеката («Бамби-Банат», костолачки рудници и Термоелектрана, и други).

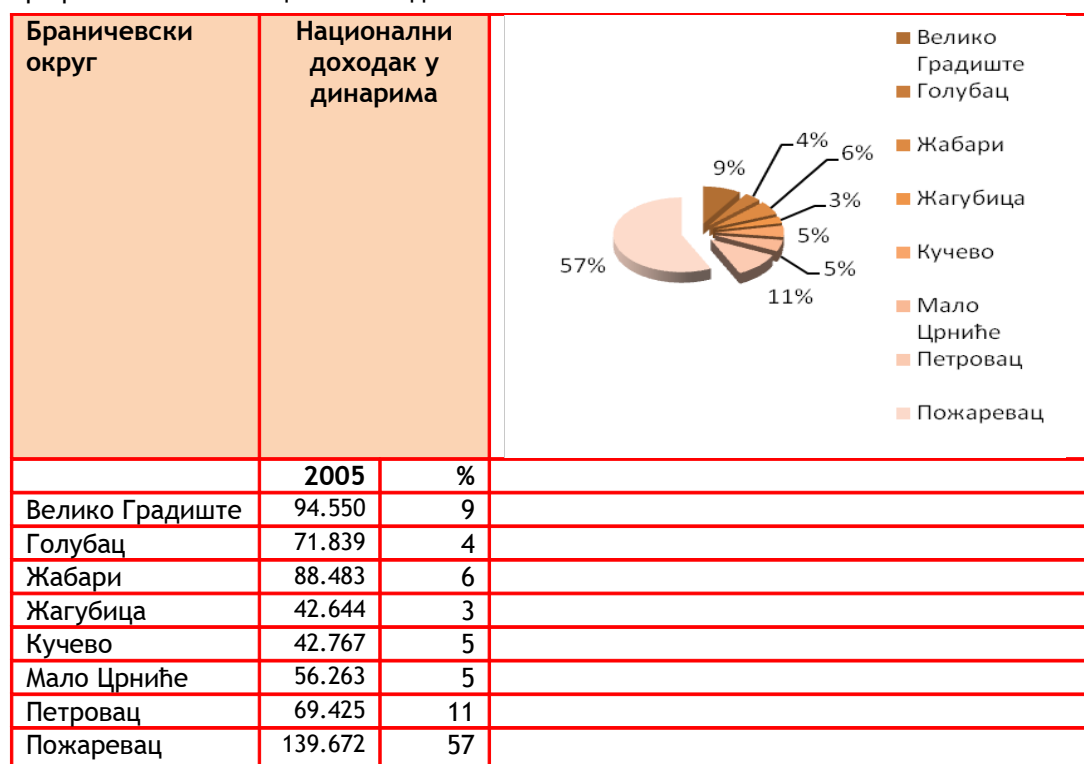
Табела 11: Национални доходак

	Национални доходак у динарима		Републички ниво = 100	
	2000	2005	2000	2005
Пожаревац	13.296	139.672	37,5	113,1
Браничевски округ	20.374	94.803	57,4	76,8
Република Србија	35.492	123.473	100	100

Табела 12: Друштвени производ

	Друштвени производ у динарима	
	2004	2005
Пожаревац	14.220.591	13.562.697
Браничевски округ	23.451.516	22.725.249

График 7: Учешће националног дохотка по општинама

Табела13: Учешће привредних сектора у стварању националног дохотка

Учешће привредних сектора у стварању националног дохотка	Република Србија		Браничевски округ		Пожаревац	
	2002	2005	2002	2005	2002	2005
укупно(у мил.динара)	572925,8	918732,9	13299,2	18694,6	6497,3	10492,9
пољопривреда (%)	21,33	16,98	42,51	36,54	19,5	16,28
индустрија (%)	30,32	27,14	14,57	15,67	54,31	53,69
трговина (%)	20,88	24,69	13,58	14,99	17,95	17,44
транспорт (%)	9,48	10,42	4,13	6,8	4,22	8,56
остало (%)	17,99	20,77	25,21	26,1	4,02	4,03

Табела 14: Национални доходак по типу својине

Национални доходак по типу својине	Република Србија		Браничевски округ		Пожаревац	
	2002	2005	2002	2005	2002	2005
укупно(у мил.динара)	572925,8	918732,9	13299,2	1869, 6	6497,3	10492,9
%						
друштвена својина	18,72	3,22	11,54	3,02	14,64	3,97
приватна својина	48,1	75,66	57,98	75,03	37,41	66,16
задруге	1,42	0,67	0,72	0,18	0,76	0,07
мешовита својина	26,96	6,56	15,38	2,68	21,72	2,87
државна својина	4,79	13,88	14,36	19,1	25,47	26,93

Извор: Завод за статистику Републике Србије

2.5.2 Предузећа и радна места

Град Пожаревац има релативно добро развијену привредну структуру, која је вишеструктурна. Доминантне привредне гране су: производња електричне енергије, рударство и прехранбена индустрија.

Према статистичком годишњаку Републике Србије за 2006. и 2007. годину било је 2.087 фирми регистрованих у општини Пожаревац у 2005. години. У 2006. години број регистрованих предузећа се смањило на 1353. Са друге стране, било је 2201 самосталних предузетника регистрованих 2005. а број се повећао на 2446 у 2006. години.

Индустрија је заступљена са разноврсном производњом: прехранбена индустрија, енергетика, металска индустрија, индустрија грађевинског материјала, текстилна индустрија, производња пића, сточне хране, графичка индустрија и сл. Индустрија запошљава око 66% укупно запослених у привреди. У области индустрије регистровано је 67 предузећа која послују у 25 индустријских грана.

Највећи индустријски капацитети у области енергетике су: ЈП “Термоелектране” Костолац, ЈП “Површински копови” Костолац и ЈП “Електроморава” .

У оквиру прехранбене индустрије највеће и најуспешније предузеће је концерн “Бамби-Банат” АД, “Житостиг” АД, МДД Имлек “Млекара”...

Од већих приватних производних предузећа присутни су: ПП „Унион-МЗ“, ПП „Сигма-процес“, ПП „Дралони“, ПД „Лион“, „ПИТ Комерц Панефино“, ПД „Тргопревоз“ ДОО, „Електрометал“ Костолац, ПП „ОН-ОФ електроник“, ПП „Декор“, Компанија „Мишић“, ПД „Веолиа транспорт-Литас“ АД, ПД „Стиг“ АД, СЗР „Сандра корпико“, СР „Обућа Мила-Ми“, СР Намештаја „Алекса“ и др.

У граду Пожаревцу, од 2000. године приватизовано је око 30 предузећа, са око 6000 запослених. Након приватизације, тај број се свео на 3000 запослених. Постоје успешни примери приватизације, као што је то случај са „Савезом возача“, „Заводом за Економику“ Пожаревац, „Предузећем за путеве“ Пожаревац, али постоје и примери неуспешне приватизације као што је случај са предузећима ДП „Завршни радови“, ДП „Потис“, ДП „Ауто кућа Шумадија“ и др. Такође, има и новоотворених предузећа које су примери успешног пословања као што је предузеће „Европа Унион“. Процес приватизације очекује још око десетак предузећа у привредном и јавном сектору у којима је око 500 запослених.

У граду Пожаревцу, на основу социјалног програма, предузећа је напустило око 2000 запослених, старосне структуре 30-60 година.

У области трговине, регистровано је 266 предузећа при чему приватна трговина заузима око 80% промета, док је свега 20% у друштвеном сектору. Носиоци трговине су: „Ангропромет-прехрана“, „Ангропромет-текстил“, ДД „Нова трговина“, ПП „Лион“, ПП „Леско“ и др.

Мрежа продајних објеката у трговини на мало и снабдевање становништва основним животним намерницама су задовољавајући. У области трговине, послује 266 предузећа и 491 радња.

Мала привреда има одређен утицај на формирање дохотка града. На територији града, регистровано је 384 приватних предузећа (од укупно 469 предузећа).

Поред предузећа, у граду је регистровано 1522 радње. Највећи број радњи регистрован је у области занатства и личних услуга (575), затим у трговини (491), у области саобраћаја и веза (268) и у области грађевинарства (130), док је у области индустрије 49 радњи.

Од већих извозника на територији града Пожаревца (према подацима из Каталога извозних производа привреде Браничевског и Подунавског округа, Привредна комора Пожаревац), могу се издвојити: Концерн „Бамби-Банат“ АД-вредност извоза у 2006. години 14.000.000 ЕУР; ДОО „Тргопревоз“ - вредност извоза у 2006. години износио је 875.000 ЕУР; СЗР „Стемп“ - вредност извоза у 2006. години 50.000 ЕУР; „Вигор“ ДОО - вредност извоза у 2006. години 216.400 ЕУР; „Луна“ ДОО - вредност извоза у 2006. години 245.826 ЕУР; „Агракс“ ДОО - вредност извоза у 2006. години износио је 340.000 ЕУР; „Дралони Форте“ ДОО-вредност извоза у 2006. години - 100.000 ЕУР; СЗР „Алекса“ - вредност извоза у 2006. години износио је 50.000 ЕУР и др.

На територији града Пожаревца постоји простор индустријских капацитета и његова укупна површина је 275 ха и то: 215 ха у Пожаревцу (простори за индустријску производњу и прераду заузимају 125 ха, а простори за пратеће садржаје - складишта, радионице и сл. заузимају површину од 90 ха), 60 ха је у Костолцу (простори за индустријску производњу и прераду). Земљиште је власништво града Пожаревца и комунална инфраструктура је делимично урађена. У току је реализација пројекта „Формирање индустријске зоне у Пожаревцу за подстицање предузетништва“ и исти ће се делом финансирати из средстава НИП-а, остатак ће се обезбедити из буџета града Пожаревца.

У мају 2001. године отпочело је са радом Опште Удружење Предузетника „Слога“, као удружење власника малих и средњих приватних предузећа и радњи са циљем да својим свеобухватним деловањем допринесе укупном развоју приватног сектора, модерне тржишне економије, унапређивању сопственог привређивања чланица удружења, затим ради заступања економских интереса својих чланица пред надлежним државним и другим органима и организацијама и трећим лицима, као и ради ефикаснијег наступања на домаћем и страном тржишту. Удружење је активно у саветодавној помоћи малим и средњим предузећима и спремно је да ради са локалним институцијама на остваривању Стратегије развоја.

У граду је отворена Регионална канцеларија Министарства економије и регионалног развоја Републике Србије. Канцеларија пружа помоћ предузетницима при изради Бизнис планова, као и саветодавну помоћ око добијања кредита за предузетнике Фонда за развој Републике Србије.

Основне предуслове успешнијег пословања и развоја предузећа у области индустрије треба тражити, пре свега, у повећању искоришћености капацитета и подизању квалитета производа, као и њиховом прилагођавању тржишним захтевима кроз реструктурирање, модернизацију, ширење производног програма и развоја малих и средњих предузећа на територији општине.

У области пољопривредне производње, потребно је убрзано радити пре свега на финансирању прераде пољопривредних производа до финалних производа.

*Подаци о привреди добијени од „Удружења предузетника Слога“ у Пожаревцу

2.5.3 Незапосленост

- У децембру 2008. године регистровано је 5.161 незапослених, од чега су 57,3% жене

У граду Пожаревцу, према Подацима Националне службе за запошљавање, крајем децембра 2007. године регистровано је 5.317 незапослених, док је крајем децембра 2008. године регистровано 5.161 незапослених.

Од укупног броја незапослених у граду Пожаревцу 57,3 % су жене.

У току 2007. године у нашем граду било је 8.528 пријављених радних места, што представља повећање у односу на 2006. годину у којој је било 7.728 пријављених слободних радних места. Од укупног броја пријављених радних места, 2.738 се односило на рад на неодређено, а 5.890 на рад на одређено радно време.

На основу евиденције приметно је повећање броја пријављених у односу на 2006. годину (2007 - 3.522; 2006 - 2.955).

Када је у питању претходно радно искуство, у 2007. години у граду Пожаревцу без радног искуства је 2.338, а са радним искуством је 2.979 лица. Просечно време чекања на запослење на подручју Браничевског округа је 37 месеци. У 2007. години на подручју Браничевског округа у привреди се запослило 9.023, а у ванпривредним делатностима 2.031 лице.

У току 2007. године на подручју Браничевског округа запослено је 5649 жена, што чини 45,6% свих запослених.

У граду Пожаревцу у 2007. години било је 8.628 новопријављених радних места што је више него у 2006. години када је било 7.728 таквих радних места.

Табела 15: Незапосленост (број незапослених на 1000 становника)

Незапосленост	Број незапослених на 1000 становника	
	2002	2005
Пожаревац	86	80
Браничевски округ	49	49
Република Србија	121	120

Извор: Национална служба запошљавања Пожаревац

Табела 16: Структура незапослености према полу, тражењу посла први пут, квалификацији
16.1-Квалификациона структура незапослених на подручју које покрива филијала - 2007. година

Стручна спрема	I CCC	II CCC	III CCC	IV CCC	V	VI	VII
Браничевски округ	3373	1000	2329	2419	86	424	176
Пожаревац	1799	520	1280	1328	38	237	115

16.2-Квалификациона структура незапослених жена на подручју које покрива филијала - 2007. година

Стручна спрема	I CCC	II CCC	III CCC	IV CCC	V	VI	VII
Браничевски округ	1878	479	977	1519	3	258	92
Пожаревац	1067	275	578	861	2	92	32

Извор: Национална служба запошљавања Пожаревац

2.5.4 Пољопривреда

- Пољопривредне површине заузимају 73,38% укупне територије

Пољопривредна производња, има посебан значај за привреду, економски и друштвени развој како града Пожаревца, тако и читавог региона и земље у целини.

Према расположивим природним, људским и техничким ресурсима који нису у потпуности искоришћени, пољопривреда града Пожаревца може, и у постојећим условима остваривати више приносе и значајније допринесити његовом економском развоју.

Генерално посматрано, пољопривреда је један од пратећих сектора у граду Пожаревцу. Између два пописна периода, смањило се учешће пољопривредне у укупној популацији, као и удео активног пољопривредног у укупном становништву.

Од укупне површине града Пожаревца (48.100 хектара или 481 квадратна километра), пољопривредне површине заузимају 73,38% укупне површине територије, од чега су 97,8% обрадиве површине. Квалитет земљишта је висок и највећим делом припада плодним типовима земљишта (чернозем, смоница, гајњача).

Што се тиче структуре обрадивих површина, највише се гаје: пшеница, кукуруз, сунцокрет, крмно биље и поврће.

Воћњаци покривају 1657 хектара. Од воћа, највише се гаје јабуке и шљиве. Виногради покривају 832 хектара и углавном се налазе у приватном власништву.

После ратарства, сточарство заузима друго место по обиму пољопривредне производње. Сточни фонд у 2005. години изгледао је овако: 6.903 говеда, 32.313 свиња, 9.127 оваца и 113.879 живине.

Обзиром на тренутно стање као и очекиване последице светске економске кризе, која је све присутнија, постоји ризик да се настави негативан тренд у погледу обима и квалитета пољопривредне производње.

У Стратегији развоја Републике Србије дефинисано је у ком правцу ће се развијати породично пољопривредно газдинство:

А) задржавањем традиционалне сваштарске експанзивне пољопривредне производње (ратарство уз мањи додатак сточарске производње), али са много већим капацитетима од садашњих;

Б) на постојећим обрадивим површинама може се обезбедити егзистенција напуштањем традиционалне експанзивне пољопривредне производње и опредељивањем за радно и производно интензивне пољопривредне културе (Стакленици, пластеници, и др...);

В) да се не уводе никакве промене, с тим да пољопривредна производња представља хоби , а на другој страни да обезбеђује егзистенцију.

Током 2003. године од стране Скупштине, основан је Аграри фонд за развој пољопривреде, у циљу стварања услова за подстицање, очување, унапређење и развој пољопривреде у граду Пожаревцу. Из средстава буџета годишње се издваја око 0,4% сталних буџетских прихода за финансирање делатности Фонда, тако да је у 2007. години Фонд располагао са 16.331.000,00 динара којима је краткорочно кредитирао пољопривредна газдинства са територије града Пожаревца (произвођачи који су уписани у Регистар пољопривредних газдинстава Министарства Финансија РС), док је у 2008. години предвиђено издвајање још 5.500.000,00 динара за ове намене, што представља укупан финансијски потенцијал од 21.831.000,00 динара у 2008. години. Средства се расподељују на основу Конкурса који Управни одбор расписује сваке године и доноси Одлуку о расподели средстава за следеће намене: ратарску и повртарску производњу, сточарску производњу, набавку приплодних грла у сточарству, набавку опреме за наводњавање, подстицај извозних програма пољопривредне производње, набавку квалитетног садног материјала у области воћарства и виноградарства, цвећарску производњу.

Као основни проблеми у пољопривреди уочавају се: уситњеност поседа, дугогодишња застарелост пољопривредне механизације, велика миграција становништва из села у градове и иностранство, као и повећање површина необрађеног земљишта.

Вишегодишњи негативан тренд у пољопривредној производњи, карактерише, поред пада физичког обима производње и ниска акумулативна и репродуктивна способност, високе цене репроматеријала, пре свега минералног ђубрива и низак ниво тржишне производње.

Прелазак на врсте производње које ће обезбедити пристојну егзистенцију подразумева мере подршке државе и локалне самоуправе, са једне стране, и стицање нових знања и вештина самих пољопривредних произвођача.

Та знања се односе на саму технологију пољопривредне производње, при чему су агротехничке мере (заштита биља и наводњавање) и даље велика непознаница. Поред тога у великој мери су неопходна и знања у области нових технологија органске пољопривредне производње-наменске врсте, а такође и знања за прераду пољопривредних производа као и оквири и обими газдинстава који је могућ у датим условима.

Најзад, а можда и пре свега, пољопривредницима недостају економска знања почев од планирања - израда Бизнис плана, калкулација трошкова производње и продајне цене производа, маркетинга и др. Да би се дошло до ових квалитативних промена, потребно је успоставити организацију која ће удружити напоре пољопривредника, а то је могуће кроз удружења пољопривредника и пољопривредних задруга. Постоји и уверавање, да се у традиционалној екстензивној пољопривредној производњи могу производити старе аутохтоне сорте воћа и винове лозе или старе напуштене расе стоке (нпр. Свиње мангулке и др.) За овакву врсту производње и држава даје подстицаје, али уз услов одговарујуће организованости.

Имајући, све наведено у виду, неопходно је активно учешће свих релевантних фактора у привреди и друштву, како би се побољшали резултати у пољопривредној производњи, обезбедиле потребе за пољопривредним производима, повећао извоз и обезбедила економска стабилност самих пољопривредних произвођача.

Повећање степена економске валоризације пољопривредних ресурса мора бити везано за интензивирање ратарске производње, ревитализацију и повећање сточарске производње, економско-финансијску консолидацију пољопривредних предузећа и задруга, носилаца пољопривредне производње на територији града, односно њихово реструктурирање и повезивање са успешним агроиндустријским предузећима у граду и ван њега, као и јачање и развој капацитета за прераду пољопривредних производа.

Оно што локална самоуправа може да учини на пољу организованог наступа пољопривредних произвођача на тржишту, јесте да класичну пијацу (сточну, зелену...) подигне на ниво кванташке пијаце, а затим тржнице. Та организација би свакодневно од пољопривредних произвођача преузимала вишкове пољопривредних производа ради даље продаје, с тим што би претходно, уколико је потребно, чистила, класирала, паковала и дизајнирала и испитивала њихову здравствену исправност. Оснивањем тржница, пољопривредни произвођачи би добили

већу сигурност за пласман својих производа, а потрошачи редовније, јефтиније и квалитетније снабдевање.

Посебно је важно за територију града Пожареваца интензивирати напоре на плану водозаштите као мере која ће допринети између осталог и развоју пољопривреде. Ово је нарочито битно када је реч о територији насеља Стари Костолац, Брадарац и Маљуревац.

Табела 17: Број пољопривредног становништва, активно становништво у пољопривреди, издржавано пољопривредно становништво

	Пољопривредно-сеоско становништво			Активно пољопривредно становништво			Издржавано пољопривредно становништво							
	1991		2002		Index 2002 -1991	1991		2002		Index 2002 -1991	1991		2002	
Пожаревац	13392	17.16%	6434	8.59%	48.04	10537	4262	40.45	2855	2172	76.08			
Браничевски округ	86235	39.16%	50441	25.16%	58.49	68564	34594	50.46	17671	15847	89.68			
Република Србија	1694045	22.34%	817052	10.90%	48.23	1040699	529236	50.85	653346	287816	44.05			

Извор: Завод за статистику Републике Србије

Табела 18: Производња воћа и грожђа

Производња воћа и приноса у грожђу, у тонама	Јабукe			Шљиве			Виногради			Index јабуке 2005/2000	Index шљиве 2005/2000	Index винограда и 2005 / 2000
	2000	2002	2005	2000	2002	2005	2000	2002	2005			
Пожаревац	1404	1424	1520	1260	866	1352	2422	2436	970	108.26	107.30	40.05
Браничевски округ	4195	3194	5194	13258	5868	8329	19055	25111	9988	123.81	62.82	52.42
Република Србија	135374	95584	198030	333106	197486	304351	380818	394811	240643	146.28	91.37	63.19

Извор: Завод за статистику Републике Србије

Табела 19: Сточни фонд

Број сточног фонда	Говеда			Свиње			Овце			Живина		
	2000	2002	2005	2000	2002	2005	2000	2002	2005	2000	2002	2005
Пожаревац	9,261	9,080	6,903	41,808	44,419	32,313	12,187	12,894	9,127	381,897	240,437	113,879
Браничевски округ	65,835	63,261	52,404	262,320	265,853	215,420	96,998	95,113	97,537	1,168,314	897,248	614,063
Република Србија	1,186,932	1,161,506	1,096,185	3,615,193	3,634,274	3,211,597	1,489,473	1,515,561	1,609,239	19,289,931	17,676,609	17,905,052

Извор: Завод за статистику Републике Србије

2.5.5 Туризам и култура

- Туристички ресурси (Виминацијум, Љубичево, Хиподром...) нису искоришћени

Туристичка кретања и потрошња која из њих произилази, значајна су компонента међународне економије и укупних привредних односа у свету. Туризам је у многим земљама постао значајан фактор развоја.

У Граду Пожаревцу у досадашњем периоду нису искоришћене могућности које пружају туристички ресурси које поседује. Природне погодности (богатство текућих вода, разноврсност флоре и фауне, погодан рељеф и умерено-континентална клима), изграђена мрежаобраћајница (друмски, железнички, водени), повољан гео-саобраћајни положај, вредно културно-историјско наслеђе, заштићени споменици природе и спортско-рекреативни садржаји, представљају добру основу за њихово искоришћавање у циљу интензивнијег развоја туризма у Граду Пожаревцу.

Туристичке атракције су:

- 1) Археолошки локалитети: *Виминацијум* - остаци војног утврђења и главног града римске провинције Горње Мезије, *Маргум* - локалитет из праисторијског доба и касније римско утврђење, *Рукумија* - локалитет из бронзаног доба и *Малинац* - локалитет из праисторијског доба (бронзано доба);
- 2) *Комплекс «Љубичево»* - налази се у близини Пожаревца и сматра се једном од најстаријих ергела у Србији (основана 1853. године);
- 3) Сакрални објекти: *манастир Рукумија* - датира из средњег века и народна традиција га приписује задужбинама кнеза Лазара, *манастир Сестрољин* - припада једном манастирском кругу (Сестрољин, Рукумија и Брадача) за који се везује народно предање о трагичној судбини девојке Јелице;
- 4) Локална излетишта и паркови: *Етно парк Тулба* - јединствени музеј у природи са више примерака народне архитектуре с краја XIX века и спомеником посвећеном Пожаревачком миру (1718. године); *спомен парк Чачалица* - налази се на истиоменом брду изнад града; *спортско-забавни парк «Бамби»* - спортско-забавно-рекреативни центар за децу; *«Моравска лагуна»*- представља приобаље велике Мораве које се простира узводно од Љубичева;
- 5) Манифестације: *Љубичевске коњичке игре* - традиционално се организују од 1964. године у септембру и представљају празник за све љубитеље коња и коњичког спорта; *Новембарски дани културе у Пожаревцу*, *Бијенале Милене Павловић Барили*, *Дани Миливоја Живановића* (Глумачке свечаности); *Милици у походе*.

Туристичка организација Пожаревац презентује све туристичке производе града са акцентом на Љубичевске коњичке игре. Понуде везане за Љубичево, Виминацијум, Етно парк „Тулба“, Рукумију постоје и атрактивне су у тој мери да их туристичке агенције уносе у своје понуде за екскурзије и пословна путовања.

Мали број хотела и ресторана, показује да је туризам у Пожаревцу неразвијен и да добар део туристичких потенцијала није искоришћен.

Оно што је битно за развој туризма је да је потребно да се води рачуна о поштовању еколошких стандарда, како развој индустрије не би угрозио туристичка подручја.

Табела 20: Годишњи број туриста

	Укупан број туриста				Домаћи туристи				Иностранци туристи			
	2000	2002	2005	Index 2005-2000	2000	2002	2005	Index 2005-2000	2000	2002	2005	Index 2005-2000
Пожарев ац	6.322	5.169	9.748	154,19	5.922	4.531	8.199	138,45	400	638	1.549	387,25
Браничевски округ	24.262	25.330	27.125	111,80	23.538	24.194	24.964	106,06	724	1.136	2.161	298,48
Република Србија	2.169.225	2.209.675	1.988.469	91,67	2.003.549	1.897.612	1.535.790	76,65	165.676	312.063	452.679	273,23

Извор: Републички завод за статистику Србије

Табела 21: Годишњи број ноћења

	Укупан број ноћења				Број ноћења домаћих туриста			Број ноћења страних туриста		
	2000	2002	2005	Index 2005-2000	2000	2002	2005	2000	2002	2005
Пожаревац	45.148	37.155	31.706	70,23	43.894	31.553	27.343	1.254	5.602	4.363
Браничевск и округ	100.789	90.443	78.553	77,94	98.929	83.741	72.722	1.860	6.702	5.831
Република Србија	7.696.290	7.206.734	6.499.352	84,45	7.265.197	6.468.473	5.507.604	431.093	738.261	991.748

Извор: Републички завод за статистику Србије

Табела 22: Дужина боравка туриста

	дужина боравка домаћих туриста у данима			дужина боравка страних туриста у данима		
	2000	2002	2005	2000	2002	2005
Пожаревац	7,4	7	3,3	3,1	8,8	2,8
Браничевски округ	4,2	3,5	2,9	2,6	5,9	2,7
Република Србија	3,6	3,4	3,6	2,6	2,4	2,2

Извор: Републички завод за статистику Србије

У Граду Пожаревцу у 2006. години, према подацима добијеним од Туристичке организације Пожаревац, који се у великој мери разликују од званичних статистичких података, укупан број посетилаца био је око 340.000 и то:

1. *Групне туре* - око 12.500 посетилаца, у оквиру којих су биле ђачке екскурзије са око 8.000 посетилаца (посете Народном музеју, Галерији Милене Павловић Барили, ергели „Љубичево“, спомен - парк и излетиште Чачалица), путници на крузерима око 1.500 и остали групни посетиоци око 3.000 (пензионери, разна удружења и организоване групе туриста) и
2. *Домаћи и инострани индивидуални посетиоци* - око 4.000 (индивидуални посетиоци који долазе са циљем обиласка Виминацијума, пословни гости и посетиоци родбини и пријатељима).
3. *Индивидуалне и групне посете гробу Слободана Милошевића* - око 300.000,00 посетилаца (у 2006. години број посета је био највећи због сахране и ово представља незваничан податак јер се званична евиденција не води, а разлог су опречна мишљења-да ли ову понуду треба уврстити у туристичку понуду града или не)
4. *Посете градским манифестацијама - Љубичевске коњичке игре, Сајам привреде Браничевског округа, организовани долазак воза „Романтика“ и др.* - око 20.000 посетилаца (о овим манифестацијама се такође не води званична евиденција, али се о броју посетилаца може закључити на основу продатих улазница за Хиподром где се одржавају ЉКИ, броју посетилаца сајму, продатих карата...).

Туристичка организација Пожаревац (ТОП) основана је као јавна служба за послове развоја, очувања и заштите туристичких вредности града Пожаревца, са следећим активностима:

- покреће и организује активности у циљу побољшања квалитета услуга у туризму, развијању туристичке свести, туристичке културе и заштите и унапређења животне средине,
- прати и анализира кретања на домаћем и иностраном тржишту и организује истраживања туристичког тржишта од интереса за информативно-пропагандну делатност Пожаревца,
- организује туристичко информативно-пропагандне и промотивне делатности, културне, спортске и друге манифестације од интереса за унапређење туризма Пожаревца, са посебним акцентом на организовање Љубичевских коњичких игара као спортско-туристичке манифестације ширег интереса,
- припрема оперативни план развоја туризма града Пожаревца (туристичка понуда у граду, излетнички туризам, угоститељски објекти, градске амбијенталне целине, туристичка пропаганда, ловни, спортски, омладински, транзитни и др. Туризам, сувенири, амблеми Пожаревца, туристичка сарадња са другим градовима, организација туристичко-информативне службе и др.)

- изграђује програм развоја туризма и одговарајућих планских аката у складу са прописима о планирању и уређењу простора за туристичка места на територији града,
- подстиче унапређење општих услова за прихват и боравак туриста на територији града Пожареваца,
- усмерава и координира активности носилаца туристичке понуде на обогаћивању и подизању нивоа квалитета туристичких и комплементарних садржаја и стварању атрактивног туристичког амбијента у туристичким местима на територији града,
- програмира и организује туристичко-информативне пунктове у циљу обавештавања посетилаца о туристичким и културним вредностима града Пожареваца,
- обезбеђује пропагандно-информативна средства којима се популаришу и афирмишу могућности градова у туризму (издавачка, аудио-визуелна делатност, наступи на сајмовима и манифестацијама и друга пропагандна средства),
- формира и развија јединствен информативни систем у туризму Пожареваца и обезбеђује његово повезивање са информативним системима у земљи, а преко туристичке организације Србије и у иностранству,
- усмерава и координира иницијативу и активности привредних субјеката и других организација на формирању и пласману туристичких производа,
- сарађује са Туристичким организацијама градова у земљи и иностранству,
- доноси програме туристичко информативно-пропагандне и промотивне делатности,
- врши комерцијалне послове у оквиру основне делатности туристичких информативних центара као: продаја сувенира, разгледница, туристичких брошура и других публикација, завичајног издаваштва, штампе, карата за путовања, улазница за концерте, позоришне, биоскопске и друге представе, услуге за пасошка документа, музејска, галеријска и угоститељска посредовања и друге послове из области туристичких услуга и међуагенцијских послова,
- врши и друге послове утврђене Статутом и Законом.

На основу јавног позива спроведеног у децембру 2006. године, Министарство трговине, туризма и услуга Републике Србије поверило је Економском факултету у Београду израду пројекта Пословни (мастер) планови приоритетних туристичких дестинација за четири туристичка подручја. У оквиру овог пројекта израђени су пословни (мастер) планови за туристичку дестинацију „Стиг-Кучајске планине-Бељаница“ и дестинацију „Пут римских царева“, који укључују и град Пожаревац, односно његове туристичке дестинације (Љубичево, Виминацијум). Кључни задатак овог пројекта је да послужи као основа за туристичку валоризацију природно-еколошких и културних ресурса подручја, која ће бити базирана на одрживом развоју.

Слика 9: Виминацијум

Извор: www.museum-po.org.yu

- **Носиоци културних активности и значајне културне манифестације**

Развој културе у граду Пожаревцу је у протеклом периоду био условљен, пре свега, нивоом економске развијености, али у периоду од 1990. године и рестриктивним мерама економске политике. У свим насељеним местима, у зависности од материјалних, организационих и кадровских потенцијала, формиран су различити носиоци културних активности.

Институције из области културе које се баве организовањем издавачке делатности, одржавањем изложби и позоришних представа, приказивањем филмских пројекција, реализују истраживања на археолошким ископинама и приређују традиционалне манифестације (општински празници, верске светковине, књижевне и ликовне колоније и сл.) су: Туристичка организација Пожаревац, Центар за културу Пожаревац, Народна библиотека “Илија М. Петровић” Пожаревац, Историјски архив Пожаревац, Народни музеј Пожаревац, Галерија “Милене Павловић Барили” Пожаревац, Градски женски хор „Барили“, Галерија - легат слика М. Марковића - Кланка, “Српска кућа”, и др.

Културне манифестације града Пожареваца су: Новембарски дани културе, Љубичевске коњичке игре, Миливојев штап и шешир, Глумачке свечаности (Дани Миливоја Живановића), Аматерске глумачке свечаности, Милици у походе, Бијенале Милене Павловић Барили, Ликовна колонија “Љубичево”, Да вам лето буде лепо (Лењи програми у Пожаревцу, Костолцу и Пољани), Игрице без граница, Љевка, СФАС у Кличевцу, Стишки акорди, Сестрољински дани.... У организацији ових манифестација значајно је поменути и учешће бројних културно уметничких друштава: Градски ансамбл народних игара и песама Пожаревац, КУД Костолац, КУД Пољана, КУД Лучица, КУД Петка, КУД Острово, КУД Кличевац, КУД Ђириковац и др.

Из буџета града Пожареваца за рад и функционисање Установа културе и реализацију бројних програма, на основу Одлуке о буџету за 2007. годину, издвојена су средства у износу од 108.518.500,00 динара, а у 2008. години за наведене намене издвојено је 113.807.000,00 динара.

2.6 Анализа постојећих секторских стратегија и програма

У овом тренутку у општини већ постоје секторске стратегије и програми који се реализују и завршавају у наредним годинама. Табела испод представља преглед тих докумената и проблематике на коју се односе.

Постојеће секторске стратегије и програми	
1	Назив: Просторни план општине Пожаревац

	<p>Датум усвајања: План је усвојен 1983. године са периодом важења до 2000. године. Одлуком о примени урбанистичких планова донетих пре ступања на снагу Закона о планирању и изградњи, од новембра 2003. године, делови плана се и даље примењују. План је застарео и неопходна је израда новог планског документа.</p> <p>Период: До усвајања новог Просторног плана</p> <p>Кључна питања на које се односи овај план: Просторним планом утврђени су критеријуми организације, уређења и коришћења простора у погледу: намене и коришћења земљишта, развоја становништва и мреже насеља, размештаја објеката и привреде и друштвених делатности, изградње индустријских и стамбених целина, употреба воде, рационалног искоришћавања рудних богатстава, рационалне изградње мреже инфраструктуре, заштите и коришћења културних добара, уређење подручја са посебном наменом, заштите и коришћења културних добара.</p>
2	<p>Назив: Генерални план водоснабдевања општине Пожаревац</p> <p>Датум усвајања: 14.03.2008. године</p> <p>Период: 2008-2030</p> <p>Кључна питања на које се односи план: Препознате су потребе Града Пожаревца у области водоснабдевања на дужи период, дефинисан је начин дугорочног решавања водоснабдевања града Пожаревца, утврђене су и исказане финансијске величине потребних средстава за реализацију плана, како по годинама тако и по појединим активностима.</p>
3	<p>Назив: Стратегија развоја социјалне заштите у граду Пожаревцу</p> <p>Датум усвајања: 25.09.2008. године</p> <p>Период: 2008-2012</p> <p>Кључна питања на које се односи ова стратегија: Формирање доступних, квалитетних и одрживих социјалних сервиса у заједници, изградња локалних капацитета за развој социјалне заштите и успостављање функционалних и продуктивних партнерстава у региону</p>
4	<p>Назив: Генерални урбанистички план Пожаревца</p> <p>Датум усвајања: 2007. године</p> <p>Период: 2007- 2025</p> <p>Кључна питања на које се односи ова стратегија: Обезбеђивање прилагођавања општинских и посебних услова за уређење простора града, неопходним променама, новим друштвеним потребама и могућностима које се могу одредити како сада тако и у непосредној будућности али и дужем периоду развоја. Генералним планом Пожаревца, редефинисане су и обогаћене смернице и услови за уређење простора којима се постижу видљиви резултати у изгледу и функционисању Пожаревца.</p>
5	<p>Назив: Генерални урбанистички план Костолца</p> <p>Датум усвајања: у току је израда плана</p> <p>Период: до доношења новог ГУП Костолца</p>

2.7 Анализа институционалног оквира подршке и јавних сервиса

- 68 чланова Скупштине града, 36 локалних заједница, 199 запослених у градској администрацији

Градом руководе следећа тела: Скупштина града Пожаревца (68 одборника), Градоначелник (са два помоћника и једним замеником) и Градско веће (9 чланова). Градска администрација

запошљава 199 службеника. Град се састоји од 36 месних заједница којима руководе демократски изабрани представници Савета месних заједница.

- 6 јавних предузећа,
- 9 јавних институција, 340 службеника који се финансирају из општинског буџета.

Надзор над радом јавних предузећа и установа врши оснивач (Скупштина града Пожареваца), на основу Статута града Пожареваца као основног акта, именовањем чланова Управних и Надзорних одбора, као и њиховим подношењем извештаја о раду оснивачу.

Велики број запослених у јавним предузећима и јавним установама чији је оснивач општина Пожаревац (сада град Пожаревац), представља богат људски потенцијал који се може искористити и укључити у процес имплементације ове стратегије. Сарадња између постојећих институција је добра, али би свакако требало радити на њеном побољшању, а нарочито на јачем повезивању јавних институција на релацији култура-туризам, социјална-здравствена заштита, али и свим осталим сегментима који доприносе бољем животу грађана. Такође би требало организовати перманентно усвајање нових знања у области управљања пројектима, људским ресурсима и др.

Током 2007. године отворен је „Услужни центар града Пожареваца“ са циљем да испуни неколико битних критеријума који су значајни за побољшање квалитета рада Градске управе:

1. Ефикасност у раду са грађанима - задовољити све потребе грађана на једном месту, брзо и ефикасно;
2. Потпуна техничка повезаност „Услужног центра“ са свим Одељењима Градске управе града Пожареваца - издавање свих докумената везаних за такозвана грађанска стања, односно разне врсте извода из матичних књига, овера и издавање уверења и потврда, пријем свих врста захтева (грађевинска, комунална, саобраћајна инспекција, Одељење за урбанизам и др.), а што ће се повезивати кроз рачунарски систем, тако да ће бити избегнута могућност грешака;
3. Модернизација у комуникацији - овај критеријум производи важан ефекат код грађана, јер је „Услужни центар“ осмишљен као јединствена целина у којој нема никаквих шалтера, већ се грађанима омогућава непосреднији и хуманији приступ, обезбеђен на такав начин што се комуникација одвија у пријатном простору који чине издвојене целине модерно опремљене;
4. „Модеран град-задовољни грађани“- критеријум до кога долазимо испуњавањем свих претходно наведених. На овај начин остварује се битна функција, а то је да сваки грађанин оствари своје захтеве брзо, ефикасно, без икаквог „шетања по шалтерима“ на један потпуно нов и високо квалитетан начин.

Увођење „Услужног центра“ требало би да има позитиван утицај и на подстицај нових инвестиција и донација које доприносе развоју локалне заједнице. То би се постигло олакшаним добијањем свих потребних дозвола и сагласности будућим потенцијалним инвеститорима.

Резултати који су до сада постигнути увођењем „Услужног центра“, а који се односе на подстицај нових инвестиција, указују на потребу да се анализира рад ове службе, као и на очигледну потребу њене реорганизације, односно, потребу за увођењем олакшаних процедура, како би грађани и правни субјекти брже реализовали своје захтеве.

Постојеће јавне институције у граду од важности за Стратегију:	
1. Институције којима је оснивач град Пожаревац:	
ЈП „Дирекција за изградњу“ Пожаревац	Главне активности: Вођење послова инвестиција од ширег значаја за развој града и насеља на тој основи урбанистичким планирањем и газдовањем грађевинским земљиштем Оснивачи: Скупштина града Пожареваца Правни облик: Јавно предузеће Број запослених: 62

	<p>Основне надлежности: Обавља урбанистичку, комуналну и грађевинску делатност и заштиту животне средине од значаја за функционисање локалне самоуправе</p> <p>Принципи финансирања: буџет, пројекти, хонорари, средства градских Фондава</p> <p>Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 3.204.230</p> <p>Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 4.537.720</p>
<p>ЈКП „Комуналне службе“ Пожаревац</p>	<p>Главне активности: Комуналне делатности са већом или мањом зависношћу оснивача (јавна хигијена; инвестиционо одржавање јавне депоније; гробље) и део комуналних комерцијалних делатности (пијаце, вашари и сл.)</p> <p>Оснивачи: Скупштина града Пожаревца</p> <p>Правни облик: Јавно предузеће</p> <p>Број запослених: 245</p> <p>Основне надлежности: Организовано вршење услуга грађанима Пожаревца и Костолца кроз послове изношења смећа, чишћења и прања улица, промета пољопривредних и других производа, вршење гробљанских услуга</p> <p>Принципи финансирања: буџет, пројекти, хонорари, сопствени приходи- приходи од наплате услуга</p> <p>Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 2.689.500</p> <p>Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 630.000</p>
<p>ЈКП „Водовод и канализација“ Пожаревац</p>	<p>Главне активности: Сакупљање, пречишћавање и дистрибуција воде, пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода</p> <p>Оснивачи: Скупштина града Пожаревца</p> <p>Правни облик: Јавно предузеће</p> <p>Број запослених: 251</p> <p>Основне надлежности: Производња и дистрибуција воде, одвођење и пречишћавање атмосферских и отпадних вода као основне делатности и "споредне" делатности извођење грађевинских радова нискоградње у које спада изградња објеката и мреже водовода и канализације, израда прикључака, пројектовање из ових области и пружање таквих и сличних услуга трећим лицима</p> <p>Принципи финансирања: буџет, пројекти, хонорари, сопствени приходи- приходи од наплате услуга</p> <p>Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 4.538.300</p> <p>Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 630.000</p>
<p>ЈП „Топлификација“ Пожаревац</p>	<p>Главне активности: Управљање и одржавање топоводног система и дистрибуција топлоте, пројектовање и извођење радова на термотехничким и енергетским постројењима, обављање техничко-стручног надзора и инжењерских послова</p> <p>Оснивачи: Скупштина града Пожаревца</p> <p>Правни облик: Јавно предузеће</p> <p>Број запослених: 81</p> <p>Основне надлежности: Пренос, снабдевање паром и топлим водом физичких и правних лица</p> <p>Принципи финансирања: сопствени приходи- приходи од наплате услуга, буџет, пројекти, хонорари,</p> <p>Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 3.337.500</p> <p>Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 5.423.825</p>
<p>ЈП „Паркинг сервис“ Пожаревац</p>	<p>Главне активности: Одржавање јавних простора за паркирање, наплата накнаде за коришћење паркинг простора</p> <p>Оснивачи: Скупштина града Пожаревца</p> <p>Правни облик: Јавно предузеће</p> <p>Број запослених: 33</p> <p>Основне надлежности: Одржавање јавних простора за паркирање, наплата накнаде за коришћење паркинг простора, изградња нових простора за паркирање, изградња нових гаража за паркирање, одношење и чување непрописно паркираних возила</p> <p>Принципи финансирања: буџет, сопствени приходи- приходи од наплате услуга, пројекти, хонорари</p> <p>Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 295.500</p> <p>Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 100.000</p>

<p>ЈП „Љубичево“</p>	<p>Главне активности: ратарство и Ергела Оснивачи: Скупштина града Пожареваца Правни облик: Јавно предузеће Број запослених: 31 Основне надлежности: Своју делатност обавља у два сегмента: ратарство и Ергела. Ратарство је производна јединица која се бави производњом хране за потребе Ергеле. Ергела свој рад заснива на узгоју енглеског пунокрвног галопера (приплодни и спортски део). Принципи финансирања: буџет, сопствени приходи Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 343.550 Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 90.625</p>
<p>Туристичка организација Пожаревац</p>	<p>Главне активности: Развој, очување и заштита туристичких вредности на територији градова Пожареваца и Костолца и територији града Пожареваца и други послови од значаја за развој информативно-пропагандне и промотивне делатности у туризму Пожареваца утврђене законом Оснивачи: Правни облик: Установа Број запослених: 4 Основне надлежности: Прати и анализира кретања на домаћем и иностраним тржиштима и организује истраживања туристичког тржишта од интереса за информативно-пропагандну делатност Пожареваца; организује туристичке информативно-пропагандне и промотивне делатности, културне, спортске и друге манифестације од интереса за унапређење туризма Пожареваца, са посебним акцентом на организовање Љубичевских коњичких игара као спортско-туристичке манифестације од ширег интереса; обезбеђује пропагандно-информативна средства; програмира и организује туристичко-информативне пунктове, припрема оперативни програм развоја туризма Пожареваца; учествовање и презентовање туристичких потенцијала Пожареваца на сајмовима туризма, врши и друге послове утврђене Статутом и Законом Принципи финансирања: буџет, пројекти, хонорари, сопствена средства Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 86.500 Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 38.840</p>
<p>Народни музеј Пожаревац</p>	<p>Главне активности: Заштита покретних културних добара на територији браничевског округа: рекогносцирање терена, археолошка ископавања и истраживања, компјутерска обрада података за Централни музејски информативни систем, откуп предмета, издавачка делатност (књиге, стручни часопис Виминацијум, брошуре, каталози); издавање пропагандног материјала (сувенира, разгледница); ликовне изложбе Оснивачи: Скупштина града Пожареваца Правни облик: Установа Број запослених: 22 Основне надлежности: Заштита и чување покретних културних добара на територији Браничевског округа Принципи финансирања: буџет, пројекти, хонорари Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 250.000 Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 105.000</p>
<p>Установа за предшколско васпитање и образовање Дечји вртић „Љубица Вребалов“ Пожаревац</p>	<p>Главне активности: Предшколско васпитање и образовање Оснивачи: Скупштина града Пожареваца Правни облик: Установа Број запослених: 217 Основне надлежности: рад по васпитно-образовном програму са предшколском децом, саветодавни рад и помоћ васпитачима у откривањеу деце са сметњама у развоју, анимирање и организовање социјалног рада и превентивне службе, активности на унапређењу сарадње породица-вртић, анимирање рада и обогаћивање еколошких садржаја у васпитно-образовним делатностима Принципи финансирања: буџет, наплата услуга, пројекти Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 1.916.000 Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 1.916.000</p>

<p>Центар за социјални рад „Пожаревац“</p>	<p>Главне активности: Социјална заштита Оснивачи: Скупштина града, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике Правни облик: Установа Број запослених: 27 Основне надлежности: Установа социјалне заштите од посебног интереса у обезбеђивању социјалне сигурности и социјалног рада Принципи финансирања: буџет, пројекти Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 215.000 Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 215.000</p>
<p>2. Остале организације:</p>	
<p>Име организације: Основни задружни савез</p>	<p>Главне активности: координација, заступање, правна помоћ Оснивачи: 64 земљорадничке задруге Браничевског и Подунавског округа Правни облик: Асоцијација-Удружење задруга Број запослених: 2 Основне надлежности: Спровођење активности на координацији, заступању и правној помоћи Принципи финансирања: чланарина, пројекти, приходи од закупа пословног простора Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 28.000 Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 40.000</p>
<p>Име организације: Опште удружење предузетника «Слога»</p>	<p>Главне активности: послови око развијања предузетничког духа грађана; помоћ новим предузетницима око послова оснивања и вођења предузетничких радњи, малих и средњих предузећа, помоћ постојећим предузетницима око тумачења законских прописа и упознавање са новим и измењеним; израда нормативних аката, правилника и свих осталих докумената потребних за законско пословање фирме, помоћ при налажењу потенцијалних пословних партнера у земљи и иностранству; Организовање пословних састанака са домаћим и страним пословним људима; саучествовање у раду локалних органа управе града у циљу решавања привредно-економских проблема и унапређења привредног амбијента; помоћ привредницима при изради бизнис планова за домаће и стране кредиторе и остали послови везани за предузетништво и пословање Оснивачи: група занатлија, угоститеља и трговаца Правни облик: правно лице-институција привредне коморе Број запослених: 1 Основне надлежности: спровођење главних активности Принципи финансирања: чланарине, дотације из буџета и донације чланова удружења Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 25.000 Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 25.000</p>
<p>Име организације: Завод за пољопривреду „Стиг“ Пожаревац</p>	<p>Главне активности: Услуге у пољопривреди Оснивачи: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС Правни облик: Друштвено предузеће Број запослених: 16 Основне надлежности: Услуге у пољопривреди Принципи финансирања: буџет, пројекти, сопствене услуге Годишњи оперативни трошкови у ЕУР за 2008: 245.380 Годишњи програмски трошкови у ЕУР за 2008: 245.380</p>
<p>Име организације: Црвени крст Пожаревац</p>	<p>Главне активности: Социјална заштита Правни облик: Хуманитарна организација Број запослених: 12 Основне надлежности: Хуманитарна, независна, непрофитна и добровољна организација основана за територију града Пожареваца и саставни је део Црвеног крста Србије Принципи финансирања: буџет, пројекти, донатори, сопствени приходи</p>

Ниво задовољства квалитетом јавних услуга зависи од сектора на који се услуге односе.

Током пролећа 2008. године, испитивали смо ниво задовољства становништва јавним услугама путем упитника. Укупан број испитаника био је 90 што представља 0,1% укупног броја становника града Пожареваца. Резултати упитника показују следеће :

Табела 23: Ниво задовољства грађана квалитетом јавних услуга

Услуга	1	2	3	4	5
Вртићи					
Основна школа					
Средња школа					
Више и високе школе					
Образовање одраслих					
Дом и услуге за старе особе					
Здравствене услуге и установе					
Уређеност паркова и зелених површина					
Игралишта за децу					
Пешачке стазе и приступачност за инвалиде					
Одржавање градских тргова и улица					
Уређеност села					
Одржавање путне мреже					
Паркиралишта					
Доступност и учесталост јавног превоза					
Квалитет воде и водоводне мреже					
Смеће-прикупљање, сортирање и одлагање					
Канализација					
Пречишћавање отпадне воде					
Доступност интернета високог протока					
Развијеност и доступност гасоводне мреже					
Одржавање гробља					
Спортски објекти и програми					
Музеј					
Библиотека					
Понуда програма за младе					
Јавна безбедност					
Расположивост површина за инвестиције					
Трговачка понуда					
Квалитет услуга општине					
Рад инспекцијских служби					
Подршка општине невладином сектору					
Биоскоп					

1-недовољан, 2-довољан, 3-добар, 4-врло добар, 5-одличан

Извор: Анализа упитника грађана

2.8 Буџетски извори

- **Буџет**

Посматрајући буџетске приходе у периоду од 2005. до 2008. године, може се рећи да порез на зараде чини највећи део укупних прихода. Такође се уочава тенденција смањивања изворних прихода, из чега се закључује да би у будућем периоду требало радити на побољшању наплате

изворних прихода (ефикаснија наплата пореза на имовину укључењем локалне пореске администрације) као и могућности повећања појединих врста изворних прихода.

Што се расхода тиче, учешће расхода за капиталне инвестиције у посматраном периоду расте, у 2005. години износило је 32% (3,6 милиона ЕУР-а), док у 2007. и 2008. години износи око 40% (9,4 милиона ЕУР-а).

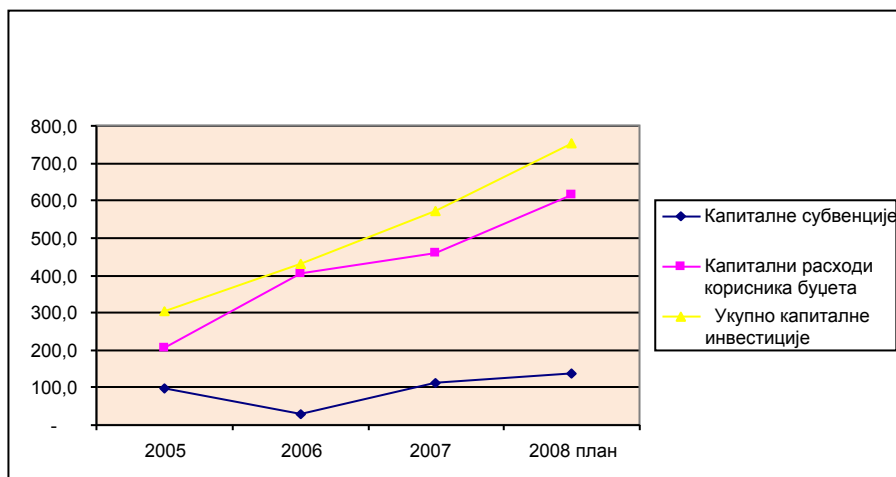
Табела 24: Буџетски приходи града Пожаревца 2005/2006/2007/2008 план

Бр .	Врста прихода	2005		2006		2007		2008 план	
		РСД	%	РСД	%	РСД	%	РСД	%
1	2	5	6	7	8	9	10	11	12
I	Изворни приходи	218.271.436	22%	272.267.663	20%	261.557.957	17%	288.142.295	15%
1.1.	Таксе (административне, комуналне, туристичке)	17.231.115	2%	20.461.224	1%	18.417.617	1%	20.669.000	1%
1.2.	Накнада за грађевинско земљиште	21.318.249	2%	44.007.185	3%	35.224.360	2%	14.250.000	1%
1.3.	Остало	90.786.579	9%	116.767.166	9%	116.649.157	7%	154.123.295	8%
1.4.	Порез на имовину	88.935.493	9%	91.032.088	7%	91.266.823	6%	99.100.000	5%
II	Уступљени приходи	739.806.338	74%	1.043.247.675	77%	1.163.241.579	75%	1.343.034.825	70%
2.1.	Порез на приход	568.211.277	57%	659.723.891	44%	595.688.981	38%	735.562.785	38%
2.2.	Трансфери	76.166.243	8%	99.337.468	20%	266.819.818	17%	315.871.540	17%
2.3.	Остало	95.428.818	10%	284.186.316	21%	300.732.780	19%	291.600.500	15%
III	Приходи од приватизације	-	0%	-	0%	-	0%	-	0%
IV	Кредити	-	0%	-	0%	-	0%	150.000.000	8%
V	Приходи из претходних година	35.829.604	4%	43.654.233	3%	131.148.048	8%	131.824.881	7%
	Укупни приходи	993.907.378	100%	1.359.169.571	100%	1.555.947.584	100%	1.913.002.001	100%

Табела 25: Буџетски расходи града Пожаревца 2005/2006/2007/2008 план

Бр.	Врста расхода	2005		2006		2007		2008 plan	
		РСД	%	РСД	%	РСД	%	РСД	%
1	2	5	6	7	8	9	10	11	12
I	Општинска тела и администрација	220.105.846	23%	260.301.685	21%	269.664.859	19%	382.808.179	20%
II	Образовање, спорт, култура, социјална заштита	227.536.427	24%	277.791.479	23%	349.934.533	24%	373.948.558	20%
III	Резерве		0%		0%		0%	107.268.374	6%
IV	Фондови и остало	11.050.999	1%	120.966.184	10%	86.125.571	6%	231.364.180	12%
V	Дирекција за изградњу	314.664.151	33%	466.453.747	38%	535.756.009	37%	533.912.111	28%
VI	Субвенције	153.439.415	16%	55.747.034	5%	144.732.759	10%	174.862.534	9%
1	Текуће субвенције	37.587.747	4%	28.274.758	2%	34.107.411	2%	36.263.731	2%
2	Капиталне субвенције	115.851.668	12%	27.472.276	2%	110.625.348	8%	138.598.803	7%
VII	Остали буџетски трошкови	30.498.413	3%	49.794.563	4%	59.720.298	4%	108.838.065	6%
	Укупни расходи	957.295.251	100%	1.231.054.692	100%	1.445.934.029	100%	1.913.002.001	100%

График 8: Капиталне инвестиције из средстава буџета града Пожаревца

Табела 26: Капиталне инвестиције из средстава буџета града Пожаревца

Бр.	Капиталне инвестиције	2005		2006		2007		2008 plan	
		РСД (у милионима)	% у буџету	РСД (у милионима)	% у буџету	РСД (у милионима)	% у буџету	РСД (у милионима)	% у буџету
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I	Капиталне субвенције	97,4	10%	27,4	2%	110,6	8%	138,6	7%
II	Капитални расходи корисника буџета	206,7	22%	405,0	33%	460,8	32%	614,3	32%
	Тотал I+II	304,1	32%	432,4	35%	571,4	40%	752,9	39%

3 SWOT Анализе заједно са главним трендовима и питањима за будућност

SWOT анализа (снаге, слабости, могућности и претње) општине је основни корак у развоју дугорочне развојне стратегије. Заснован је на мишљењу и погледима грађана, политичара и пословних људи као и на аналитичком испитивању тренутне ситуације. У овом поглављу наћи ћете свеобухватан SWOT тренутних предности и недостатака наше општине. Главни SWOT је онда расчлањен на SWOT-ове:

1. Привреда и туризам
2. Пољопривреда и рурални развој
3. Људски ресурси (образовање, здравље, социјална питања...)
4. Окружење, енергија, инфраструктура и приступачност

3.1 SWOT анализа града Пожареваца

СНАГЕ (Strengths)	СЛАБОСТИ (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> -Географски положај (близина Београда, коридори IV, X и коридор VII)-капија Источне Србије -Образовано и стручно становништво и млади -Центар Браничевског региона -Стручне школе и удружења -Мастер планови : <ol style="list-style-type: none"> 1. Пuteви Римских царева 2. Стиг, Бељаница и Кучајске планине -Традиција пољопривредне производње -Стиг, као пољопривредни потенцијал -Недовољно искоришћени туристички потенцијали - Љубичево, Дунав, Сопотска греда, природна изворишта, воде, Виминацијум и очувана културна и духовна баштина, Чачалица, Тулба, као и стручни кадрови у области културе -Природни потенцијали, угаљ, енергетика 	<ul style="list-style-type: none"> -Смањивање броја и миграција становништва (у БГ и иностранство) -Нема довољно предузетничког духа -Незавршен процес приватизације -Недовољно познавање управљања пројектима и недовољно коришћење подстицајних средстава из домаћих и инвестиционих фондова, као и неплански осмишљен развој -Лоши путеви -Незапосленост -Непостојање инфраструктуре везане за спровођење законске регулативе социјалне заштите (сервиси) -Компликована процедура за добијање општинских дозвола -Лош квалитет воде -Недовољно искоришћени туристички потенцијали -Неискоришћена културна баштина у сврхе туризма
МОГУЋНОСТИ (Opportunities)	ПРЕТЊЕ (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> -Подршка реализацији пројеката од стране домаћих донатора и донатора из иностранства - Коришћење средстава НИП-а и домаћих фондова -Близина Румуније и могућност коришћења суседских програма -Дијаспора - капитал и искуство -Укључивање у рад СКГО и процес доношења Закона -Нови закони и прописи у области пољопривреде -Подизање енергетских капацитета уз подршку домаћих и страних инвеститора -Повећање искоришћености вреловода у функцији пољопривредне производње 	<ul style="list-style-type: none"> -Глобално загревање -Лоша приватизација јавног сектора -Лоши прописи и закони и изолација земље -Недостатак политичке воље за развој -Нерешени правно-имовински односи између државе и локалне самоуправе -Неравномерни регионални развој

SWOT анализа је кључни алат за идентификацију компаративних предности града које обезбеђују главни инпут за развој. SWOT анализа града Пожаревца резултат је заједничке дискусије радних група (Brainstorming) о интерним снагама и слабостима (које се могу контролисати) и спољним претњама и могућностима (које се не могу контролисати).

Добар географски положај (близина Београда, коридори IV, VII и коридора X), плодно земљиште Стига и традиција у пољопривредној производњи, затим туристички потенцијали (Виминацијум, Љубичево, Чачалица, Тулба, Дунав, Сопотска греда и очувана културна и духовна баштина), као и природни потенцијали (угаљ, заштићени споменици природе, природна изворишта, воде) представљају главне снаге града Пожаревца које треба искористити.

Миграција становништва, незавршен процес приватизације, недостатак предузетничког духа, незапосленост, неплански осмишљен развој, недовољно коришћење подстицајних средстава, неискоришћена културна баштина, основне су слабости наведене у SWOT анализи и последица су лоше економске ситуације и друштвено политичких дешавања у протеклом периоду.

Могућности развоја града Пожаревца су у коришћењу донаторских програма (из домаћих и иностраних фондова), привлачење дијаспоре да улаже стечени капитал и искуство, као и укључивање у процес доношења нових закона и прописа.

Даље смањење броја становника и миграција, глобално загревање, лоша приватизација јавног сектора, доношење лоших закона на републичком нивоу, недостатак политичке воље за развој, нерешени имовинско правни односи између државе и локалне самоуправе, представљају основне претње које могу отежати и успорити развој не само града Пожаревца, већ и читавог региона.

3.1.1 SWOT: Привреда и туризам

СНАГЕ (Strengths)	СЛАБОСТИ (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - близина река Дунава и Мораве - близина Београда, коридори IV, X и коридор VII - постојање туристичких потенцијала - (Виминацијум, Љубичево, Дунав, Сопотска греда, Чачалица, Тулба, природна изворишта) - близина Румуније - Пожаревац-центар региона - очувана културна и духовна баштина (ЉКИ, Дани Миливоја Живановића, СФАС, Сестрољински дани....) - постојање стручних кадрова у области културе (музеј, галерија) - постојање стручних школа и удружења (Економска школа, Удружење предузетника „Слога“, и др.) - постојање Мастер планова („Пут римских царева“, „Стиг, Бељаница и Кучајске планине - активно Удружење предузетника - јак енергетски сектор - формирање индустријске зоне 	<ul style="list-style-type: none"> - недовољно познавање управљања пројектима и недовољно коришћење подстицајних средстава из домаћих и страних фондова - недостатак предузетничког духа - недовршен процес приватизације, - недовољна ангажованост у привлачењу туриста - лош квалитет саобраћајне и комуналне инфраструктуре - недостатак стручног кадра у области туризма са знањем страних језика - недостатак рецептивних и смештајних капацитета - старење и миграција становништва - неплански осмишљен развој - велики број предузећа је угашен - застарела технологија - неконкурентна привреда - недовољна ангажованост јавног сектора на решавању проблема од значаја за грађанство - нема локалних стратешких планова за развој привреде и туризма
МОГУЋНОСТИ (Opportunities)	ПРЕТЊЕ (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - реализација пројеката од стране домаћих и страних донатора и фондова - поједностављење процедура за почетак бизниса - потражња кадрова за рад у области привреде и туризма - приватизација јавног сектора - подстицање samozapošljavanja и развој малих и средњих предузећа - тренд коришћења нових технологија у процесу производње - тренд у коришћењу обновљивих ресурса енергије уз очување необновљивих - развој одговарајућих видова индустрије за које поседујемо сировинске ресурсе (производња опеке, црепа и сл.) 	<ul style="list-style-type: none"> - честе промене на глобалном и унутрашњем економском и политичком пољу - недовољна сарадња са републичким органима - недовољна брига о животном окружењу уз уништавање природних ресурса (нарочито необновљивих) - лоша приватизација до сада неприватизованих предузећа - депопулација становништва

3.1.2 SWOT : Пољопривреда и рурални развој

СНАГЕ (Strengths)	СЛАБОСТИ (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - добар географски положај - близина тржишта - велике површине обрадивог пољопривредног земљишта-Стиг - традиција пољопривредне производње - јака образовна активност и стручност у области пољопривреде (Пољопривредна школа, Висока техничка школа, Завод за пољопривреду „Стиг“, Основни задружни савез) - постојање Аграрног фонда - добри индивидуални пољопривредни произвођачи - постојање малих приватних прерађивачких капацитета - добра пољопривредна пракса - економски јака сеоска домаћинства - близина воде и велика могућност наводњавања 	<ul style="list-style-type: none"> - неискоришћеност постојећих пољопривредних капацитета (обрадиве површине, системи за наводњавање, објекти) - неорганизована производња-уситњена и нетржишно орјентисана; непостојање удружења - немотивисаност и незаинтересованост младих за бављење пољопривредом - непостојање стратегије пољопривредног развоја града Пожареваца - екстензивна производња и недостатак прерађивачких капацитета - непостојање повољних кредитних линија за пољопривреднике, и споре и компликоване процедуре - неискоришћење биомасе и обновљивих природних ресурса - миграција становништва из села у град и иностранство - недовољна знања пољопривредника за пласман пољопривредних производа на тржиште - непоштовање прописа и стандарда у области заштите животне средине, нерекултивисано земљиште - финансијска „исцрпљеност“ пољопривредника - неусмерена производња
МОГУЋНОСТИ (Opportunities)	ПРЕТЊЕ (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - прекогранична сарадња (близина Румуније) - нови закони и прописи у пољопривредној производњи - отварање европског тржишта - промена кредитне политике - већа подстицајна средства за пољопривредни развој из свих извора финансирања - раст тражње за органском храном 	<ul style="list-style-type: none"> - компликована законска процедура - неусклађеност стандарда и прописа у области пољопривреде са стандардима ЕУ - глобално загревање и зависност од временских услова - нестабилна политичка ситуација у земљи - неконкурентност на тржишту ЕУ

3.1.3 SWOT : Људски ресурси (образовање, здравље, социјална питања...)

СНАГЕ (Strengths)	СЛАБОСТИ (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - Добра мрежа средњих школа са разноврсном понудом образовних профила - Постојање Савета за социјалну политику који се бави проблемима из делокруга социјалне политике - Постојање координације и сарадње између локалних и републичких органа у области образовања - Постојање Фонда за доделу стипендија студентима дефицитарних занимања - Постојање Центра за социјални рад (у оквиру кога ради Дневни центар за боравак деце и омладине ометене у развоју) - Постојање Стратегије развоја социјалне заштите града Пожаревца - Постојање великог броја НВО и удружења које се баве решавањем проблема из области социјалне заштите, питањима младих и маргинализованих група - Добра сарадња између институција - Издвајање буџетских средстава за социјалну заштиту и опремање у здравству 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатак социјалних сервиса - Одлив високообразовних кадрова - Недостатак адекватних пројеката из области социјалне заштите - Недовољна повезаност и укључивање свих заинтересованих страна по питању решавања проблема из области људских ресурса и социјалне и здравствене заштите - Необавештеност маргинализованих група о својим правима - Недовољно развијена привреда - Инертност младих у погледу запошљавања и укључивања у друштвене процесе - Слаб ниво понуде доживотног учења - Недостатак истрајности и континуитета у реализацији програма - Недовољна опремљеност здравствених установа
МОГУЋНОСТИ (Opportunities)	ПРЕТЊЕ (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - Подршка удруживању јавног, приватног и цивилног сектора - Постојање националних стратегија за младе, смањење сиромаштва, здравствене заштите - Ширење мреже социјалних сервиса - Запошљавање кроз пројекте - Подршка и помоћ домаћих и страних инвеститора при реализацији пројеката - Поштовање законских прописа и реформских процеса из области социјалне и здравствене заштите - Укључивање маргинализованих група у образовни систем 	<ul style="list-style-type: none"> - Низак наталитет - Миграција млађе популације (у веће градове и иностранство) - Доношење нових неповољних законских прописа или изостанак примене постојећих законских решења из области људских ресурса и социјалне заштите - Неукљученост локалне самоуправе у изради закона на републичком нивоу - Пораст зависности од употребе психоактивних супстанци

3.1.4 SWOT: Окружење, Енергија, Инфраструктура и приступачност

СНАГЕ (Strengths)	СЛАБОСТИ (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> -постојање природних ресурса (угаљ, вода, нафта) -добра саобраћајна повезаност са осталим деловима земље -постојање Генералног урбанистичког плана до 2025. године, који је дефинисао основне приоритете развоја -коришћење постојећег потенцијала вреловода за ширење мреже топлификације у Пожаревцу и Костолцу 	<ul style="list-style-type: none"> - непостојање планске документације - непоштовање законске регулативе у области заштите животне средине - недовољно развијена свест о очувању природних ресурса и заштити животне средине - непостојање адекватне градске депоније - недовољан подстицај иновацијама (примена обновљивих видова енергије) - недовољно развијена комунална и водоводна инфраструктура - лош квалитет постојеће саобраћајне инфраструктуре - непостојање јасне концепције развоја - недостатак стручног кадра - низак ниво свести о могућностима коришћења алтернативних извора енергије
МОГУЋНОСТИ (Opportunities)	ПРЕТЊЕ (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - израда квалитетних и применљивих прописа у области инфраструктуре и њихова адекватна примена - улагање инвеститора (страних и домаћих) - израда развојних пројеката у складу са принципима одрживог развоја и њихова реализација - партнерство са НВО и удружењима - све веће коришћење алтернативних видова енергије (еолска, соларна енергија) - укључивање становништва у развојне процесе кроз едукацију (медијске кампање, јавне трибине) - изградња рециклажног центра 	<ul style="list-style-type: none"> - политичка нестабилност - непостојање националних стратегија или лоша имплементација истих - непоштовање законске регулативе - одлив стручних кадрова - угрожавање квалитета ваздуха, воде и земљишта, самим тим и здравља становништва, од стране великих загађивача („US-Steel“-Смедерево, ТЕ и копови-Костолац, и др.)

3.2 Закључци: конкурентне предности, главни трендови, могуће интервенције

Засновано на социо економској анализи, анализи животне средине и SWOT-а, размотрени су следећи главни правци и могућности деловања у граду Пожаревцу:

- **Закључак 1: Дobar географски положај (близина Београда, близина коридора IV, VII и X, и повезаност са њима), представља битну конкурентну предност града Пожаревца, коју треба искористити у погледу стварања повољних услова за привлачење инвеститора (формирање индустријских зона), развој пољопривреде, туризма, развој људских ресурса.**
- **Закључак 2: Одрживи развој уз очување природних ресурса** - У граду Пожаревцу од природних ресурса највише се искоришћавају угаљ и пољопривредно земљиште, али он поседује и друге потенцијале на којима може градити свој будући развој (алтернативни извори енергије-ветар, сунце). С друге стране истовремено, постојећи велики загађивачи у окружењу, неадекватне депоније и постојање дивљих депонија, прекомерна употреба ђубрива, загађује животну средину и угрожава изворишта воде и остале природне ресурсе. Као неопходност намеће се потреба за изградњом и проширењем канализационе мреже, изградња система за пречишћавање отпадних вода, изградња санитарне депоније, као и реконструкција постојећег система водоснабдевања. Такође је потребно радити на едукацији и подизању свести грађанства о потреби заштите животне средине и коришћењу природних ресурса уз поштовање принципа одрживог развоја. Потребно је такође, унапређење система праћења и контроле загађења животне средине (ваздуха, воде и земљишта).
- **Закључак 3: Пољопривреда и традиција у пољопривредној производњи, представља такође велику могућност за развој града Пожаревца.** Неколико фактора утичу на недовољну конкурентност пољопривредне производње - уситњеност земљишта, релативно застарела механизација, недовољна примена савремене праксе у пољопривредној производњи, као и зависност од климатских услова. Све ово указује на потребу за инвестирање у пољопривредну инфраструктуру (нпр. изградња система за наводњавање), удруживање индивидуалних пољопривредних произвођача ради заједничког наступа на тржишту, као и подизање нивоа образовања у примени нових технологија из области пољопривредне производње.
- **Закључак 4: Заустављање миграције и запошљавање младих кадрова.** Миграцијама (ка већим градовима и иностранству) нарочито из сеоских подручја, живот на селу замире. Уопштено, рурална популација је стара и смањује се број становништва овог подручја. Млади и образовани људи одлазе у градове у потрази за запослењем као и у иностранство, што доводи у питање функционисање руралног подручја. Из наведених разлога потребно је јаче повезивање града и села, побољшање инфраструктуре у овим подручјима, ширење доступности услуга, као и развој малих занатлија нарочито у руралним подручјима, како би се смањило процес миграција и упослили млади.
- **Закључак 5: Брига о деци и породици и помоћ старима.** Град Пожаревац карактерише изражен процес прогресивног старења становништва и негативан природни прираштај. Овај процес условља низ проблема везаних за старију популацију. Све је већи број старачких домаћинстава, старије особе нису у могућности да задовоље своје основне егзистенцијалне потребе, а немају ни адекватну здравствену заштиту. Због тога посебну пажњу треба усмерити на предузимање мера за подизање квалитета заштите старих особа у граду Пожаревцу, како у градском тако и у сеоском подручју. Такође град је суочен и са одређеним проблемима који су везани за категорију деце и породице, а који се сусрећу и на републичком нивоу: сиромаштво, проблеми везани за образовање, незапосленост, здравствени проблеми, насиље над децом и други. У решавању ових проблема потребно је ослонити се на већ постојеће ресурсе али и радити на стварању нових капацитета којима би се одговорило на потребе ове популације како би се проблеми свели на најмању могућу меру. Смањење сиромаштва, унапређење образовања и информисаности, унапређење здравља све деце, младих и породица, унапређење положаја деце и омладине ометене у развоју, заштита права деце без родитељског старања, заштита деце, младих и чланова породице од злостављања и смањење антисоцијалног понашања деце и младих, представљају основне правце деловања заједнице.
- **Закључак 6: Богата културна баштина и развој туризма.** Богата културна баштина, бројни културно-историјски споменици (од којих неки представљају културно и туристичко благо националних размера-Виминацијум и Љубичево), традиционалне културне манифестације представљају значајан потенцијал за развој туризма на подручју града Пожаревца. С тим у

вези стварају се могућности за отварање нових радних места и развој привреде и других услужних делатности. С друге стране, да би се ови потенцијали у потпуности могли искористити, потребно је радити на развијању туристичке инфраструктуре као пратећег сегмента у развоју туризма (постављање туристичке сигнализације, изградња рецептивних објеката), као и на менаџменту и маркетингу града.

- **Закључак 7: Управљање имовином.** Локална самоуправа располаже имовином која је у својини Републике Србије, а право коришћења има град Пожаревац. Из разлога како би локална самоуправа била у складу са стандардима доброг домаћина и савесно управљала имовином, потребно је извршити као приоритет: попис пољопривредног земљишта, пословног простора, станова који су у власништву Републике Србије, а чије право коришћења има град Пожаревац. Такође је потребно извршити анализу и предложити Скупштини града проглашење зона градског грађевинског земљишта. Све ово је потребно ради правилног управљања, газдовања имовином и како би се што боље остварили изворни приходи буџета града Пожаревца у смислу остварења прихода по основу закупа пољопривредног земљишта, пословног простора, станова и накнаде за уређење и коришћење градског грађевинског земљишта.

4 Стратегија: Визија, мисија, циљеви и приоритети

Анализа стања општине, као и знање и искуство заинтересованих страна представљено кроз SWOT анализу, били су главни носиоци израде стратегије у граду Пожаревцу.

4.1 Визија

„Пожаревац, мој Град - савремени регионални центар источне Србије, са развијеном привредом, културом и инфраструктуром, еколошки чист, отворен за сарадњу“.

4.2 Мисија и Вредности

Наша Мисија:

Град Пожаревац ће стварањем амбијента привлачног за инвестиције, улагањем у образовање, очувањем и развојем ресурса, отвореношћу, одговорним и савесним деловањем, постати регионални центар источне Србије.

У остварењу мисије, поштоваћемо следеће вредности:

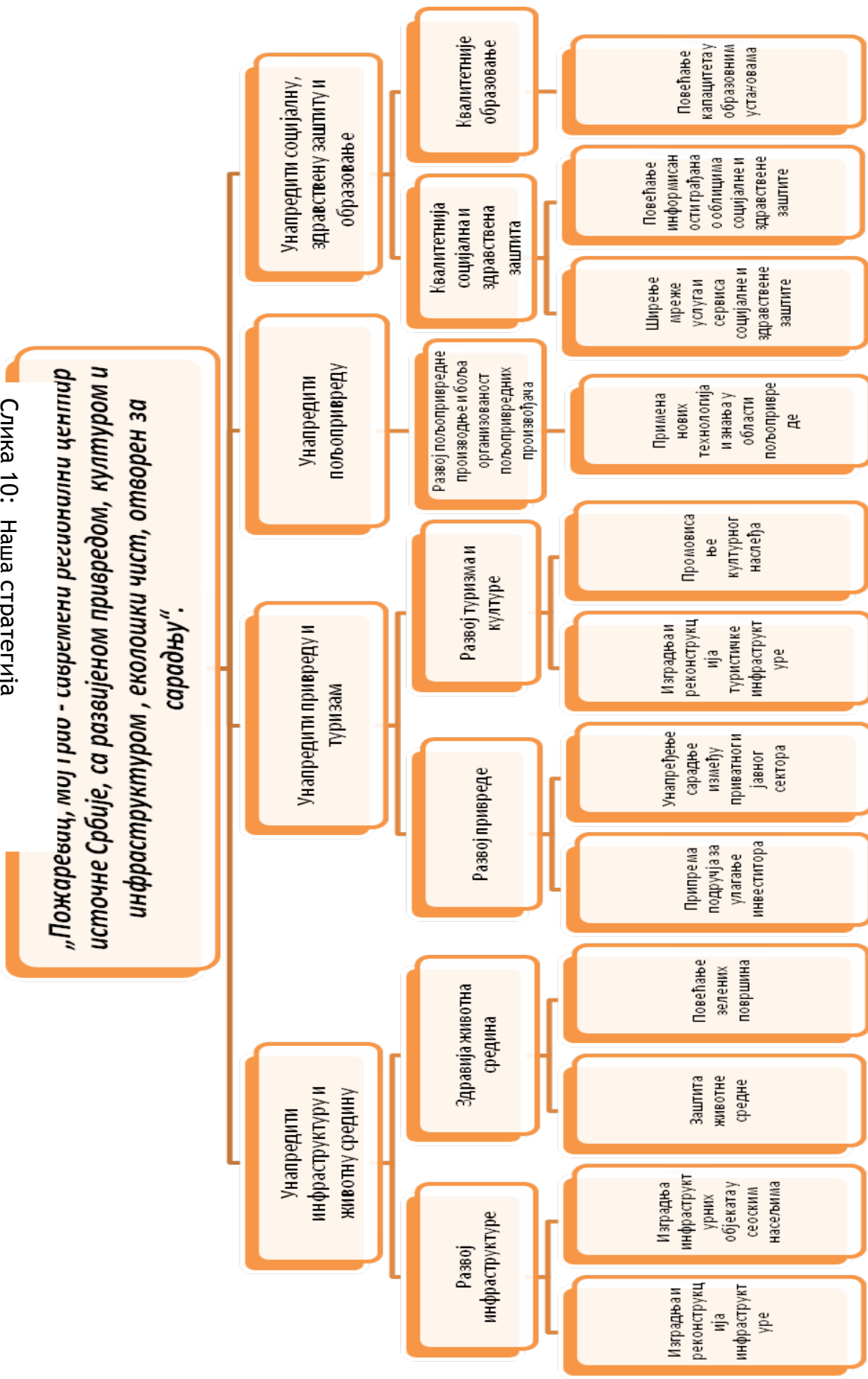
1. Транспарентност, доступност и јавност услуга и информација
2. Узајамно уважавање уз идентификацију и поштовање етичких стандарда, норми, и интереса и потреба грађана
3. Једнаке шансе за све грађане
4. Одговорност у раду сваког појединца и адекватно награђивање рада стручних лица
5. Стручност, професионалност, компетентност и максимално ангажовање у раду са грађанима уз перманентно усавршавање
6. Очување природно-географског потенцијала, уз поштовање еколошких стандарда
7. Очување традиционалних вредности и унапређење културе
8. Поштовање законске регулативе
9. Партнерство (приватно-јавни сектор)
10. Организационе способности
11. Самоиницијатива

12. Плурализам пружаоца услуга
13. Гарантовање инвестиционе сигурности
14. Доследност

4.3 Стратешки циљеви, приоритети и мере

Циљевима и приоритетима желимо јасније да прикажемо правце развоја у наредне 4 године. У циљу реализације визије, наша заједница је поставила 4 стратешка циља и 7 приоритетних подручја развоја која ће се реализовати спровођењем активности груписаних у 12 мера.

Слика 10: Наша стратегија

5 Приоритетне области и мере деловања

5.1 Приоритетна Област 1: Развој инфраструктуре

5.1.1 Мера 1.1: Изградња и реконструкција инфраструктуре у градским насељима (Пожаревац и Костолац)

Опис:	Реконструкција постојеће и изградња нове инфраструктуре у градским подручјима, могла би значајно допринети развоју града Пожаревца. Ова мера усмерена је пре свега на: реконструкцију и изградњу локалних путева, водовдне и канализационе мреже, ширење топлификационе мреже, изградњу и ширење гасовдне мреже, уређење пешачке зоне.	
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци (2008 година)	2013+2
Изграђено 5 км водовдне мреже	181км	186 км
Реконструисано 6 км водовдне мреже	4 км	10 км
Изграђено 20 км канализационе мреже	150 км	170 км
Реконструисано и изграђено 6 км путева	183 км	189 км
Изграђено км гасовдне мреже	0	14 км
Повећан топлотни конзум	82 MW	117 MW
Уређена пешачка зона	12.700м ²	63.500м ²
Изграђена НН мрежа	2.000 м ²	10.000 м ²

5.1.2 Мера 1.2.: Изградња инфраструктурних објеката у сеоским насељима

Опис:	Инфраструктура у сеоским насељима је незадовољавајућа. Изградњом инфраструктуре у сеоским насељима, нарочито водовдне и канализационе, али и побољшањем саобраћајне инфраструктуре, побољшао би се социо-економски положај руралног подручја града Пожаревца.	
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци (2008 година)	2013+2
Изграђена водовдна мрежа у више сеоских насеља	2	4
Изграђено 15 км канализационе мреже	0	15
Повећан топлотни конзум	42 MW	72 MW

5.2 Приоритетна Област 2: Здравља животна средина

5.2.1 Мера 2.1: Заштита животне средине

Опис:	Смањење негативних утицаја на животну средину и решавање постојећих проблема у овој области, предуслов је за одрживи развој. Ово је могуће остварити улагањем у развој инфраструктуре која ће бити у функцији заштите животне средине, као и њеним управљањем. Као приоритети намећу се: изградња постројења за одвођење и пречишћавање отпадних вода, санација и рекултивација постојећих „дивљих депонија“ и изградња санитарне депоније и фабрике за рециклажу.	
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци (2008 година)	2013+2
Планска документација-Просторни план	0	1
Формиране базе података о стању ваздуха, земљишта и подземних вода	0	3
Санирани постојеће депоније	/	7,7 ха

5.2.2 Мера 2.2.: Повећање зелених површина (у градским насељима)

Опис:	Питање заштите животне средине и одрживог развоја је несумњиво приоритет за сваког грађанина. Озелењавање слободних површина од великог је значаја за повећање квалитета ваздуха у граду Пожаревцу, оплемењавање градских језгара (у Пожаревцу и Костолцу) и стварање парковског простора који ће пружати могућности за развој разноврсних социјалних садржаја за све генерације.	
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци (2008. година)	2013+2
Катастар зелених површина	0	1
Површина под зеленилом	/	+30%

5.3 Приоритетна Област 3: Развој привреде

5.3.1 Мера 3.1: Припрема подручја за улагање инвеститора

Опис:	Обзиром на повољан географски положај, и постојећу стручност, ова мера треба првенствено да подстакне убрзано улагање за стварање атрактивних и конкурентних локација за инвестиције, које би осигурале развој привреде и отварање нових радних места.	
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци (2008. година)	2013+2
Број новооснованих предузећа у Индустријској зони	/	25
Број новозапослених	/	500
Изграђен Конгресно-изложбени центар	0	1
Број одржаних семинара,	0	100

5.3.2 Мера 3.2.: Унапређење сарадње између приватног и јавног сектора

Опис:	Локална власт требала би да омогући нормативни, правни, урбанистички и инфраструктурни оквир подршке приватном предузетништву (пакет олакшица за инвеститоре). Стога је сарадња између ова два сектора - приватног и јавног веома важна. Потребно је да локална самоуправа уради претходну анализу могућности улагања у финалну прераду пољопривредних производа, како би потенцијални инвеститори имали сазнања о исплативости улагања у овај вид производње.	
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци (2008 година)	2013+2
Израђена студија изводљивости	0	1
Оформљена канцеларија ЛЕР	0	1

5.4 Приоритетна Област 4: Развој туризма и културе

5.4.1 Мера 4.1: Изградња и реконструкција туристичке инфраструктуре

Опис:	Да би се подржао развој туризма, потребно је улагање у неопходну туристичку инфраструктуру (уређење Хиподрома, уређење Ергеле «Љубичево», Виминацијум - изградња и уређење прилазних путева, изградња паркиралишта, постављање туристичке сигнализације уз прилазне путеве, осветљење прилазних путева, изградња рецептивних капацитета...). Подршка развоју туризма и културе, значајно би допринела атрактивности туристичке понуде на подручју града Пожаревца. У реализацији ове мере потребно је повезивање јавног и приватног сектора у смислу улагања и управљања.	
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци (2008 година)	2013+2
Број новоизграђених и реконструисаних објеката туристичке и културне инфраструктуре	/	10
Повећана посећеност граду	/	20%

5.4.2 Мера 4.2.: Промовисање културног наслеђа у сврху туризма

Опис:	Промовисање туристичких атракција кроз културно наслеђе, као што су културно-историјски споменици (Виминацијум, Ергела «Љубичево»), манифестације (Дани Миливоја Живановића, ЉКИ, Сестрољински дани Преображења...), споменици природе и др., представља такође начин да се побољша имиџ и створе позитивни услови за развој туризма на подручју града Пожаревца. Туристичка организација града Пожаревца треба да буде главна спона у повезивању свих актера из области културе и туризма.	
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци (2008 година)	2013+2
Израђена студија о брендирању	0	1
Број посета културних	20.000	40.000

5.5 Приоритетна Област 5: Развој пољопривредне производње и боља организованост пољопривредних произвођача

5.5.1 Мера 5.1: Примена нових технологија и знања у области пољопривреде

Опис:	Утицај климатских промена најизраженији је у области пољопривреде, са чијим последицама се суочава последњих година. Пољопривредна производња све више је изложена периодима суше, а резултат су губици у приносима и приходима који се остварују по основу њиховог пласмана на тржишту. Изградња система за наводњавање, као и обука пољопривредних произвођача за примену нових технологија, допринеће развоју пољопривредне производње и бољем коришћењу природних ресурса за њено повећање.	
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци (2008 година)	2013+2
Израђена студија изводљивости изградње система за наводњавање у граду Пожаревцу	0	1
Основан центар за едукацију пољопривредника	0	1
Повећан % знања пољопривредника у области примене нових знања и технологија у пољопривредној производњи	Анкета и тест знања на почетку процеса	20%
Повећан број удружења пољопривредних произвођача	9	20

5.6 Приоритетна Област 6: Квалитетнија социјална и здравствена заштита

5.6.1 Мера 6.1.: Ширење мреже услуга и сервиса социјалне и здравствене заштите

Опис:	Главна подручје интересовања ове мере је ширење мреже услуга и сервиса социјалне и здравствене заштите у локалној заједници развојем нових и допунских услуга. Носиоци ових активности требали би да буду локална управа, јавне институције, НВО и приватни сектор. У овој области пажња би требала да буде усмерена на оснивање сервиса за помоћ у кући, кућна нега и лечење, изградњу дома за старе, као и развој превентивних програма у области социјалне и здравствене заштите.	
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци (2008 година)	2013+2
Број становника који користи нове видове сервиса и услуга социјалне заштите(клуб за младе, саветовалишта и сл.)	Нема доступних података	270 корисника Клуба за младе 150 корисника Саветовалишта
Израђен Дом за старе капацитета	0	1
Број корисника Услуга Дома за старе	0	50
Број корисника дневног боравка за старе	0	50
Број корисника	0	30

прихватилишта за старе		
------------------------	--	--

5.6.2 Мера 6.2.: Повећање информисаности грађана о облицима социјалне и здравствене заштите

Опис:	Мера ће стимулирати сарадњу између НВО, Центра за социјални рад, Здравственог центра и грађана, и повећати информисаност грађана о облицима социјалне и здравствене заштите и мерама превенције од болести.	
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци (2008. година)	2013+2
Број одржаних округлих столова (трибина, тематских радионица и сл.)	5	15
Број медијских презентација (ТВ, WEB, штампани медији)	15	30
Израђена Web страна за информисање грађана	0	1

5.7 Приоритетна Област 7: Квалитетније образовање

5.7.1 Мера 7.1.: Повећање квалитета у образовним установама

Опис:	Један од основних критеријума којима се дефинише квалитет живота, јесте доступност образовања. Образовање је један од основних елемената развоја друштва, обзиром да обезбеђује елементарна знања, па самим тим пружа могућност укључења појединаца у друштво и учествовање у процесу доношења одлука. Зато је неопходно да сваки град ствара висок квалитет образовања и васпитања како би се обезбедиле нове генерације које ће бити укључене у друштвене процесе. Ова мера утицаће на побољшање квалитета образовања у граду Пожаревцу (изградња Дечјег вртића, изградња физкултурних сала у школама), доступност једнаког образовања за сву децу, као и на повећање квалитета живота становника.	
Индикатори остварења:	Најновији доступни подаци (2008. година)	2013+2
Број новоизграђених и реконструисаних објеката	/	3

6 Акциони план: листа пројеката укључујући временски распоред и финансијски план

	Предлог пројекта	Процена предлога пројекта (1-3)				Ко	Временски оквир						Процењен и износ	Извори финансирања	Праћење напретка
		Реално	Брзо остварљив	Брзо видљив	Укупно		2009	2010	2011	2012	2013	+2014			
1	Приоритет 1: Развој инфраструктуре														
1.1.	Мера 1.1. - Изградња и реконструкција инфраструктуре у градским насељима														
1.1.1.	Реконструкција система водоснабдевања у Пожаревцу: -Обнова изворишта „Кључ“ -Замена главног разводног цевовода -Повећање ефикасности и смањење губитака	3	3	3	9	ЈКП „Водовод и канализација“, ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте	И	И					3.470.000 ЕУР	ЕАР, ГБ	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.1.2.	Изградња кишног и фекалног колектора у ул. Кнез Милошев венац (од ул.Моше Пијаде до ул.Косте Абрашевића) у Пожаревцу	3	3	3	9	ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А И					900.000	Фонд за заштиту животне средине, ГБ, НИП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.1.3.	Расвета на обилазници код Љубичева	3	3	3	9	ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А И					200.000	НИП, ГБ	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку

1.1.4.	Извориште „Кључ“- Источна заштита (Формирање инфилтрационог система)	3	2	3	8	ЈКП „Водовод и канализација“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А	И	И			130.000	ГБ, НИП, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.1.5.	Изградња резервоара и п.с „Тулба“ у Пожаревцу	2	2	2	6	ЈКП „Водовод и канализација“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А	И	И			850.000 ЕУР	ГБ, НИП, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.1.6.	Изградња трансфер станице за прихват, делимичну прераду и дистрибуцију комуналног чврстог отпада	3	2	3	8	ЈКП „Комуналне службе“ Градска служба за инвестиције и пројекте			П А				100.000 ЕУР	ГБ, НИП, Министар ство за заштиту животне средине	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.1.7.	Изградња фекалног Западног колектора од црпне станице I-од КПЗ Забела до Црпне станице V у ул. Змај Јовиној у Пожаревцу	3	2	3	8	ЈКП „Комуналне службе“ Градска служба за инвестиције и пројекте			П А	И	И		1.135.000 ЕУР	ГБ, НИП, Министар ство за заштиту животне средине	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.1.8.	Реконструкција цевовода од азбест- поцинкованих цеви у Костолцу	3	2	3	8	ЈКП „Водовод и канализација“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А	И	И			320.000 ЕУР	ГБ, НИП, Фонд за заштиту животне средине	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.1.9.	Реконструкција расвете у Пожаревцу и Костолцу	3	2	3	8	ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А	И				380.000 ЕУР	ГБ, НИП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.1.10.	Изградња и реконструкција локалних путева у градским насељима	3	2	3	8	ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте			П А				830.000 ЕУР	ГБ, НИП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку

1.1.11.	Изградња примарне вреловодне мреже и ТПС у Пожаревцу	3	2	3	8	ЈП „Топлификација“, Градска служба за инвестиције и пројекте	П А	И	И	И	И	1.670.000 ЕУР	ГБ, НИП, Фонд за заштиту животне средине	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.1.12.	Изградња топлификације у градском насељу Костолац	3	2	3	8	ЈП „Топлификација“, ГМЗ Костолац, Градска служба за инвестиције и пројекте	П А	И	И	И	И	3.809.500 ЕУР	ГБ, НИП, П, Фонд за зашт. Жив. Ср., Мин. енергетике	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.1.13.	Изградња магистралног гасовода МГ-08 Осипаоница-Пожаревац у дужини од 14 км и ГМРС Пожаревац	3	3	3	9	Министарство енергетике РС, Град Пожаревац	П А И	И				7.935.000 ЕУР	НИП, Министарство енергетике, ППП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.2.	Мера 1.2. - Изградња инфраструктурних објеката у сеоским насељима													
1.2.1.	Изградња потисног цевовода Драговац-Живица	3	3	3	9	ЈКП „Водовод и канализација“, Градска служба за инвестиције и пројекте	П А И					255.000 ЕУР	ГБ, НИП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.2.2.	Изградња дистрибутивне водоводне мреже у насељу Драговац	3	3	3	9	ЈКП „Водовод и канализација“, Градска служба за инвестиције и пројекте	П А И	И				516.000 ЕУР	ГБ, НИП, П	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.2.3.	Изградња фекалне канализације за насеља Лучица, Пругово, Пољана и Љубичево у зони заштите водоизворишта „Меминац“ и „Кључ“	3	2	2	7	ЈКП „Водовод и канализација“, Градска служба за инвестиције и пројекте	П А И	И	И	И	И	5.345.500 ЕУР	ГБ, НИП, ИПА, П	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.2.4.	Реконструкција НН мреже у сеоским насељима	3	3	3	9	ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте			П А И			305.000 ЕУР	ГБ, НИП, П	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку

1.2.5.	Изградња топловодне мреже у Ћириковцу	3	2	3	8	ЈП „Топлификација“, Градска служба за инвестиције и пројекте			П А И	И			1.470.000 ЕУР	ГБ, НИП, П Фонд за заштиту животне средине, Министарство енергетике	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.2.6.	II фаза примарне топловодне мреже и пумпне станице за грејање села Кленовник	3	2	2	7	ЈП „Топлификација“, Градска служба за инвестиције и пројекте	П А И	И					1.550.500 ЕУР	ГБ, НИП, П Фонд за заштиту животне средине, Министарство енергетике	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
1.2.7.	Изградња локалних путева у сеоским насељима	3	3	3	9	ЈП Дирекција за изградњу, Градска служба за инвестиције и пројекте			П А И	И			716.000 ЕУР	ГБ, НИП, П	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
2	Приоритет 2: Здравља животна средина														
2.1.	Мера 2.1. - Заштита животне средине														
2.1.1.	Израда просторног плана за територију Града Пожареваца	3	2	1	6	Градска служба за урбанизам и заштиту животне средине	П А	И					50.000 ЕУР	ГБ	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
2.1.2.	Праћење (мониторинг) квалитета ваздуха на целој територији града Пожареваца- постављање најмање 2 аутоматске станице	3	3	3	9	Градска служба за заштиту животне средине и Агенција за заштиту животне средине РС			П А И				150.000 ЕУР	ГБ, Фонд за заштиту животне средине (градски и републички), НИП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку

2.1.3.	Праћење квалитета (загађења) земљишта на целој територији града Пожареваца-набавка уређаја за контролу тешких метала и опасних материја у земљишту	3	3	3	9	Градска служба за заштиту животне средине и Завод за пољопривреду „Стиг“		П А И					250.000 ЕУР	Министарство пољопривреде, ГБ, Градски аграрни фонд	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
2.1.4.	Праћење (мониторинг) квалитета подземних вода на целој територији града Пожареваца	3	3	3	9	Градска служба за заштиту животне средине		П А И					70.000 ЕУР	ОБ, Фонд за заштиту животне средине	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
2.1.5.	Израда идејног и главног пројекта (пројектно-техничка документација) -Иградње постројења за пречишћавање отпадних вода	3	3	3	9	ЈКП „Водовод и канализација“, ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте	П А	И					440.000 ЕУР	ГБ, НИП, ИПА, Д, Фонд за заштиту животне средине	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
2.1.6	Санација и рекултивација градских депонија „Градске утрине“ и „Јеремијино поље“	3	3	3	9	ЈКП „Комуналне службе“, Градска служба за инвестиције и пројекте	П А	И	И				406.000 ЕУР	ГБ, НИП, ИПА, Д, Фонд за заштиту животне средине	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
2.2.	Мера 2.2. Повећање зелених површина														
2.2.1.	Катастар зелених површина	3	2	2	7	ЈП „Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А И	И	И			1.160.000 ЕУР	Фонд за развој	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку

2.2.2.	Ветрозащитни појас	3	2	2	7	ЈП „Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А И	И				103.000 ЕУР	ГБ, Фонд за заштиту животне средине, Минист. за штите Животне средине	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
2.2.3	Комплекс „Тулба-Табана“	3	2	2	7	ЈП „Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А И	И	И	И	И	3.530.000 ЕУР	ГБ, НИП, Фонд за заштиту животне средине, Минист. за штите Животне средине, Мин. културе	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
2.2.4	Озелењавање Спортског центра и Хиподрома	3	2	2	7	ЈП „Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А И	И	И			1.010.000 ЕУР	ГБ, П, Фонд за развој, Коњички клуб	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
2.2.5.	Реконструкција дрвореда	3	2	2	7	ЈП „Дирекција за изградњу“, ЈКП Комуналне службе“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А И	И	И	И	И	1.551.000 ЕУР	ГБ, Фонд за заштиту животне средине	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
3	Приоритет 3: Развој привреде														
3.1.	Мера 3.1. - Припрема подручја за улагање инвеститора														

3.1.1.	Формирање индустријске зоне за развој предузетништва у Пожаревцу (завршетак I и наставак II фазе)	3	2	3	8	ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте	И	И	И	И		1.300.000 ЕУР	ГБ, НИП, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
3.1.2.	Изградња конгресно-изложбеног центра „Браничево“	2	2	2	6	ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте			П	И	И	1.800.000 ЕУР	ГБ, НИП, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
3.2.	Мера 3.2. - Унапређење сарадње између приватног и јавног сектора													
3.2.1.	Студија изводљивости-могући правци развоја и улагања у финалну прераду пољопривредних производа у граду Пожаревцу	3	3	3	9	Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање		П	А			30.000 ЕУР	ГБ, НИП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
4	Приоритет 4: Развој туризма													
4.1.	Мера 4.1. - Изградња и реконструкција туристичке инфраструктуре и културних објеката													
4.1.1.	Уређење међудржавног спомен-обележја „Пожаревачки мир 1718“ са Етно-парком Тулба	3	2	2	7	ЈП Дирекција за изградњу“, Фондација „Пожаревачки мир 1718“, Градска служба за инвестиције и пројекте	П	А	И	И		60.000 ЕУР	ГБ, НИП, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
4.1.2.	Уређење градског језгра (пешачке зоне) у Пожаревцу-„Нови-стари Пожаревац“	3	2	2	7	ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П	А	И	И	3.000.000 ЕУР	ГБ, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
4.1.3.	Уређење Хиподрома у Пожаревцу	3	3	3	9	ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте	П	А	И			400.000 ЕУР	ГБ, НИП, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку

4.1.4.	Уређење Туристичко-спортског комплекса „Љубичево“ (реконструкција штале, мањежа и „Љубичиног конака“	3	3	3	9	ЈП „Љубичево“, МЗ Љубичево“, ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А	И	И	И		2.100.000 ЕУР	ГБ, НИП, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
4.1.5.	Уређење спортско-рекреативног комплекса „Плажа“ у Костолцу	3	2	3	8	ГМЗ Костолац, ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А	И	И			900.000 ЕУР	ГБ, Фонд за заштиту животне средине, НИП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
4.1.6.	Осветљење пута за „Виминацијум“	3	3	3	9	ГМЗ Костолац, ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А	И				108.000 ЕУР	ГБ, НИП, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
4.1.7.	Изградња „Етно куће са Галеријом“ у Костолцу	2	2	2	6	ГМЗ Костолац, ЈП Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте		П А	И	И			87.700 ЕУР	ГБ, НИП, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
4.1.8.	Изградња зграде Историјског архива у Пожаревцу	2	2	2	6	Историјски архив, ЈП „Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање	П А	И	И	И			465.000 ЕУР	ГБ, НИП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
4.1.9.	Пројектовање и изградња саобраћајно-туристичке сигнализације	3	2	3	8	Туристичка организација Пожаревац, ЈП „Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте,		П А	И	И			60.000 ЕУР	ГБ, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку

4.1.10.	Реконструкција и адаптација Тодићеве виле у Старом Костолцу	3	2	2	7	Народни музеј Пожаревац, ЈП „Дирекција за изградњу“, Градска служба за инвестиције и пројекте	П А	И				60.000 ЕУР	ГБ, НИП, Д, П	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
4.2.	Мера 4.2. - Промовисање културног наслеђа у сврху туризма													
4.2.1.	Формирање Туристичко-информативног центра у Пожаревцу	3	3	3	9	Туристичка организација Пожаревац, Градска служба за инвестиције и пројекте,	П А И	И				18.000 ЕУР	ГБ, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
4.2.2.	Израда промотивног материјала	3	3	3	9	Туристичка организација Пожаревац, Градска служба за инвестиције и пројекте,	П А И	И				15.000 ЕУР	ГБ, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
4.2.3.	Студија о брендирању града Пожареваца	3	3	3	9	Туристичка организација Пожаревац, Градска служба за инвестиције и пројекте,	П А И	И				30.500 ЕУР ГБ, НИП	ГБ, НИП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
5	Приоритет 5: Развој пољопривредне производње и боља организованост пољопривредних произвођача													
5.1.	Мера 5.1. - Примена нових технологија и знања у области пољопривреде													
5.1.1.	Израда студије изводљивости изградње система за наводњавање у Граду Пожаревцу	3	3	3	3	Аграрни фонд, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање	П А	И				10.500 ЕУР	ГБ, Аграрни фонд, Министарство пољопривреде	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
5.1.2.	Организовање школе за едукацију пољопривредних произвођача	3	3	3	9	Завод за пољопривреду „Стиг“, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање	П А	И				13.000 ЕУР	ГБ, ППП, Д	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку

5.1.3.	Услужни сервис за организовање и удруживање пољопривредника	3	3	3	9	Задружни савез, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање	П А И	И					12.000 ЕУР	ГБ, ППП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
5.1.4.	Оснивање кванташке пијаце-велетржнице	3	3	3	9	Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање		П А И	И				40.000 ЕУР	ГБ, П, ППП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
6	Приоритет 6: Квалитетнија социјална и здравствена заштита														
6.1.	Мера 6.1. - Ширење мреже услуга и сервиса социјалне и здравствене заштите														
6.1.1.	Социјално предузетништво	2	2	2	6	Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање, Национална служба за запошљавање		П А	И				3.000 ЕУР	ГБ, БВ,Д	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
6.1.2.	Формирање Саветовалишта за брак и породицу и Центар за медијацију	3	2	2	7	Центар за социјални рад, Дом здравља, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање		П А	И				13.500 ЕУР	ГБ, НИП, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
6.1.3.	Изградња „Дома за старе“ у Пожаревцу за 50 корисника са Дневним боравком за старе	3	2	2	7	Центар за социјални рад, Дом здравља, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање		П А	И				220.000 ЕУР	ГБ, ИПА, ППП, П	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
6.1.4.	„ Млади су снага промене“ - Обука младих о примени ненасилних техника при решавању сукоба у средњим школама у Пожаревцу	3	2	3	8	Здравствени центар, НВО, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање	П А	И	И	И			24.300 ЕУР	ГБ,П, Д, Министарство здравља, ИПА	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку

6.1.5.	„Здравље на уста улази“	3	3	3	9	Здравствени центар, НВО, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање	П А	И				36.000 ЕУР	ГБ, П, Д, Министарство здравља	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
6.1.6.	„Вршњачком едукацијом до здравља младих“	3	3	3	9	Здравствени центар, НВО, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање	П А	И	И			43.000 ЕУР	ГБ, П, Д, Министарство здравља	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
6.2.	Мера 6.2. - Повећање информисаности грађана о облицима социјалне и здравствене заштите													
6.2.1.	Информисање становника Града Пожареваца о облицима социјалне и здравствене заштите	3	3	3	9	Здравствени центар, Центар за социјални рад, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање	П А	И				4.500 ЕУР	ГБ	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
7	Приоритет 7: Квалитетније образовање													
7.1.	Мера 7.1. - Повећање квалитета у образовним установама													
7.1.1.	Изградња физкултурне сале у основној школи „Свети Сава“ у Пожареvcу	3	3	3	9	ОШ „Свети Сава“, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање	П А И	И	И			500.000 ЕУР	НИП, ГБ, Министарство просвете РС, Министарство омладине и спорта РС	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
7.1.2.	Изградња новог објекта Дечјег вртића Установе за предшколско васпитање и образовање „Љубица Вребалов“ у Пожареvcу	3	2	3	8	Дечји вртић, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање	П А И	И				761.000 ЕУР	ГБ, НИП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку

7.1.3.	Реконструкција и доградња Дома за смештај ученика у Пољопривредној школи „Соња Маринковић“ у Пожаревцу	3	3	3	9	Пољопривредна школа, Градска служба за инвестиције, пројекте и привређивање	ПАИ					371.000 ЕУР	ГБ, НИП	Месечни ПТ састанци и извештај о напретку
--------	--	---	---	---	---	---	-----	--	--	--	--	-------------	---------	---

Напомене:

Оцена предлога пројекта: 1 - ниско, 2 - средње, 3 - високо

Извори финансирања: ГБ -Градски буџет, ВБ - буџет владе, К - кредити/ позајмице, НИП - Национални инвестициони план, ИПА , П - приватно, Т - таксе корисника или друге таксе, Д - донатори, ППП - јавно-приватно партнерство (ППП- Public Private Partnership)

Временски оквир: ПА - припремне активности (проучавање, технички дизајн, куповина земљишта/ дозволе, добијање различитих дозвола, прикупљање средстава,..), И - имплементација (радови, одржавање, пробни пројекти,..)

Провера напретка: ПТ - Пројектни тим

7 Интер - секторске теме

Ово поглавље даје свеукупну оцену стратегије, обзиром на равноправност полова, животну средину, просторно планирање и смањење сиромаштва.

7.1 Пол и једнакост

Питања једнакости са аспекта опште замисли одрживог развоја треба посматрати у склопу општих питања у образовању, информисању, култури, социјалном старању, али и поглед на начин интеграције припадника мањина, те сваког вида учествовања грађана у јавном животу.

По подацима из националних стратегија, на нивоу основног и средњег образовања родна неједнакост готово је елиминисана у већинском становништву и одражава се само у маргинализованим друштвеним групама. У високом образовању женска популација бележи чак нешто веће учешће од мушке. Родна неједнакост у образовању више се огледа у сегрегацији према образовним профилима, која указује на одржавање патријархалних образаца о „примереним женским и мушким професијама“.

Пратећи податке из националних стратегија закључујемо да је неписменост најизраженија у старијој женској популацији. У том смислу, образовна структура женске популације још увек показује ефекте ранијег неповољног положаја жена у образовању и новији трендови равноправног укључивања у образовање на свим нивоима нису још довели до уједначавања образовних структура жена и мушкараца.

Положај жена на тржишту рада промењен је у поређењу са ранијим периодом (друга половина 20. века) када су жене бележиле високо учешће у радној снази-њихова партиципација се кретала око 70% док се последњих година креће око 58%. У том смислу је партиципација жена са територије Града Пожареваца још нижа од републичког просека (56,4%). Стопе активности и запослености жена у Србији значајно су ниже код жена него код мушкараца. Стопа незапослености жена у Србији представља једну од највиших стопа незапослености у Европи! Жене бележе и ниже учешће у укупном запошљавању и зарађују на месечном нивоу у просеку 17% мање од мушкараца и значајно су мање заступљене међу samozапосленим и предузетницима.

Жене из маргинализованих друштвених група (ромске, избегличке популације, интерно расељена лица и жене са инвалидитетом) имају изразито неповољан друштвени положај. Њихова дискриминација је двострука, односно проистиче истовремено из родне припадности и припадности маргинализованим групама које имају отежан приступ кључним институцијама и ресурсима друштва. Већина економски активних Ромкиња остварује приходе у неформалном сектору, односно на црном тржишту. Поред ниског степена привредне активности, високе стопе незапослености, положај Ромкиња одликује и: висока стопа неписмености, прекид школовања, сиромаштво и лоши услови живота у изолованим насељима, рано ступање у брак, непоседовање личних докумената, итд.

Отежан приступ важним ресурсима друштва, води оскудности значајних ресурса (материјалних, знања и вештина, социјалног капитала) и потискује према сиромаштву посебно следеће категорије жена: самохране мајке (посебно мале деце и деце са посебним потребама), домаћице, старе жене, болесне и жене са инвалидитетом, жене на селу (посебно старе и без власништва), жене у избегличком статусу, жене које су помажући члан домаћинства, Ромкиње, необразоване жене, незапослене жене и жене жртве насиља.

Родни односи у сфери партнерских и породичних односа и даље су обележени доминацијом патријархалног вредоносног система. Одржавање патријархалних образаца унутар домаћинства и породице води неравноправној подели рада у којој жене обављају највећи део неплаћеног кућног рада, а у великом броју случајева имају ограничен приступ финансијским ресурсима.

Стратегија одрживог развоја Града Пожаревца кроз предвиђене приоритетне области и мере деловања, а посебно у области развоја привреде, пољопривредне производње, квалитетније социјалне и здравствене заштите и квалитетнијег образовања доприноси бољем положају жена и родно дискриминисаних група становништва Града.

7.2 Животна средина

Очекује се да ће се Стратегија одрживог развоја Града Пожаревца 2009-2013 одразити на побољшање квалитета животне средине на територији града Пожаревца и учинити везу са глобалним (миленијумским) циљем да се осигура одрживост животне средине на овим просторима и развије партнерство за развој.

Усвајање овог плана даје могућност доношења других стратешких докумената, између којих је један од најважнијих „Локални еколошки акциони план“ (ЛЕАП), али и израду низа програма заштите и развоја заштићених природних добара и предела посебних одлика, а све у циљу њихове одрживе комерцијализације.

Стратегија треба да омогући увођење економских инструмената за подстицај рационалног управљања ресурсима и у првом реду да помири супротстављене интересе рударства и пољопривреде. У том правцу за очекивати је:

1. Већа буџетска издвајања за заштиту животне средине,
2. Увођење подстицајних економских мера за привредне субјекте који поштују концепт еколошке одрживости у свом пословању,
3. Усвајање стимулативних мера за отварање нових радних места за поједине делатности и подручја, у циљу стимулисања одрживе и еколошки прихватљиве производње,
4. Усвајање економских мера подстицаја за увођење „чистих“ технологија и дестимулативних мера за „прљаве технологије“,
5. Јачање капацитета служби надлежних за спровођење мера мониторинга и заштите животне средине у Граду.

Овим документом треба да се обезбеди промоција рационалне потрошње добара кроз увођење подстицајног механизма одрживе потрошње у грађанству преко јавних предузећа чији је оснивач град Пожаревац. Са друге стране, ствара се погодна клима за промоцију алтернативних и обновљивих извора енергије.

Стратегија је добра основа за увођење система мониторинга и мера заштите животне средине кроз:

- а) успостављање свеобухватног мониторинга стања животне средине уз праћење здравственог стања становништва,
- б) израду Студија о процени утицаја на животну средину за изградњу објеката, које су у надлежности града Пожаревца,
- в) предузимање потребних и одговарајућих мера којима се штетна дејства чинилаца животне средине свде на најмању могућу меру,
- г) развој јавног превоза (копненог и воденог) и његово прилагођавање потребама заштите животне средине,
- д) доношење и спровођење прописа о смањењу емисија из свих извора загађења.

За пројекте за које је то Законом предвиђено, а дефинисани су Акционим планом, спровешће се процена утицаја на животну средину.

7.3 Смањење сиромаштва

Сиромаштво у ужем смислу подразумева недовољне приходе за задовољење основних животних потреба. У ширем смислу сиромаштво представља вишедимензионални друштвени Град Пожаревац: Локална стратегија одрживог развоја 2009-2013

проблем, чије решавање подразумева обезбеђење подједнаке доступности јавним и комуналним услугама, као и поштовање људских права. То укључује стварање предуслова за задовољење основних потреба у области здравства, образовања, снабдевања енергијом, становања, информисања, као и пружања шанси појединцу да обезбеди егзистенцију за себе и своју породицу.

Правци стратешког планирања са циљем смањења сиромаштва треба да буду усмерени на:

- стратегију динамичног привредног раста и развоја, са нагласком на отварању нових радних места
- спречавање појаве тзв. новог сиромаштва, насталог услед реструктуирања привреде
- ефикасна примена и праћење постојећих програма, дефинисање нових програма, мера и активности који су намењени најугроженијима, најсиромашнијима

У области **запошљавања**, потребно је стварање нових могућности за запошљавање и развој ефикаснијег тржишта рада. У вези овог циља на локалном нивоу могуће је допринети кроз: доношење урбанистичких и просторних планова, уређење градског грађевинског земљишта, побољшање и развој локалне инфраструктуре, отварање центара и канцеларија за развој малих и средњих предузећа, отварање система подстицаја на локалном нивоу - нпр. инкубатор центри, ослобађање од локланих такси итд., формирање локланих гаранцијских фондова за подстицање пољопривреде и развој предузећа, организованије информисање и издавање дозволи за улагаче, боље функционисање локалних инспекцијских служби, умрежавање са осталим локалним саоправама и сарадња са регионалним центрима Националне службе за запошљавање, организовање јавних радова.

У области **социјалне заштите**, основни циљ је смањење броја сиромашних и развој адекватније социјалне заштите. На локалном нивоу могуће је у вези овог циља: доношење стратегија развоја социјалне заштите, отварање дневних боравака за особе са посебним потребама, развој кућне неге и помоћи, отварање склоништа и прихватилишта, финасирање опреме корисника за смештај у установу социјалне заштите, финасирање народних кухиња, исплаћивање једнократних помоћи уз израду посебних критеријума, комуналне субвенције, уклањање архитектонских препрека, финасирање акција невладиних организација, укључивање приватног сектора, интегрисање свих актера на локалном нивоу у програмима заштите од насиља у породици, запошљавања корисника социјалне помоћи, интеграције посебно угрожених група-младих, старих, развијање волонтерских активности, побољшање информисаности грађана и стварање координационих механизма.

У области **здравствене заштите**, потребно је унапредити здравље становништва и смањити неједнакост у приступу здравственим услугама кроз: развој локалних стратегија здравља и формулисање програма здравствене заштите на нивоу заједнице који уважавају локалне специфичности, веће ангажовање локалне заједнице у промоцији здравља и посебно осетљивим групама, праћење, анализа и дистрибуција информација о здравственом стању становништва локалне заједнице, социјални маркетинг програма и активности намењених унапређењу здравља, посебно угрожених група, као права пацијената, развијање и стимулисање партнерства између здравствених и осталих установа и организација у реализацији програма очувања и унапређења здравља на нивоу локалне заједнице.

У области **образовања**, потребно је повећати образовни ниво становништва кроз: унапређење предшколског образовања, јачање капацитета школских одбора, рационализацију капацитета различите намене, развој алтернативних образовних и васпитних програма за одрасле, реализацију програма функционалног описмењавања и образовања одраслих са инвалидитетом, побољшање информисаности о могућностима за образовање на локалном нивоу, развијање и праћење програма за образовно угрожене групе деце, развијање партнерстава са ромским заједницама на локалном нивоу, стипендирање најуспешнијих ђака.

Сви поменути циљеви који су саставни део мера Стратегије одрживог развоја Града Пожаревца, утичу на смањење сиромаштва наших суграђана.

7.4 Просторно и урбано планирање

Просторни план општине, а сада града Пожаревца, усвојен је 1983. године са периодом важења до 2000. године. Године 2003. овај план је преиспитан у складу са „Законом о планирању и изградњи („Службени гласник Републике Србије“ број 47/2003 и број 34/2006) и Одлуком о примени Просторног плана општине Пожаревац („Службени гласник општине Пожаревац“ број 5/03) и он се примењује до доношења новог просторног плана, иако су планска решења у њему одавно превазиђена.

Новим „Просторним планом града Пожаревца“, утврдила би се стратегија развоја овог подручја за временски оквир од најмање десет наредних година, са периодом преиспитивања планских решења у одређеним временским размацима. Основни принцип како просторног, тако и урбаног планирања јесте одрживи развој.

Одрживи развој насеља/градова део је општеприхваћене стратегије одрживог развоја, чији је основни постулат, да се право на развој и здраву животну средину садашњих генерација мора остварити без угрожавања тог истог права будућим генерацијама. Сам појам „одрживог развоја људских насеља“ настао је због специфичности проблематике квалитета живљења у људским насељима и због тешкоћа које прате процес урбанизације, посебно у сиромашним земљама и срединама каква ми евидентно јесмо.

Просторним планом утврдили би се принципи организације, уређења и коришћења простора, мрежа насеља, размештај објеката привреде и друштвених делатности, изградње индустријских и других стратешки битних грана привреде овог подручја, развој станоградње, рационално коришћење рудних и других природних богатстава, развој мрежа инфраструктуре, заштита и коришћење културних добара, уређење подручја са посебном наменом.

Већ је поменуто да је Генерални урбанистички план Пожаревца усвојен 2007. године, са периодом важења до 2025. године, с тим да је период преиспитивања планских решења на пет година (досадашње искуство је показало да у претходном периоду, Пожаревац као локална самоуправа није смогла снаге ни срестава да врши ревизију претходног Генералног урбанистичког плана на пет година, што је за последицу имало стихијски развој овог подручја, нелегалну градњу, живот је ишао напред, а планови су каскали за њим, односно то је практичан пример „неодрживог развоја“.

Планови детаљне регулације, некада Детаљни урбанистички планови, у претходном периоду од двадесет година, готово да нису рађени (некадашњи „Завод за архитектуру и урбанизам“ је угашен, садашња „Дирекција за изградњу града Пожаревца“, још нема адекватно развијен сектор за урбанизам у оном смислу који то имају градови као што су Крагујевац, Ниш и др.) јер локална самоуправа до сада није имала јасно развијену свест о потреби развоја овог сектора (стручни кадрови, усавршавање, софтвер), односно године иза нас су разбиле свест о неопходности просторног и урбанистичког планирања нашег простора, тако да нам у наредном периоду предстоји огроман задатак пре свега на доношењу „Просторног плана града Пожаревца“, а затим и неких посебних докумената који су иначе били зацртани и „Просторним планом Републике Србије“ („Службени гласник Републике Србије“ број 13/1996), а то је „Просторни план посебне намене косточачко-ковинског лигнитског басена“, затим посматрано у оквиру регионалног развоја и „Просторни план браничевског региона“.

Раније је већ напоменуто да је „Генерални план Пожаревца“ до 2025. године урађен, а у току је и израда „Генералног плана Костолца“, односно он је већ у завршној фази израде. Из ових докумената ће проистећи обавеза израде планова детаљне регулације у зонама у којима они то дефинишу да је потребно. Неопходно је предстојећим документима, који ће свакако као једну од база користити и Стратегију одрживог развоја града Пожаревца 2009-2013 године, у смислу да ће следити њену визију, циљеве и приоритете, омогућити заиста одрживи развој, односно урадити их као флексибилне, са мултифункционалним наменама простора, а уједно успешно препознати основне стратешке принципе развоја:

1. Обезбеђивање задовољавајућег стамбеног простора, водећи рачуна о порасту броја становника, као и потребама смештаја сиромашних друштвених група у руралној урбаној средини,
2. Унапређење управљања људским насељима, како би се побољшали услови живљења становника (доношење смерница за просторно и урбанистичко планирање, успостављање градског система података, подршка развоју малих градова и др.),
3. Адекватно планирање и коришћење земљишта за развој људских насеља. Поред осталог, то претпоставља стварање информационог система о земљишним ресурсима, унапређење катастра, пореске стимулације, заштиту и контролу коришћења земљишта, партнерство између јавног и приватног сектора,
4. Побољшање капацитета и инфраструктурних система, од којих непосредно зависи стање животне средине и хигијене насеља, водоснабдевање и одвођење отпадних вода, санитарне услуге, руковање течним и чврстим отпадима,
5. Унапређење енергетских и транспортних система у насељима, пре свега применом енергетски ефикаснијих технологија и алтернативних и обновљивих видова извора енергије, што би довело до смањења негативних утицаја производње и потрошње енергије на људско здравље и животну средину,
6. У подручјима која су изложена природним непогодама и ризицима од индустријских акцидената: смањење угрожености људских насеља и животне средине применом превентивних мера и одговарајућом санацијом и обновом подручја,
7. Усвајање политика и технологија које ће помоћи да се у изградњи и развоју људских насеља избегну негативни утицаји на људско здравље и биосферу, уз повећање могућности запошљавања у грађевинском сектору и унапређење сарадње државних институција и приватних предузетника.
8. Јачање кадра и оспособљености институција јавног сектора које се баве развојем насеља (кроз техничку помоћ у обуци, међународну сарадњу, укључивање невладиних организација, ангажовање локалне заједнице, нарочито жена, размену успешних програма, итд.).

* Извор: Институт за архитектуру и урбанизам Републике Србије - „Коришћење ресурса, одрживи развој и уређење простора“

„Просторни план града Пожаревца“, „Генерални план Пожаревца“ до 2025. године, „Генерални план Костолца“ као и остали посебни просторни планови који буду урађени у наредном периоду, представљаће основне стратешке документе развоја града Пожаревца са Костолцем, као и Браничевског округа.

8 Имплементација

Израда документа Стратегије одрживог развоја града Пожаревца 2009-2013. године и његово усвајање од стране Скупштине није крај процеса. То је почетак његовог најтежег дела - имплементације, односно спровођење активности ради постизања задатих циљева. То је обавеза према нашим становницима и грађанима.

Предуслов за имплементацију стратегије јесте стварање њеног језгра, односно **формирање Канцеларије за локални одрживи развој** и њених партнерских и оперативних тела.

Партнерска тела (Савет за локални одрживи развој, Координационе групе и Радне групе) задужене су за стратешка и саветодавна питања, док су пројектни тимови и Канцеларија за локални одрживи развој **оперативна тела** за имплементацију стратегије и пројеката.

Језгро стратешког тима је реорганизовано у Канцеларију за локални одрживи развој под одговорношћу руководиоца канцеларије.

Тела одговорна за надгледање имплементације стратегије су Савет за локални одрживи развој и радне групе.

У циљу успешне имплементације стратегије потребно је успоставити систем мониторинга и евалуације.

Канцеларија за локални одрживи развој треба да извештава Савет за локални одрживи развој на сваких шест месеци (а по потреби и тромесечно), а најмање једном годишње Скупштину града о свом напредовању.

Акциони план је дат опционо. Кроз усклађивање и имплементацију стратегије, листа пројеката ће се проверавати, мењати и допуњавати сваке године.

Стратегија одрживог развоја града Пожареваца се сматра главном основом за буџет, просторно планирање као и друге секторске програме.

8.1 Институционални оквир

- **Савет за локални одрживи развој**

Савет за локални одрживи развој је највише партнерско тело и непосредно је везан за садржај и имплементацију локалне стратегије одрживог развоја. Савет за локални одрживи развој удружује јавни сектор, цивилни сектор, предузећа и институције локалне самоуправе.

Задаци Савета за локални одрживи развој:

- Усклађује стратешке правце и пројекте
- Размењује идеје
- Предлаже институционални оквир и механизме имплементације
- Формира радне групе за имплементацију за области које покрива стратегија
- Надзире имплементацију локалне Стратегије одрживог развоја
- Извештава Скупштину града о постигнутим ефектима бар једном годишње

- **Координациона група за имплементацију**

Председници и координатори радних група и програмски менаџери из Канцеларије за локални одрживи развој чине координациону групу, која се оперативно бави актуелним проблемима и спровођењем стратегије. Координацију води руководиоца Канцеларије за локални одрживи развој (координатор).

- **Радне групе** - по 1 за сваку приоритетну област

Радне групе удружују најважније актере на локалу из појединачних области. Њихова сврха је праћење имплементације стратегије у појединачној приоритетној области, усклађивање области, размењивање информација и заједничко решавање актуелних проблема. У сарадњи са Канцеларијом за локални одрживи развој, радне групе формирају и пројектне тимове за припрему и имплементацију заједничких пројеката из ове стратегије. Радне групе на предлог Канцеларије за локални одрживи развој именује Савет за локални одрживи развој. Председник радне групе је истовремено и члан Савета за локални одрживи развој. Координатор радне групе је члан радне групе, који је уједно и стручњак из дате области. Сваку радну групу оперативно прати програм менаџер из Канцеларије за локални одрживи развој (координатор радне групе).

- **Пројектни тим** - привремени тимови за стратешке пројекте локалне самоуправе

Пројектни тимови се успостављају привремено и када за то постоји потреба. Пројектни тим формира заједно Радна група и Канцеларија за локални одрживи развој. Пројектни тим чине 3-4 члана из организација које су директно заинтересоване за извођење и финансирање појединачног пројекта. Њихов задатак је израда предлога пројекта, тражење финансијских средстава и извођење пројекта. Вођа пројектног тима је један од чланова Пројектног тима. Административне послове води представник организације која ће бити носилац пројекта.

- **Канцеларија за локални одрживи развој-стручна подршка реализацији стратегије**

Локална развојана институција-Канцеларија за локални одрживи развој града Пожаревца, биће одговорна за спровођење и праћење спровођења Стратегије одрживог развоја града Пожаревца (2009-2013).

Канцеларија за локални одрживи развој града Пожаревца ће радити на пројектно-орјентисаним принципима, и имаће задатак да повезује све капацитета и актере локалне самоуправе, да их усклађује и стави у функцију развоја и то у оквиру 4 области предвиђених стратегијом:

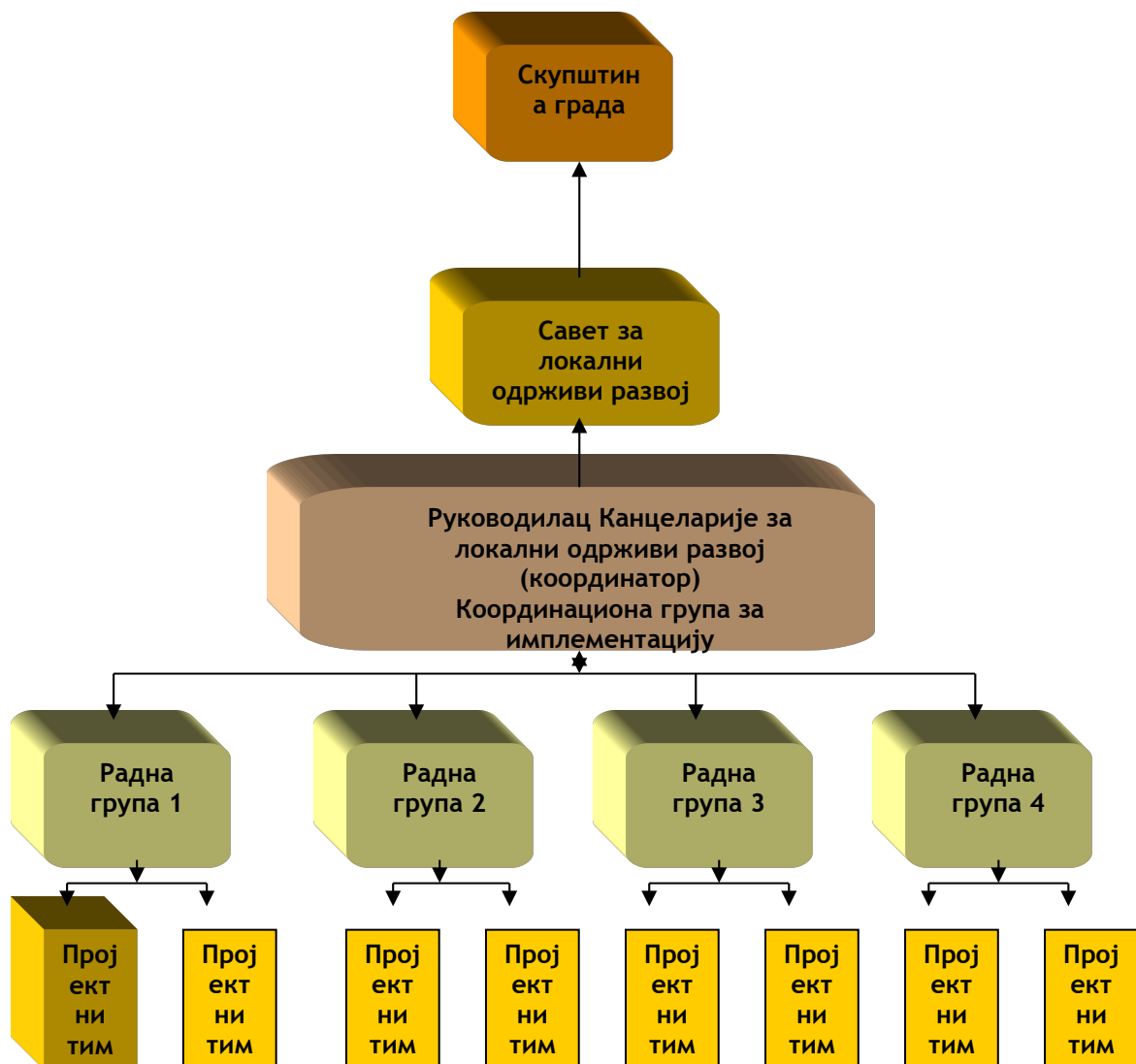
- Инфраструктура и заштита животне средине
- Привреда и туризам
- Пољопривреда
- Људски ресурси и социјална заштита

У исто време, Канцеларија за локални одрживи развој ће бити корисна свим институцијама, привреди и грађанству, пружањем информација, стручном подршком и подстицањем локалног идентитета града Пожаревца.

Задаци Канцеларије за локални одрживи развој:

- Развијање и подршка партнерству: институционалне сарадње, партнерство на регионалном, националном и међународном нивоу, сарадња између јавног, привредног, НВО сектора на реализацији развојних пројеката у циљу локалног развоја
- Поспешивање целокупног развоја локалне самоуправе
- Припрема и спровођење развојних пројеката
- Проналажење домаћих и међународних финансијских средстава за финансирање пројеката.

График 9: Органограм за имплементацију

8.2 Међуопштинска и међународна сарадња

Савремена локална самоуправа, као и привреда, треба да је отворена према суседним, регионалним али и међународним територијама. У наредним годинама очекује се повећање средстава из фондова Европске Уније за међународну сарадњу, због чега је потребно што пре започети са јачањем постојећих и развијањем нових контаката.

- Сарадња се односи на више нивоа:
 - сарадња локалне самоуправе са другим општинама и градовима у земљи и иностранству
 - сарадња са НВО, предузећима и институцијама у земљи и иностранству.
- Сврха сарадње:

- размена искустава
- праћење трендова развоја
- развој заједничких пројеката за реализацију Стратегије одрживог развоја града Пожареваца и аплицирање за различите фондове (у земљи и иностранству)
- размена кадрова

- **Сарадња са другим општинама и градовима**

Град Пожаревац треба да настави традицију у сарадњи са побратимљеним градовима у земљи, као и са градовима бивше Југославије (Словенија, Македонија, Босна и Херцеговина, Црна Гора). Интезивирање овог вида сарадње омогућило би побољшање у увођењу нових модела рада у локалну самоуправу, отварање сарадње са невладиним сектором, институцијама и привредним сектором.

- **Међународна сарадња - сарадња са Европском унијом**

Активирањем и укључивањем свих важних актера у међународно партнерство, донаторске програме (EXCHANGE, Програми прекограничне сарадње и других програма ЕУ) повећала би се препознатљивост града Пожареваца и његови развојни потенцијали и омогућило повезивање и размена искустава са земљама ЕУ.

8.3 Мониторинг и евалуација

Савет за локални одрживи развој је одговорно тело за **надгледање** постигнутих резултата. Надгледање ће ићи на два нивоа:

Ревизија Стратегије: Мониторинг индикатора на нивоу мера. Годишњи извештај који садржи анализу и закључке доставиће се градоначелнику, Савету за локални одрживи развој и Скупштини града до краја јуна за претходну годину. Извештај мора укључити дефиницију индикатора, њихове историјске вредности у претходним годинама, њихове тренутне и циљане вредности. Извештај би требао представљати улазне податке за ревизију вишегодишњег акционог плана као и за планирање буџета.

Надгледање пројекта (Акциони план): тиче се надгледања напредка у спровођењу пројеката који су предложени у вишегодишњем акционом плану. Углавном се фокусира на благовремени развој пројекта и проверу зрелости пројекта као и на обезбеђивање финансијских средстава за главне пројекте.

Сваке године, након допуне вишегодишњег акционог плана и усвајања градског буџета, све јединице и одељења које руководе одређеним пројектима, морају да доставе координаторима нацрт пројекта (project fiche), укључујући план за мониторинг и евалуацију за сваки појединачно. Координатор сазива редовни састанак пројектних менаџера на месечном нивоу.

Прелазна евалуација ће се урадити 2011. године, а ех-пост након завршетка периода за који је рађена стратегија. Крајњи рок за мерење резултата заснованих на индикаторима је 2015. година.

8.4 Јавност и информисање

Доступност Стратегије одрживог развоја града Пожареваца (2009-2013), односно информисаност и обавештеност заједнице о степену њене реализација, од велике је важности, јер заинтересоване стране треба да буду упознате како са напретком, тако и са активностима које могу предузети како би помогли у остварењу циљева и приоритета дефинисаних овом Стратегијом. То захтева осмишљавање начина којим ће се надлежнима и заједници давати редовне информације и то на почетку, у току и на крају процеса реализације Стратегије.

Потребно је одредити особу која ће бити одговорна за односе са јавношћу и комуникацију, као и алате који ће се користити (састанци, округли столови, промотивни леци, презентација на интернету, саопштења за јавност, конференције, итд.), како би се активности и резултати учинили доступни свим грађанима.

Сажета верзија Стратегије биће одштампана на српском и енглеском језику и биће постављена на званичном порталу града Пожареваца.

9 Литература

- Водич за општинско развојно планирање, MSPNE Програм, Октобар 2007
- Општински развојни програм, Elaboration of the municipal strategic development plan document, methodology and approach, MSP, Новембар 2007
- The led toolkit, VNG international
- The manual of Strategic planning for local economic development, A Resource Guide for local governments and civil society organizations, William Trousdale, UN-HABITAT, Ecoplan International, Inc., November 2003
- Каталог извозних производа привреде Браничевског и Подунавског округа, Привредна комора Пожаревац
- Годишњи извештај о раду за 2006/07 годину, Установе за предшколско васпитање и образовање деце "Љубица Вребалов" у Пожаревацу
- Анализа здравственог стања становништва Браничевског и Подунавског округа у 2006. години, Завод за јавно здравље Пожаревац
- Извештај о раду Центра за социјални рад Пожаревац за 2007. годину, Центар за социјални рад Пожаревац
- Екологија и производња здравствено безбедне хране у Браничевском округу, Виша техничка школа Пожаревац (Стручни радови: Депонија пепела и шљаке ЈП ТЕ „Костолац“ - „Средње косточачко острво“, Јанчић Војкан дипл.инж.граф. ЈП ТЕ „Костолац“ Костолац, „Утицај рударења и енергетских капацитета у браничевском округу на животну средину - Ђорђевић-Милорадовић Јасминка)
- Статистички годишњак Општине у Србији (2002, 2005, 2006, 2007) - Републички завод за статистику Србије

10 Прилози

- Анекс 1: Листа учесника
Анекс 2: Примерак и анализа упитника
Анекс 3: Акциони план (поглавље 6)

11 Завршне одредбе

Ова Стратегија ступа на снагу даном доношења.

У Пожаревацу, 10.04.2009. године

Број: 01-06-30/3

СКУПШТИНА ГРАДА ПОЖАРЕВЦА

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ ГРАДА

Миомир Илић, дипл. инж. шумарства